

فصلنامه علمی - تخصصی حسابداری و فناوری های نوین

صاحب امتیاز: علیرضا احسنی طهرانی

سر دبیر: علیرضا احسنی طهرانی

مدیر مسئول: سارا پیروتی

مشاور علمی: دکتر امید فرجی

دبیر همکار و عضو مشورتی: سیده پریسا شهیدزاده

ویراستار: علیرضا احسنی طهرانی و سارا پیروتی

صفحه آرا: سرکارخانم جاسمی

گرافیکست و طراح جلد: وحید نورمندی پور

کارشناس نشریات علمی دانشجویی دانشکدگان فارابی: مریم شریفی دانا

شماره: اول و دوم، بهار و تابستان ۱۴۰۰

نشانی: قم - ابتدای جاده قدیم تهران - دانشکدگان فارابی دانشگاه تهران

کد پستی: ۳۷۱۸۱۱۷۴۶۹ شماره تماس: ۰۲۵۳۶۱۶۶۳۴۱ | accnewtechsj.ut.ac.ir | [تارنما مجله](http://accnewtechsj.ut.ac.ir)

استفاده از مطالب مجله با ذکر منبع مجاز است

هیأت تحریریه

فرهاد جعفری کسبی (دانش آموخته کارشناسی ارشد حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان)

رضا شمگانی (دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری)

نیلوفر وزیر (دانش آموخته کارشناسی ارشد حسابداری)

پروین محمدزاده (دانش آموخته کارشناسی ارشد حسابداری دانشگاه الزهراء (س))

محمد حسین حسنقلی نژاد (دانشجوی دکتری تخصصی حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد امارات)

فریدون رهنمای رودپشتی (استاد و عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات)

هاشم نیکو مرام (استاد گروه مالی دانشگاه آزاد واحد علوم و تحقیقات)

بهمن بنی مهد (استادیار گروه حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج)

عادل ولی زاده (دانش آموخته کارشناسی ارشد حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز)

احمد محمدی (استادیار گروه حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز)

مهرانگیز صفری (دانشجوی دکتری تخصصی حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز)

فرخ وحدتی (دانشجوی دکتری تخصصی حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز)

حمیده فیضی (دانشجوی دکتری تخصصی حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز)

سید مجتبی سرادار قندچی (دانشجوی دکتری تخصصی مهندسی مالی دانشگاه آزاد اسلامی واحد بین الملل کیش)

علی هدایتی (دانش آموخته کارشناسی ارشد حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد نیشابور)

علی امینی فتیده (کارشناس ارشد حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات)

حمیدرضا کردلوئی (دانشیار گروه مدیریت مالی دانشگاه آزاد اسلامی واحد اسلامشهر)

حوزه فعالیت، اهداف، راهنمای تدوین و شرایط پذیرش مقاله

فصلنامه حاضر با رویکرد علمی تخصصی و در راستای توسعه دانش حسابداری و حسابداری منتشر می‌شود. حوزه موضوعی مجله، حسابداری و حسابداری با تأکید بر بهره‌بری از فناوری‌های نوین است که پس از داوری تخصصی، تأیید سردبیر و هیأت تحریریه و با توجه به ساختار تعریف‌شده در این راهنما، چاپ می‌شود. از نویسندگان محترم تقاضا می‌شود در تهیه و تنظیم مقالات خود، نکات زیر را رعایت فرمایند:

مقاله در محیط نرم‌افزاری Word ۲۰۱۰

اندازه کاغذ A ۴ :

حاشیه‌ها (بالا، پایین، چپ و راست): ۴ سانتی‌متر

فونت عنوان مقاله ۱۴ B Titr :

فونت متن: فارسی ۱۳ B Zar و انگلیسی ۱۰ Times New Roman

فونت در جدول و نمودار: فارسی ۱۰ B Zar و انگلیسی ۹ Times New Roman

تعداد صفحات نباید از ۲۴ صفحه در همین فرمت بیش‌تر باشد.

برای واژه‌ها و نام‌های خارجی، در حد امکان از معادل‌های فارسی مصطلح و مصوب استفاده کنید.

در صورت نیاز به درج زیرنویس، همهٔ موارد فارسی به‌صورت راست‌چین با قلم BMitra و

اندازهٔ ۱۰ pt. زیرنویس‌های لاتین به صورت چپ‌چین با قلم Times New Roman اندازهٔ ۹ pt.

نوشته شوند.

۴ ◊ فصلنامه علمی - تخصصی حسابداری و فناوری‌های نوین◆

لطفاً توجه فرمایید منابع خارجی داخل متن به فارسی نوشته شوند؛ ولی در بخش فهرست منابع به انگلیسی نوشته شوند.

در فهرست منابع، ابتدا منابع فارسی به ترتیب حروف الفبا فارسی (B Zar ۱۲) و سپس منابع انگلیسی به ترتیب حروف الفبای انگلیسی (Times New Roman ۱۱) نوشته شوند.

ضمناً منابع به صورت زیر نگارش شوند:

کتاب: نام خانوادگی، نام نویسنده(سال انتشار). عنوان کتاب، محل انتشار، نام ناشر

مقاله: نام خانوادگی، نام نویسنده(سال انتشار). عنوان مقاله. نام مجله، دوره، شماره، شماره صفحات.

اگر مقاله یا کتاب بیش از یک نویسنده داشت بین اسامی نویسندگان ویرگول (،) گذاشته شود.

نویسندگان محترم می‌توانند مقالات خود را در سایت نشریه:

به آدرس accnewtechsj.ut.ac.ir بارگذاری کنند.

فهرست مطالب

افشای داوطلبانه و هزینه سرمایه: اثر تعدیلی کیفیت کنترل داخلی	۹
تبیین نقش اطلاعات حسابرسی مدیریت در فرایند تدوین استراتژی مبتنی بر رویکرد ساختار شبکه کنشگران	۳۳
ارتباط بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی با تأکید بر نقش مالکیت سهامداران نهادی	۶۹
انعطاف پذیری مالی و عملکرد شرکت‌ها طی شیوع کووید ۱۹	۱۱۱
بررسی تأثیر کیفیت حسابداری بر نوسانات ضمنی سهام در زمینه اعلامیه سود	۱۳۵

مقدمه

شروع هر راه تازه و رسیدن به قله‌های هدف همواره با نگرانی‌ها و تنش‌هایی روبه‌رو بوده و مهم، دست‌یابی به قله هدف و کسب تجربیات گوناگون است؛ و قطعاً آغاز فعالیت فصلنامه علمی - تخصصی حسابداری و فناوری‌های نوین نیز از این قاعده مستثنی نبوده است. سرآغاز این راه ابتدا با هدف کسب تجربه و ترویج علم حسابداری با تأکید بر رویکرد فناوری‌های نوین بوده و مسئولین فصلنامه با وجود تمامی چالش‌ها، با اتکا به الطاف و محبت‌های اساتید و متقاضیان محترم، همواره تلاش کردند فصلنامه‌ای با کیفیت تولید و منتشر کنند.

با وجود تمامی چالش‌ها، سرانجام تلاش‌های مستمر مسئولین و حمایت بی‌دریغ اساتید و لطف و همکاری همکاران بخش نشریات، به ثمر نشسته و اینک شاهد به چاپ رسیدن اولین شماره از فصلنامه علمی - تخصصی حسابداری و فناوری‌های نوین هستیم. با سپاس فراوان از تمامی بزرگوارانی که در آغاز این راه صمیمانه ما را یاری کردند، کماکان تقاضای همفکری و مساعدت در ادامه این راه را داریم.

مسئولین فصلنامه

افشای داوطلبانه و هزینه سرمایه: اثر تعدیلی کیفیت کنترل داخلی

فرهاد جعفری کسبی^۱؛ رضا شمگانی^۲؛ نیلوفر وزیري^۳؛ پروین محمدزاده^۴

چکیده

مطابق "تئوری افشا"، افشای بیشتر اطلاعات باعث کاهش عدم تقارن اطلاعاتی و تصمیمات نادرست سرمایه‌گذاری توسط سرمایه‌گذاران می‌شود و می‌تواند باعث کاهش هزینه سرمایه گردد. همچنین افزایش کیفیت کنترل داخلی باعث افزایش سطح افشا شده و اقدام‌های فرصت طلبانه مدیر را محدود می‌کند و عدم تقارن اطلاعاتی و هزینه سرمایه را کاهش می‌دهد. بر همین اساس هدف پژوهش حاضر بررسی تأثیر سطح افشای داوطلبانه بر هزینه سرمایه و همچنین نقش تعدیل‌کنندگی اثر کیفیت کنترل داخلی بر ارتباط بین سطح افشای داوطلبانه و هزینه سرمایه است. برای دستیابی به هدف پژوهش حاضر از داده‌های مربوط به ۹۶ شرکت در صنایع مختلف بورس اوراق بهادار تهران طی دوره زمانی بین سال‌های ۱۳۹۲-۱۳۹۸، با استفاده از نرم‌افزار اقتصادسنجی Eviews مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. همچنین برای اندازه‌گیری افشای داوطلبانه از چک لیست پور حیدری و حسین‌پور (۱۳۹۱) استفاده شده است. نتایج آزمون فرضیه اول، نشان‌دهنده آن است که افشای داوطلبانه بر هزینه

۱. دانش‌آموخته کارشناسی ارشد حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان.

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری.

۳. دانش‌آموخته کارشناسی ارشد حسابداری.

۴. دانش‌آموخته کارشناسی ارشد حسابداری دانشگاه الزهراء.

۱۰ ◇ فصلنامه علمی - تخصصی حسابداری و فناوری‌های نوین ♦.....

سرمایه رابطه منفی و معناداری دارد. به عبارتی، با افزایش سطح افشا شرکت هزینه سرمایه کاهش می‌یابد. همچنین نتیجه آزمون فرضیه دوم، گویای این است که نقش تعدیل‌کننده کیفیت کنترل داخلی رابطه بین کیفیت افشای داوطلبانه و هزینه سرمایه را تشدید می‌کند، و در واقع، افزایش کیفیت کنترل داخلی باعث افزایش بیش‌تر افشای داوطلبانه و کاهش هزینه سرمایه می‌شود.

واژگان کلیدی: کیفیت کنترل داخلی، افشای داوطلبانه، هزینه سرمایه.

مقدمه

"هزینه سرمایه شرکت"، از جمله اقلامی است که در متون حسابداری و مالی به کرات مورد توجه محققان حسابداری و دانش مالی قرار گرفته است. همچنین این رقم، اطلاعات مهمی در مورد ریسک تجاری و مالی شرکت به بازار مخابره می‌کند. این که چه عواملی می‌توانند بر هزینه سرمایه مؤثر بوده و یا می‌توانند اثر سایر عوامل بر هزینه سرمایه را تعدیل کنند، موضوع قابل پژوهشی است؛ به گونه‌ای که طیف وسیعی از تحقیقات دانشگاهی در کشورهای توسعه یافته به این موضوع پرداخته‌اند (اسکایف^۱ و همکاران، ۲۰۰۹؛ گائو و جیا^۲، ۲۰۱۷؛ اوگنوا^۳ و همکاران، ۲۰۰۷). در بین این عوامل، کیفیت کنترل داخلی، از جمله عوامل مهمی است که به دلیل اهمیت آن از جهت تأثیر بر کیفیت گزارشگری و در نهایت هزینه سرمایه شرکت‌ها در سال‌های اخیر به دلیل رسوایی‌های مالی مورد توجه بیشتری قرار گرفته است (اسکایف و همکاران، ۲۰۰۹؛ لوپز^۴ و همکاران، ۲۰۰۹؛ آوگنوا و همکاران، ۲۰۰۷). خلیف^۵ و همکاران (۲۰۱۹) معتقد است اگرچه در ادبیات حسابداری تحقیقات فراوانی در مورد اثر ضعف و کیفیت کنترل‌های داخلی بر واکنش مشارکت‌کنندگان در بازار آن‌جام شده است؛ در مورد ارتباط جنبه‌های نامشهود سیستم اطلاعاتی حسابداری، یعنی کنترل داخلی و تأثیر آن بر هزینه سرمایه تحقیقات کمی در سایر کشورها آن‌جام شده است. در جهت پاسخ‌گویی به نیاز مذکور و نبود تحقیقات مشابه پژوهش حاضر در صدد است تا به بررسی جنبه‌های مشهود و نامشهود سیستم حسابداری، یعنی اثر کیفیت کنترل داخلی و افشای داوطلبانه بر هزینه سرمایه

۱. Skaife

۲. Gao & Jia

۳. Ogneva

۴. Lopez

۵. Khlif

شرکت های بورسی در ایران پردازد. دلیل این بررسی از چندین جهت قابل طرح است: اول آنکه با توجه به محیط اطلاعاتی ضعیف شرکت های ایرانی و تمایل اندک شرکت ها به افشای داوطلبانه اطلاعات و همچنین ساختار تامین مالی بانک محور مؤسسات تجاری ایرانی این پژوهش می تواند از نظر نتایج مهم و قابل توجه باشد. همچنین با توجه به دستورالعمل انتشارگزارش ضعف کنترل های داخلی که از سال ۱۳۹۱ در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران الزامی شده است. چگونگی تأثیر این قوانین بر سایر جنبه های عملکرد شرکت ها، از جمله هزینه سرمایه می تواند قابل بررسی باشد. همچنین یافته های تحقیق حاضر می تواند از جهت ارائه اصلاحات، به منظور بهبود وضعیت گزارشگری مالی شرکت ها سودمند باشد. در نهایت انتظار می رود، یافته های این پژوهش از چندین لحاظ نوآورانه و مفید تلقی شود. توسعه ادبیات مربوط به مطالعه ضعف کنترل های داخلی اولین فایده این پژوهش خواهد بود. فایده دوم اینکه پژوهش حاضر به بررسی چگونگی واکنش متقابل بین کیفیت کنترل داخلی و افشای داوطلبانه در شکل دهی به هزینه سرمایه شرکت ها می پردازد. سومین فایده و یا شاید مهمترین دستاورد این پژوهش این مولفه است که یافته های این پژوهش می تواند نشان دهد افشای داوطلبانه اطلاعات تنها تا محدوده مشخصی از کیفیت کنترل داخلی بر هزینه سرمایه مؤثر است و خارج از آن محدوده تأثیری بر هزینه سرمایه ندارد. شاید بتوان گفت با توجه به سطح حاکمیت شرکتی ضعیف و محیط افشای نه چندان مطلوب شرکت های ایرانی کیفیت کنترل داخلی می تواند جایگزینی برای آن ها محسوب شود. همچنین یافته های این پژوهش می تواند خط و مشی گذاران بورسی را تشویق کند تا به تدوین قوانینی مبنی بر الزام شرکت های بورسی به ارائه اطلاعات مربوط به کیفیت کنترل داخلی اقدام کنند و همچنین می تواند بر الزام حسابرسان به گزارش اظهار نظر راجع به این نوع اطلاعات در گزارش های خود بنماید. با توجه به چنین سودمندی و همچنین خلأهای تحقیقاتی موجود، پژوهش حاضر در صدد است به بررسی تأثیر افشای داوطلبانه بر هزینه سرمایه شرکت در شرکت های پذیرفته شده در بورس

◆..... افشای داوطلبانه و هزینه سرمایه: اثر تعدیلی کیفیت کنترل داخلی ◇ ۱۳

اوراق بهادار تهران و همچنین مطالعه چگونگی اثر تعدیل کنندگی کیفیت کنترل داخلی بر ارتباط افشای داوطلبانه و هزینه سرمایه پردازد.

بر همین اساس، در ادامه در بخش بعدی مبانی نظری و پیشینه پژوهش و فرضیه‌های پژوهش ارائه می‌گردد و در ادامه یافته‌های پژوهش ارائه و تفسیر خواهند شد و سرانجام بخش پایانی پژوهش حاضر به نتیجه‌گیری و پیشنهادها اختصاص می‌یابد.

مبانی نظری

کیفیت افشا و هزینه سرمایه

ورچیا^۱ (۲۰۰۱) معتقد است که افشا، نمود بیرونی یک سیستم اطلاعاتی حسابداری است و بر همین اساس، هر گونه اطلاعاتی که بر شناخت کامل صورت‌های مالی شرکت تأثیر می‌گذارد، باید در صورت‌های مالی درج شود.

خلیف^۲ (۲۰۱۸) معتقد است که هر نظام حسابداری دارای دو بعد مشهود و نامشهود است. در واقع از منظر او که افشای اطلاعات نمود مشهود نظام حسابداری و گزارشگری است؛ در حالی که نظام کنترل داخلی شرکت ابعاد نامشهود سیستم حسابداری و گزارشگری است. قدر مسلم هم بعد نامشهود و هم مشهود می‌توانند بر هزینه سرمایه شرکت از دیدگاه تامین کنندگان تأثیر داشته باشند.

در خصوص تأثیر افشای بر هزینه سرمایه در ادبیات حسابداری و مالی سه تئوری وجود دارد: اولین تئوری به تئوری عدم تقارن مربوط می‌شود. انتظار می‌رود که افشای مناسب، سبب کاهش عدم تقارن شده، در نهایت باعث کاهش هزینه سرمایه می‌شود (بلانکو^۳ و همکاران، ۲۰۱۵: یانگ و لی^۴ ۲۰۱۲: بوتوسان^۵، ۱۹۹۷: قاسمی خیرآبادی و کردستانی، ۱۳۹۱).

۱. Verrecchia

۲. Khlif

۳. Blanco

۴. Yang & Li

۵. Botosan

دومین تئوری استنتاجی مبتنی بر نظریه مهم پرتفوی است. مطابق با این تئوری، افزایش افشا سبب کاهش ریسک غیر سیستماتیک شرکت شده و در نهایت تغییر ریسک، باعث کاهش هزینه سرمایه یا همان بازده مورد انتظار می‌شود (بوتوسان، ۲۰۰۶: بری و براون^۱، ۱۹۸۵: کولز و لونشتین^۲، ۱۹۸۸: هاندا و لین^۳، ۱۹۹۳).

سومین تئوری در توضیح رابطه بین افشا و هزینه سرمایه به تئوری افشا مربوط می‌شود. مطابق این تئوری، افشای مناسب موجب تخصیص بهینه شده و تخصیص بهینه کاهش هزینه سرمایه را به دنبال خواهد داشت (پترووا^۴، و همکاران ۲۰۱۲: کیلی^۵، ۱۹۸۵).
فرضیه ۱: افشای داوطلبانه، هزینه سرمایه را کاهش می‌دهد.

رابطه بین کیفیت کنترل داخلی، افشای داوطلبانه و هزینه سرمایه شرکت

نظام حسابداری شرکت‌ها دربرگیرنده مولفه‌های مشهود و نامشهود برای افراد بیرون از شرکت است. به عنوان نمونه، افشای داوطلبانه یک مولفه مشهود برای سرمایه‌گذاران بیرونی شرکت محسوب می‌شود، و این، درحالی است که کیفیت کنترل داخلی به طور مستقیم، به ویژه در محیط‌های اقتصادی با حاکمیت شرکتی ضعیف تر قابل درک نیست.

کیفیت کنترل داخلی، یکی از مؤلفه‌های کلیدی محیط اطلاعاتی داخلی شرکت محسوب می‌شود. در صورتی که یک شرکت از نظام کنترل داخلی مطلوبی برخوردار باشد، مدیران نیز اطلاعات داخلی مطلوب تری دریافت می‌کنند و از اطلاعات بیشتری برای ارائه افشاهای داوطلبانه در مورد عملکرد شرکت برخوردارند. قدرت و توانمندی نظام کنترل داخلی شرکت

۱. Barry & Brown

۲. Coles & Loewenstein

۳. Handa & Linn

۴. Petrova

۵. Kyle

◆..... افشای داوطلبانه و هزینه سرمایه: اثر تعدیلی کیفیت کنترل داخلی ◇ ۱۵

مدیران را به انتشار داوطلبانه اطلاعات مورد نیاز افراد بیرون از سازمان، نظیر سرمایه‌گذاران تشویق می‌کنند (دویل و همکاران، ۲۰۰۷؛ فنگ، لی و مک وی، ۲۰۰۹). بر این اساس، به نظر می‌رسد که بین هر دو مولفه شفافیت شرکتی، یعنی افشا داوطلبانه و کیفیت کنترل‌های داخلی تأثیرات متقابل و معناداری وجود داشته باشد.

هو و همکاران (۲۰۱۳)، معتقد است که کیفیت کنترل داخلی یکی از مؤلفه‌های مهم شفافیت شرکتی محسوب می‌شود؛ چراکه باعث ارتباط ارزشی اطلاعات افشا شده می‌شود. لذا نظام کنترل داخلی تأثیر شگرفی بر کل نظام گزارشگری مالی دارد. آن‌ها همچنین معتقدند که کنترل داخلی ناکارآمد باعث کاهش ارزش مربوط بودن سود و ارزش دفتری سرمایه در تعیین میزان ارزش بازار شرکت می‌شود.

اسکایف و همکاران (۲۰۰۹) نیز معتقدند که ضعف‌های کنترل داخلی به کاهش کیفیت اطلاعات حسابداری نظیر باقی مانده مدل ارقام تعهدی منجر می‌شود. دویلی^۱ و همکاران (۲۰۰۷) معتقدند کیفیت افشاهای داوطلبانه در شرکت‌های دارای کنترل داخلی ضعیف به مراتب پایین‌تر است.

فنگ^۲ و همکاران (۲۰۰۹) نیز اذعان داشتند که کاهش کیفیت کنترل داخلی باعث آسیب به افشای به موقع و در نتیجه کاهش محتوای اطلاعاتی ارقام حسابداری و اجبار مدیران به استفاده از اطلاعات قدیمی می‌گردد. به عنوان مثال، در صورتی که شرکت از کارکنان فاقد تخصص و صلاحیت، تجربه و آموزش کافی در بکارگیری استانداردهای حسابداری برای تولید اطلاعات مورد نیاز مدیران برخوردار باشد، افشای با تاخیر اطلاعات برای ذینفعان مربوط نخواهد بود. او همچنین معتقد است که ضعف در کنترل داخلی به گزارشگری مالی

۱. Doyle

۲. Feng

بی کیفیت منجر خواهد شد (فنگ و همکاران، ۲۰۰۹). همچنین هو و همکاران (۲۰۰۹) معتقدند که کاهش کیفیت کنترل داخلی باعث خطاهای غیر عمدی و ارائه نادرست و عمدی صورت‌های مالی می‌شود که بر کیفیت گزارشگری مالی تأثیر منفی خواهند گذاشت و بر همین اساس، به دلیل پیگردهای قانونی مدیران به افشای اطلاعات داوطلبانه تمایلی نخواهند داشت.

چنگ (۲۰۱۸) معتقد است ارائه نا به هنگام اطلاعات بر اعتبار گزارشگری مالی تأثیر منفی خواهد گذاشت، و معتقد است در حالی که احتمال وقوع اشتباه مدیریت، سبب می‌شود مدیران انگیزه کمی برای افشای داوطلبانه داشته باشند؛ این تمایل خود به افزایش عدم تقارن اطلاعاتی بین مدیران و سهامداران منجر خواهد شد که در نهایت باعث افزایش تردید در میان سرمایه‌گذاران و افزایش برآورد ریسک آن‌ها و در نتیجه افزایش هزینه سرمایه شرکت را به دنبال خواهد داشت.

خلیف و همکاران (۲۰۱۵) معتقدند که بین افشای داوطلبانه و هزینه سرمایه در کشور مصر رابطه منفی وجود دارد. از آن‌جا که کشور مصر از یک محیط با سطح افشای پایین و همچنین دارای زیر ساخت‌های حسابرسی و حسابداری ضعیف است (پاور^۱ و همکاران، ۲۰۰۹؛ خلیف و ساماها^۲، ۲۰۱۶)؛ انتظار می‌رود که افزایش کیفیت کنترل داخلی باعث افزایش اعتبار گزارشگری مالی در بین سرمایه‌گذاران شده و در نهایت باعث ارتباط منفی معنا دار بین افشای داوطلبانه و هزینه سرمایه خواهد شد.

فرضیه ۲: کیفیت کنترل داخلی اثر تعدیل‌کننده‌ای بر رابطه بین افشای داوطلبانه و هزینه سرمایه دارد.

۱. Power

۲. Khlif & Samaha

◆.....افشای داوطلبانه و هزینه سرمایه: اثر تعدیلی کیفیت کنترل داخلی ◇ ۱۷

روش‌شناسی پژوهش

انتخاب نمونه و منابع گردآوری داده

جامعه آماری پژوهش، شامل کلیه شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران طی دوره زمانی ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۸ است. نمونه آماری پژوهش شامل شرکت‌هایی است که حایز شرایط ذیل باشند:

۱. شرکت‌هایی که تاریخ پذیرش آن‌ها در سازمان بورس اوراق بهادار قبل از سال ۱۳۹۲ بوده و تا پایان سال ۱۳۹۸ نیز در فهرست شرکت‌های بوردی باشند؛
 ۲. به منظور افزایش قابلیت مقایسه، سال مالی آن‌ها به پایان اسفند منتهی باشد؛
 ۳. طی دوره مورد نظر، تغییر فعالیت یا تغییر سال مالی نداده باشد؛
 ۴. جزء شرکت‌های سرمایه‌گذاری و واسطه‌گری مالی نباشد (شرکت‌های سرمایه‌گذاری به علت تفاوت ماهیت فعالیت با بقیه شرکت‌ها در جامعه آماری منظور نشده‌اند).
- پس از اعمال محدودیت‌های یادشده، ۹۶ شرکت (طبق جدول ۱) به‌عنوان نمونه آماری پژوهش انتخاب شدند. داده‌های پژوهش حاضر، با مراجعه به صورت‌های مالی و یادداشت‌های توضیحی همراه صورت‌های مالی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار موجود در سامانه کدال، پایگاه اینترنتی بورس اوراق بهادار، جامعه حسابداران رسمی، نرم‌افزار ره‌آورد نوین استخراج شد. برای تجزیه و تحلیل نهایی داده‌ها نیز از نرم‌افزار اقتصادسنجی ۱۰ Eviews استفاده شده است.

جدول (۰۱) - انتخاب نمونه و توزیع صنعت

پنل اول: روند انتخاب نمونه آماری		
۳۸۴	کل شرکت‌هایی که تا پایان سال ۱۳۹۸ عضو بورس بودند.	
(۴۴)	کسر می‌شود: از ابتدای سال ۱۳۸۸ در بورس پذیرفته نشده باشد.	
(۲۹)	کسر می‌شود: سال مالی آن به پایان اسفند منتهی نباشد.	
(۲۲)	کسر می‌شود: تغییر فعالیت یا تغییر سال مالی داده باشد.	
(۱۱۲)	کسر می‌شود: جزء شرکت‌های سرمایه‌گذاری و واسطه‌گری مالی باشد.	
(۸۱)	کسر می‌شود: داده‌ها در دسترس نباشد.	
۹۶	تعداد نمونه آماری انتخاب شده	
پنل دوم: توزیع نمونه با توجه به صنعت و جنسیت شریک حسابرسی		
صنعت	درصد مشاهدات	درصد کیفیت کنترل داخلی
خودرو و قطعات	۱۵٪	۱۱٪
دارویی	۱۰٪	۱۰٪
غذایی به جز قند و شکر	۹٪	۶٪
فرآورده‌های نفتی و شیمیایی	۱۲٪	۷٪
کاشی و شرامیک	۴٪	۷٪
کانی فلزات معادن	۲۰٪	۲۲٪
لاستیک و پلاستیک	۵٪	۱۵٪
ماشین آلات	۱۴٪	۱۰٪
مصالح ساختمانی	۱۱٪	۱۲٪
جمع	۱۰۰٪	۱۰۰٪

متغیرهای پژوهش و شیوه اندازه‌گیری آن

با توجه به مبانی نظری و پژوهش‌های آن‌جام شده در زمینه تأثیر کیفیت کنترل داخلی بر ارتباط بین افشای داوطلبانه و هزینه سرمایه (خلیف و همکاران، ۲۰۱۸: کریم پور و همکاران، ۱۳۹۷:

◆.....افشای داوطلبانه و هزینه سرمایه: اثر تعدیلی کیفیت کنترل داخلی ◇ ۱۹

نیکبخت و همکاران، (۱۳۹۶): در این پژوهش با استفاده از مدل رگرسیون چند متغیره به بررسی فرضیه‌های مطرح شده پرداخته شده است:

$$WACC_{it} = \beta_0 + \beta_1 VDI_{it} + \beta_2 MC_{it} + \beta_3 MB_{it} + \beta_4 LEV_{it} + \beta_5 BETA_{it} + \beta_6 ROE_{it} + \sum IND + \sum YEAR + \varepsilon$$

$$WACC_{it} = \beta_0 + \beta_1 VDI_{it} + \beta_2 ICQ_{it} + \beta_3 VDI * ICQ_{it} + \beta_4 MC_{it} + \beta_5 MB_{it} + \beta_6 LEV_{it} + \beta_7 BETA_{it}$$

$$+ \beta_8 ROE_{it} + \sum IND + \sum YEAR + \varepsilon$$

متغیر وابسته: هزینه سرمایه (WACC)

متغیر وابسته پژوهش، هزینه سرمایه است. فخاری و قورچانی (۱۳۹۵) و فخاری و کبیری (۱۳۹۷) برای اندازه‌گیری هزینه سرمایه از این روش برای اندازه‌گیری آن استفاده کرده اند. به منظور محاسبه هزینه سرمایه از میانگین موزون هزینه سرمایه استفاده می‌گردد:

$$WACC_{it} = K_e \frac{S}{D+S} + K_d (1-t) \frac{D}{D+S}$$

K_e : هزینه سهام عادی شرکت، K_d : نرخ هزینه بدهی شرکت، t : نرخ مالیات شرکت، s : ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام، D : ارزش دفتری بدهی‌های شرکت می‌باشد. هزینه سهام عادی شرکت با استفاده از مدل گوردون محاسبه می‌شود:

$$K_e = \frac{D_1}{P_1} + G$$

P_1 : ارزش سهام در ابتدای دوره، D_1 : سود پرداختی (تقسیمی) در پایان سال جاری و G نرخ رشد است (در این مدل فرض می‌شود که در طول زمان ثابت است).

محاسبه نرخ رشد از طریق درصد سودخالص و فرمول میانگین هندسی بدین ترتیب است:

$$\sqrt[5]{(1+G_2)(1+G_3)(1+G_4)(1+G_5)(1+G_6)}$$

$$G = \frac{EAT_t - EAT_{t-1}}{EAT_{t-1}}$$

g درصد سود خالص و EAT سود بعد از مالیات است.

نرخ هزینه بدهی از رابطه زیر به دست می‌آید:

$$K_d = \frac{I_t}{Y+Z}$$

I_t : هزینه مالی در پایان سال، Y : تسهیلات کوتاه مدت، Z : بدهی‌های بلند مدت داره بهره است.

متغیر مستقل

افشای داوطلبانه (VDI): متغیر مستقل این پژوهش است و به منظور سنجش آن از چک لیست پورچیدری و حسین‌پور (۱۳۹۱) استفاده شده است. این چک لیست متشکل از ۶۰ مولفه برای افشای داوطلبانه است که هر قلم موجود در چک لیست، در صورتی که در صورت‌های مالی سالانه، یادداشت‌های توضیحی و گزارش مجمع عمومی افشا شده باشد؛ عدد یک و در غیر این صورت عدد صفر تعلق می‌گیرد و در نهایت، شاخص افشای داوطلبانه با تقسیم جمع موارد افشا شده به کل مواردی که می‌بایست افشا شود، محاسبه می‌شود. به طور کلی، شاخص افشای داوطلبانه به صورت زیر محاسبه می‌شود:

$$VDI_{it} = \sum_{i=1}^n \frac{d_i}{n}$$

که در این معامله اگر مورد افشا شده باشد، d_i معادل یک؛ و در غیر این صورت صفر در نظر گرفته می‌شود. حداکثر موارد افشا (n) نیز معادل ۶۰ می‌باشد که جدول پیوست عناوین کلی و چک لیست افشای داوطلبانه به کار رفته در تحقیق را نشان می‌دهد.

متغیر تعدیل گر

کیفیت کنترل داخل (ICQ): در این پژوهش کیفیت کنترل داخلی یک متغیر تعدیل گر دو وجهی است، برای اندازه‌گیری آن از گزارش حسابرس استفاده می‌شود. در صورت با اهمیت بودن نقطه ضعف کنترل داخلی در گزارش حسابرس تحت عنوان سایر قوانین و مقررات درج می‌شود. لذا در این پژوهش، در صورتی که کنترل داخلی نقطه ضعف با اهمیت نداشته باشد،

◆.....افشای داوطلبانه و هزینه سرمایه: اثر تعدیلی کیفیت کنترل داخلی ◇ ۲۱

در گزارش حسابرسان درج نمی‌شود و این موضوع نشان‌دهنده کیفیت کنترل داخلی است و عدد یک برای آن در نظر گرفته می‌شود و در صورتی که کنترل داخلی شرکت دارای ضعف با اهمیت باشد، عدد صفر لحاظ می‌شود (توانگر حمزه کلایی و اسکافی اصل، ۱۳۹۷).

متغیر کنترلی:

MC_{it}: شرکت‌های بزرگ به منظور کاهش عدم تقارن اطلاعاتی بین سرمایه‌گذاران و مدیران اطلاعات بیشتری افشا می‌کنند. لذا انتظار می‌رود هزینه سرمایه کاهش یابد (کیرنی^۱، ۲۰۰۳). اندازه شرکت مطابق با پژوهش خلیف و همکاران (۲۰۱۸) به وسیله لگاریتم طبیعی ارزش بازار اندازه‌گیری می‌شود.

MB_{it}: ایجاد فرصت‌های رشد آتی و سطح ریسک شرکت، به طور منفی با هزینه سرمایه در ارتباط است (گبهاردت و همکاران، ۲۰۰۱). با توجه به پژوهش خلیف و همکاران (۲۰۱۸). فرصت‌های رشد به عنوان متغیر کنترلی در نظر گرفته شده، که از طریق نسبت ارزش بازار حقوق صاحبان سهام به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام اندازه‌گیری می‌شود. در صورت منفی بودن ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام، از قدر مطلق نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری به‌علاوه یک برای اندازه‌گیری استفاده می‌کنیم.

LEV_{it}: به تهیه منابع مالی و وجوه برای ادامه فعالیت شرکت از طریق وام یا استقراض، تامین مالی نامیده می‌شود. در مدل تجربی هایل^۲ (۲۰۰۲)، اهرم مالی، به عنوان یکی از متغیرهای تأثیرگذار بر هزینه سرمایه عنوان شده است و با هزینه سرمایه رابطه مثبت معنادار اهرم مالی دارد. در پژوهش‌های تجربی مانند گبهاردت^۳ و همکاران (۲۰۰۱) و بوتوسان و پلاملی^۴

۱. Cairney

۲. Hail

۳. Gebhardt

۴. Botosan & Plumlee

(۲۰۰۲)؛ این موضوع تأیید شده است. همچنین مطابق تئوری‌های مالی هزینه سرمایه سهامداران با نسبت بدهی افزایش می‌یابد (ریچاردسون و والکر^۱، ۲۰۰۱) که مطابق پژوهش خلیف و همکاران (۲۰۱۸)، از نسبت مجموع بدهی‌ها به مجموع دارایی‌های اندازه‌گیری می‌شود.

$BETA_{it}$: بتا یکی از شاخص‌های مورد استفاده برای نشان دادن ریسک سهام شرکت‌ها است و نشان‌دهنده حساسیت یک دسته از اوراق بهادار نسبت به تغییر بازده پرتفوی بازار است و مطابق پژوهش‌های پیشین انتظار می‌رود با افزایش بتا، هزینه سرمایه افزایش یابد (چانگ^۲ و همکاران، ۲۰۱۹). بتا از نسبت کواریانس بازده سهام شرکت به بازده پرتفوی بازار اندازه‌گیری می‌شود، و در پژوهش خلیف و همکاران (۲۰۱۸) نیز به عنوان متغیر کنترلی لحاظ شده است.

$$BETA_{it} = \frac{COV(R_m \times R_i)}{var(R_m)}$$

R_i : بازدهی شرکت i؛

R_m : بازده بازار؛

cov: نماد کواریانس؛

var: نماد واریانس.

ROE_{it} : نسبت سوآوری ممکن است نقش مهمی در کاهش عدم اطمینان در مورد سودآوری آینده شرکت داشته باشد. بنابراین، انتظار می‌رود با هزینه سرمایه منفی داشته باشد (هایل، ۲۰۰۲: گتزمن و ایریلند^۳، ۲۰۰۵)؛ که نسبت سودآوری از نسبت سود خالص به ارزش بازار شرکت در پژوهش خلیف و همکاران (۲۰۱۸) اندازه‌گیری شده است.

۱. Richardson & Welker

۲. Chang

۳. Gietzmann & Ireland

یافته‌های پژوهش

آمار توصیفی

جدول (۲)، آمار توصیفی متغیرهای مورد آزمون را که شامل برخی شاخص‌های مرکزی و پراکندگی است (برای نمونه‌ای متشکل از ۶۷۲ شرکت: سال مشاهده در فاصله زمانی سال‌های ۱۳۹۲-۱۳۹۸) نشان می‌دهد. نتایج پنل اول نشان می‌دهد میانگین نمونه متغیر افشای داوطلبانه ۰/۵۶ است که نشان می‌دهد حدوداً ۵۶٪ شرکت‌های نمونه در صورت‌های مالی افشا، داوطلبانه آن‌جام می‌دهند. و همچنین میانگین اهرم مالی نشان می‌دهد حدود ۵۹٪ دارایی‌های شرکت‌های نمونه از طریق بدهی، تامین مالی شده است. در پنل دوم، کیفیت کنترل داخلی شرکت‌های نمونه برابر با ۵۴٪ می‌باشد و نشان می‌دهد ۵۴٪ شرکت‌های نمونه دارای کنترل داخلی با کیفیت هستند. در پنل سوم، کیفیت کنترل داخلی شرکت‌های نمونه به تفکیک سال‌های نمونه نشان داده شده است.

جدول (۰۲) - آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

پنل اول: آمار توصیفی متغیرهای کمی						
متغیر	نماد	میانگین	میانه	بیشترین	کمترین	انحراف معیار
هزینه سرمایه	WA CC	۰/۷۲۸	۰/۶۷۷	۲/۹۰۴	۰/۰۳۱	۰/۳۶۴
افشای داوطلبانه	VDI	۰/۵۶۷	۰/۵۷۵	۰/۷۶۶	۰/۱۸۳	۰/۱۰۹
اندازه شرکت	MC	۱۴/۳۷۲	۱۴	۱۹/۷۵۲	۱۰/۴۹۲	۱/۵۹۳
فرصت رشد	MB	۳/۰۳۳	۲/۳۷۴	۱۰/۹۱۶	۰/۵۱۱	۲/۱۸۶
اهرم مالی	LEV	۰/۵۹۸	۰/۵۹۳	۱/۷۸۸	۰/۰۹۰	۰/۲۲۶
ریسک سیستماتیک	BET A	۰/۷۹۲	۰/۷۱۷	۲/۹۴۴	-۰/۸۷۴	۰/۷۲۶
بازده حقوق صاحبان سهام	RO E	۰/۶۱۷	۰/۰۸۶	۰/۴۶۷	-۰/۷۳۹	۰/۱۶۳

پنل دوم: آمار توصیفی متغیرهای کیفی	
کیفیت کنترل های داخلی	۵۴٪
پنل سوم: آمار توصیفی متغیر کیفی به تفکیک سال ها مورد رسیدگی	
سال	کیفیت کنترل داخلی
۱۳۹۲	۲۹٪
۱۳۹۳	۴۳٪
۱۳۹۴	۵۴٪
۱۳۹۵	۵۸٪
۱۳۹۶	۶۱٪
۱۳۹۷	۶۵٪
۱۳۹۸	۶۸٪

آمار استنباطی

جدول (۳) نتایج فرضیه های مدل رگرسیون اصلی پژوهش با رویکرد کنترل آثار صنعت و سال را نشان می دهد. یافته های فرضیه اول نشان می دهد که ضریب حاصل از رگرسیون متغیر افشای داوطلبانه (VDI) در سطح خطای ۰.۵٪ معنادار است. لذا فرضیه اول پژوهش رد نمی شود و می توان گفت افشای داوطلبانه بر هزینه سرمایه شرکت تأثیر منفی دارد. ضریب افشای داوطلبانه نشان می دهد با افزایش یک واحد افشای داوطلبانه، ۱۷٪ از هزینه سرمایه کاهش می یابد. یافته های فرضیه دوم نشان می دهد ضریب حاصل از متغیر تعاملی (ICQ*VDI) در سطح خطای ۰.۵٪ معنادار است. لذا فرضیه دوم پژوهش رد نمی شود. می توان بیان کرد در شرکت های با کنترل داخلی قوی، تأثیر منفی افشای داوطلبانه بر هزینه سرمایه به مراتب بیشتر است. از بین متغیرهای کنترلی، اندازه شرکت، اهرم مالی و ریسک سیستماتیک شرکت از نظر آماری معنادار است.

◆.....افشای داوطلبانه و هزینه سرمایه: اثر تعدیلی کیفیت کنترل داخلی ◇ ۲۵

جدول (۰۳) - خلاصه نتایج آماری آزمون مدل پژوهش

فرضیه دوم		فرضیه اول		علامت مورد انتظار	علامت مورد انتظار	نماد متغیر
آماره <i>t</i>	ضریب	آماره <i>t</i>	ضریب			
۶/۱۰۷	۰/۲۲۱**	۳/۹۷۸	۰/۶۹۶**		B۰	عرض از مبدا
-۲/۴۱۸	-۰/۲۰۵*	-۲/۰۵۱	-۰/۱۷۴*	-	VDI	افشای داوطلبانه
-۳/۷۱۱	-۰/۲۶۹**	---	---	-	ICQ	کیفیت کنترل‌های داخلی
۲/۱۱۶	۰/۱۰۰*	---	---	+	ICQ*VDI	افشای داوطلبانه کیفیت کنترل داخلی
-۱/۹۷۱	-۰/۰۹۶*	-۲/۵۸۰	-۰/۱۲۱*	-	Size	اندازه شرکت
-۱/۶۹۳	-۰/۰۰۸	-۱/۵۰۸	-۰/۰۰۷	-	MB	فرصت رشد
۴/۲۹۸	۰/۱۷۶**	۲/۰۰۴	۰/۱۶۹*	+	LEV	اهرم مالی
۳/۱۶۴	۰/۱۸۴**	۲/۲۳۳	۰/۲۰۸*	+	BETA	ریسک سیستماتیک
-۱/۱۹۱	-۰/۰۷۹	-۰/۶۰۷	-۰/۰۵۰	-	ROE	بازده حقوق صاحبان سهام
کنترل شد		کنترل شد			IND	آثار صنعت
کنترل شد		کنترل شد			YEAR	آثار سال
۱/۶۵۶		۱/۶۴۰			بیشترین VIF	
۱۷/۳۷۸		۱۷/۱۶۳			آماره F فیشر	
۰/۵۸۵		۰/۵۵۹			ضریب تعیین تعدیل شده	
۱/۸۹۲		۱/۸۵۲			آماره دوربین واتسون	
۶۷۲		۶۷۲			تعداد مشاهده‌ها	
* و ** به ترتیب بیانگر معنا داری آماری در سطح خطای ۵% و ۱% می‌باشد.						

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

در پژوهش حاضر، تأثیر افشای داوطلبانه بر هزینه سرمایه و همچنین نقش تعدیل‌کنندگی کیفیت کنترل داخلی بر رابطه بین افشای داوطلبانه و هزینه سرمایه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بین سال ۱۳۹۲-۱۳۹۸، برای ۹۶ نمونه شرکت - سال مورد مطالعه قرار گرفته است. تخمین مدل‌ها نتایج ذیل را داشته است:

فرضیه اول پژوهش مبنی بر ارتباط بین افشای داوطلبانه و هزینه سرمایه با استفاده از مدل رگرسیون چند متغیره نشان داد که بین افشای داوطلبانه و هزینه سرمایه در سطح ۰.۵٪ رابطه معناداری وجود دارد. بنابراین، فرضیه پژوهش با ۹۵٪ اطمینان تأیید شده است. نتایج این پژوهش با نتیجه پژوهش کردستانی و خیرآبادی (۱۳۹۱) و یانگ و لی (۲۰۱۲) لمبرت و همکاران (۲۰۰۷) و بوتوسان (۲۰۰۶) و هایل (۲۰۰۲) همسو می‌باشد و فرضیه دوم پژوهش نشان داد که کیفیت کنترل داخلی، اثر تعدیل‌کننده‌ای بر ارتباط بین افشای داوطلبانه و هزینه سرمایه دارد. همچنین از بین متغیرهای کنترلی، اندازه شرکت و اهرم مالی بازده حقوق صاحبان سهام بر هزینه سرمایه تأثیرگذار است. بنابراین، فرضیه پژوهش در سطح اطمینان ۹۵٪ تأیید شده است. این یافته با تئوری افشا و عدم تقارن اطلاعاتی و پرتفوی همسو بوده و نشان می‌دهد کیفیت کنترل داخلی مورد توجه سرمایه‌گذاران قرار می‌گیرد. به طور خلاصه در توضیح این یافته‌ها می‌توان چنین گفت که کیفیت کنترل داخلی نقش مهمی در کاهش عدم تقارن اطلاعاتی چه به طور مستقیم از طریق هزینه سرمایه و چه از طریق غیرمستقیم از طریق افشا داوطلبانه تأثیرگذار است. نتایج این پژوهش با نتیجه خلیف و همکاران (۲۰۱۸) همسو می‌باشد.

در مجموع، یافته‌های این پژوهش با دستاوردهایی برای ادبیات پژوهشی موجود در زمینه کیفیت کنترل داخلی در بازارهای نوظهور همراه است. نتایج این مطالعه از اهمیت ویژه‌ای برای مدیران شرکت‌ها برخوردار است؛ چراکه این یافته‌ها به مدیران نشان می‌دهد کیفیت کنترل

◆..... افشای داوطلبانه و هزینه سرمایه: اثر تعدیلی کیفیت کنترل داخلی ◇ ۲۷

داخلی تأثیر بسیاری بر بهبود شفافیت شرکتی و وضعیت خرید و فروش سهام شرکت در بازار دارد، که خود تأثیر مستقیمی بر فرصت‌های رشد شرکت خواهد گذاشت. از منظر سیاستگذاران هنجاری نیز باید اذعان داشت که نتایج این پژوهش به تدوین کنندگان استانداردهای حسابداری و حسابرسی در کشور ایران نشان می‌دهد تدوین مقرراتی برای افشای اطلاعات مربوط به کنترل داخلی شرکت نظیر قانون ساکس که شرکت‌ها را به افشای ضعف‌های کنترل داخلی خود ملزم می‌کند؛ از اهمیت بسزایی برخوردار است. همچنین، کیفیت کنترل داخلی تنها از منظر حساب‌برسان مورد ارزیابی قرار گرفته است، و لذا دیدگاه مدیران (حساب‌برسان داخلی) درباره وجوه ضعف و قوت نظام کنترل داخلی شرکت‌ها نادیده گرفته شده‌اند. با وجود این، جمع‌آوری اطلاعاتی در مورد کیفیت کنترل داخلی از منظر حساب‌برسان مستقل از اهمیت بسزایی در بازارهای نوظهور برخوردار است؛ چراکه آن‌ها در مقایسه با حساب‌برسان داخلی از استقلال بیشتری در ارائه پاسخ‌های خود برخوردارند.

بر این اساس، ما بر این باوریم نتایج ما بینش جالب توجهی راجع به پیامدهای اقتصادی کیفیت کنترل داخلی در هزینه سرمایه در یک بازار نوظهور باشد. تحقیقات آینده می‌تواند ارتباط بین کیفیت کنترل داخلی و شیوه‌های مدیریت سود واقعی آن‌جام شود. علاوه بر این، ارتباط بین کیفیت کنترل داخلی و هزینه بدهی می‌تواند یکی دیگر از راه‌های مهم تحقیقات آینده در بازار مالی ایران با توجه به نقش حیاتی مؤسسات مالی در فعالیت‌های مالی باشد.

منابع

۱. باغومیان، رافیک؛ غلامی حسن کیاده، فرید؛ امین پور، آریا؛ کریم پور، سارا. (۱۳۹۷). بررسی تأثیر ساختار مالکیت بر رابطه بین افشای اختیاری و هزینه سرمایه مالکانه. *دانش حسابداری*، ۱۸(۷۲)، ۹۷-۱۲۴.
۲. توانگر حمزه کلایی، افسانه؛ اسکافی اصل، مهدی. (۱۳۹۷). ارتباط بین قدرت مدیرعامل، ویژگی‌های کمیته حسابرسی و کیفیت کنترل داخلی. *پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی*، ۱۰(۳۸)، ۱۸۷-۲۰۷.
۳. پورحیدری، امید؛ حسین پور، حمزه. (۱۳۹۱). بررسی رابطه بین افشای اجباری و اختیاری با ارزش سهام شرکت‌ها. *چشم‌انداز مدیریت مالی*، ۵، ۲۸-۹.
۴. فخاری، حسین؛ کبیری، محمد تقی. (۱۳۹۵). بررسی عوامل تعیین کننده افشای ضعف کنترل‌های داخلی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. *مجله تحقیقات حسابداری و حسابداری*، ۱۰(۴)، ۲۵-۱.
۵. فخاری، حسین؛ کبیری، محمد تقی. (۱۳۹۷). بررسی اثر تعدیل کنندگی گزارش حسابرسی بر ارتباط افشای ضعف کنترل‌های داخلی و عدم تقارن اطلاعاتی. *پژوهش‌های تجربی حسابداری*، ۷(۳)، ۱۷۲-۱۴۷.
۶. کردستانی، غلامرضا؛ قاسمی خیرآبادی، سهیلا. (۱۳۹۱). تأثیر محافظه‌کاری و کیفیت افشاء بر هزینه سرمایه سهام عادی. *پژوهش‌های کاربردی در گزارشگری مالی*، ۱(۱)، ۷۵-۱۰۶.
۷. نیکبخت، محمدرضا؛ آزادی، کیهان؛ امین پور، آریا؛ غلامی حسن کیاده، فرید. (۱۳۹۶). بررسی تأثیر تاخیر در اعلان سود بر رابطه بین افشای اختیاری و هزینه سرمایه مالکانه. *پژوهش‌های کاربردی در گزارشگری مالی*، ۱(۱)، ۱۵۲-۱۲۷.

۱. Ashbaugh-Skaife, H., Collins, D. W., Kinney Jr, W. R., & LaFond, R. (۲۰۰۹). The effect of SOX internal control deficiencies on firm risk and cost of equity. *Journal of Accounting research*, ۴۷(۱), ۱-۴۳.
۲. Barry, C. B., & Brown, S. J. (۱۹۸۵). Differential information and security market equilibrium. *Journal of Financial and Quantitative Analysis*, ۲۰(۴), ۴۰۷-۴۲۲.
۳. Botosan, C. A. (۱۹۹۷). Disclosure level and the cost of equity capital. *Accounting review*, ۳۲۳-۳۴۹.
۴. Botosan, C. A. (۲۰۰۶). Disclosure and the cost of capital: what do we know?. *Accounting and business research*, ۳۶(sup^۱), ۳۱-۴۰.
۵. Botosan, C. A., & Plumlee, M. A. (۲۰۰۲). A re-examination of disclosure level and the expected cost of equity capital. *Journal of accounting research*, ۴۰(۱), ۲۱-۴۰.
۶. Cairney, T. D. (۲۰۰۳). Institutional investors and trading volume reactions to management forecasts of annual earnings. *Review of Accounting and Finance*, ۲(۳), ۹۱-۱۰۵.
۷. Chalmers, K., Hay, D., & Khelif, H. (۲۰۱۸). Internal control in accounting research: A review. *Journal of Accounting Literature*, ۴۲, ۸۰-۱۰۳.
۸. Chalmers, K., Hay, D., & Khelif, H. (۲۰۱۹). Internal control in accounting research: A review. *Journal of Accounting Literature*, ۴۲, ۸۰-۱۰۳.
۹. Cheng, Q., Goh, B. W., & Kim, J. B. (۲۰۱۸). Internal control and operational efficiency. *Contemporary Accounting Research*, ۳۵(۲), ۱۱۰۲-۱۱۳۹.
۱۰. Coles, J. L., & Loewenstein, U. (۱۹۸۸). Equilibrium pricing and portfolio composition in the presence of uncertain parameters. *Journal of Financial Economics*, ۲۲(۲), ۲۷۹-۳۰۳.
۱۱. Doyle, J., Ge, W., & McVay, S. (۲۰۰۷). Accruals quality and internal control over financial reporting? *The Accounting Review*, vol. ۸۲.
۱۲. Feng, M., Li, C., & McVay, S. (۲۰۰۹). Internal control and management guidance. *Journal of accounting and economics*, ۴۸(۲-۳), ۱۹۰-۲۰۹.
۱۳. Gao, X., & Jia, Y. (۲۰۱۷). The role of internal control in the equity issue market: Evidence from seasoned equity offerings. *Journal of Accounting, Auditing & Finance*, ۳۲(۳), ۳۰۳-۳۲۸.
۱۴. Gebhardt, W. R., Lee, C. M., & Swaminathan, B. (۲۰۰۱). Toward an implied cost of capital. *Journal of accounting research*, ۳۹(۱), ۱۳۵-۱۷۶.
۱۵. Gietzmann, M., & Ireland, J. (۲۰۰۵). Cost of capital, strategic disclosures and accounting choice. *Journal of Business Finance & Accounting*, ۳۲(۳-۴), ۵۹۹-۶۳۴.
۱۶. Hail, L. (۲۰۰۲). The impact of voluntary corporate disclosures on the ex-ante cost of capital for Swiss firms. *European Accounting Review*, ۱۱(۴), ۷۴۱-۷۷۳.
۱۷. Handa, P., & Linn, S. C. (۱۹۹۳). Arbitrage pricing with estimation risk. *Journal of Financial and Quantitative Analysis*, ۲۸(۱), ۸۱-۱۰۰.
۱۸. Hassan, O. A., Romilly, P., Giorgioni, G., & Power, D. (۲۰۰۹). The value relevance of disclosure: Evidence from the emerging capital market of Egypt. *The International Journal of Accounting*, ۴۴(۱), ۷۹-۱۰۲.

۱۹. Hsieh, T. Y., Shiu, Y. M., & Chang, A. (۲۰۱۹). Does institutional ownership affect the relationship between accounting quality and cost of capital? A panel smooth transition regression approach. *Asia Pacific Management Review*.
۲۰. Hu, N., Qi, B., Tian, G., Yao, L., & Zeng, Z. (۲۰۱۳). The impact of ineffective internal control on the value relevance of accounting information. *Asia-Pacific Journal of Accounting & Economics*, ۲۰(۳), ۳۳۴-۳۴۷.
۲۱. Khlif, H., & Samaha, K. (۲۰۱۶). Audit committee activity and internal control quality in Egypt: does external auditor's size matter?. *Managerial Auditing Journal*, ۳۱(۳), ۲۶۹-۲۸۹.
۲۲. Khlif, H., Samaha, K., & Azzam, I. (۲۰۱۵). Disclosure, ownership structure, earnings announcement lag and cost of equity capital in emerging markets: The case of the Egyptian stock exchange. *Journal of Applied Accounting Research*, ۱۶(۱), ۲۸-۵۷.
۲۳. Khlif, H., Samaha, K., & Soliman, M. (۲۰۱۸). Internal control quality, voluntary disclosure, and cost of equity capital: The case of an unregulated market. *International Journal of Auditing*, ۲۳(۱), ۱۴۴-۱۶۰.
۲۴. Kyle, A. S. (۱۹۸۵). Continuous auctions and insider trading. *Econometrica: Journal of the Econometric Society*, ۱۳۱۵-۱۳۳۵.
۲۵. Lambert, R., Leuz, C., & Verrecchia, R. E. (۲۰۰۷). Accounting information, disclosure, and the cost of capital. *Journal of accounting research*, ۴۵(۲), ۳۸۵-۴۲۰.
۲۶. Lopez, T. J., Vandervelde, S. D., & Wu, Y. J. (۲۰۰۹). Investor perceptions of an auditor's adverse internal control opinion. *Journal of Accounting and Public Policy*, ۲۸(۳), ۲۳۱-۲۵۰.
۲۷. Ogneva, M., Subramanyam, K. R., & Raghunandan, K. (۲۰۰۷). Internal control weakness and cost of equity: Evidence from SOX Section ۴۰۴ disclosures. *The Accounting Review*, ۸۲(۵), ۱۲۵۵-۱۲۹۷.
۲۸. Petrova, E., Georgakopoulos, G., Sotiropoulos, I., & Vasileiou, K. Z. (۲۰۱۲). Relationship between cost of equity capital and voluntary corporate disclosures. *International Journal of Economics and Finance*, ۴(۳), ۸۳-۹۶.
۲۹. Richardson, A. J., & Welker, M. (۲۰۰۱). Social disclosure, financial disclosure and the cost of equity capital. *Accounting, organizations and society*, ۲۶(۷-۸), ۵۹۷-۶۱۶.
۳۰. Verrecchia, R. E. (۲۰۰۱). Essays on disclosure. *Journal of accounting and economics*, ۳۲(۱-۳), ۹۷-۱۸۰.
۳۱. Yang, I. H., Yan, L. I., Li, Y., & Yang, H. (۲۰۱۲). Disclosure and the cost of equity capital: an analysis at the market level.

Voluntary disclosure and cost of capital: The adjusting effect of the of internal control quality

Abstract

According to disclosure theory, disclosing more information reduces information asymmetry and incorrect investment decisions by investors and can reduce the cost of capital. Increasing the quality of internal control also increases the level of disclosure and limits the manager's opportunistic actions and reduces information asymmetry and capital costs. Accordingly, the purpose of this study is to investigate the effect of the level of voluntary disclosure on the cost of capital and also the moderating role of the quality of internal control quality on the relationship between the level of voluntary disclosure and the cost of capital. In order to achieve the purpose of the present study, data related to 96 companies in different industries of Tehran Stock Exchange during the period between 1392-1392 have been studied and analyzed using Eviews econometric software. Also, Poor Heydari and Hosseinpour (2012) checklists were used to measure voluntary disclosure. The results of testing the first hypothesis show that voluntary disclosure has a negative and significant relationship with the cost of capital, in other words, with increasing the level of company disclosure, the cost of capital decreases. The results of testing the second hypothesis also indicate that the moderating role of internal control quality intensifies the relationship between the quality of voluntary disclosure and the cost of capital, in other words, increasing the quality of internal control increases voluntary disclosure and reduces the cost of capital.

Keywords: quality of internal control, voluntary disclosure, cost of capital.

تبیین نقش اطلاعات حسابرسی مدیریت در فرایند تدوین استراتژی مبتنی بر رویکرد ساختار شبکه کنشگران

محمدحسین حسنقلی نژاد^۱؛ فریدون رهنمای رودپشتی^۲؛ هاشم نیکو مرام^۳؛ بهمن بنی مهدی^۴

چکیده

هدف از این تحقیق بررسی نقش اطلاعات "حسابرسی مدیریت" و فرایند تدوین استراتژی مبتنی بر رویکرد شبکه کنشگران می باشد. حسابرسی مدیریت، در واقع نقش تعیین کننده‌ای بر سرنوشت یک کسب و کار خواهد داشت. نظریه شبکه کنشگران که توسعه جریان گسترده‌تر مکتب فکری ساخت‌گرایی اجتماعی فناوری برشمرده می شود با بررسی ابعاد اجتماعی و فنی به طور همزمان، ایجاد، بقا و ثبات شبکه‌های مشتمل بر مؤلفه‌های انسانی و غیرانسانی (افراد، سازمان‌ها، نرم‌افزار و سخت‌افزارهای ارتباطی و استانداردهای زیر ساختی) را مورد نظر دارد. پژوهش حاضر از نوع همبستگی و از ابزار پرسشنامه به تعداد ۲۵۰ نفر مخاطبان حسابرسان و همچنین مؤسسات حسابرسی دولتی و خصوصی و بورس نظر سنجی نموده و آنالیزهای آماری بر اساس نرم‌افزار SPSS انجام پذیرفت. نتایج تحقیقات نشان می دهد، ارتباط معناداری بین شبکه کنشگران و حسابرسی مدیریت وجود دارد و ارتباط معناداری بین حسابرسی مدیریت و تدوین استراتژی وجود دارد.

کلمات کلیدی: نظریه شبکه کنشگران. فرایند تدوین استراتژی. حسابرسی مدیریت.

۱. دانشجوی دکترای تخصصی حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد امارات.

۲. استاد و عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات.

۳. استاد گروه مالی دانشگاه آزاد واحد علوم و تحقیقات.

۴. استادیار گروه حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج.

مقدمه

"حسابرسی مدیریت" یا عملکرد نقش تعیین کننده‌ای در سرنوشت یک کسب و کار خواهد داشت، به دلیل این‌که بیش‌ترین تأثیر را در تصمیم‌گیری‌های مدیریت خواهد گذاشت (احدیان پور، ۱۳۹۳). حسابرسی مدیریت با زیر نظر گرفتن تمام و یا بخشی از یک سازمان به بررسی روشمند فعالیت‌های آن می‌پردازد و با تقویت نقاط قوت و شناسایی نقاط ضعف آن در جهت بهبود عملکرد آن بخش از سازمان قدم برمی‌دارد (حساس یگانه و همکاران، ۱۳۹۷). هدف حسابرسی مدیریت و خدماتی که انجام می‌دهد، کمک به مدیران سازمان‌ها برای مدیریت بهتر بر سازمان‌های تحت نظرشان می‌باشد. این بخش از حسابرسی با کمک به مدیران سعی دارند با ارزیابی و اثربخشی، کارایی و صرفه اقتصادی در بنگاه‌های اقتصادی و ارائه پیشنهادها عملی مدیران را بیش از پیش در اداره شرایط کاری کمک کرده تا کسب کار موفق‌تری را تشکیل و هدایت کنند (جلیلی و مشیری، ۱۳۹۲).

در سال‌های اخیر با توجه به به این‌که استفاده از نظام حسابداری مدیریت به اندازه کافی نمی‌تواند مدیران را از میزان کارایی بخش‌های مختلف سازمانشان مطلع کند؛ نیاز به بخش‌های دقیق و حرفه‌ای‌تری مانند بخش حسابرسی مدیریت بسیار احساس می‌شود. به همین دلیل است که بسیاری از مدیران شرکت‌های بزرگ به فکر استفاده از بخش حسابرسی مدیریت افتاده‌اند و از آن در سازمان خود استفاده می‌کنند (تاجیانی، ۱۳۹۰). در بسیاری از کشورهای جهان، سازمان‌های غیردولتی و غیرانتفاعی که سقف فعالیت‌های مالی آن از حد مشخصی می‌گذرد، ناگزیر از پذیرش حسابرسان مستقل برون سازمانی در پایان هر سال مالی هستند. این کار به منظور اعمال یک نیروی کنترلی برون سازمانی از طریق بررسی صحت و دقت ثبتها و محاسبات و بررسی ادعای مدیریت در خصوص کامل بودن است.

نظریه شبکه کنشگران^۱ که توسعه جریان گسترده‌تر مکتب فکری ساخت گرای اجتماعی فناوری برشمرده می‌شود؛ با بررسی ابعاد اجتماعی و فنی به طور همزمان، ایجاد، بقا و ثبات شبکه‌های مشتعل بر مؤلفه‌های انسانی و غیر انسانی (افراد، سازمان‌ها، نرم‌افزار و سخت‌افزارهای ارتباطی و استانداردهای زیر ساختی) را مورد نظر دارد (بنی طالبی و همکاران، ۱۳۹۶). این نظریه ریشه در مطالعات شبکه وابستگی‌های میان عملکردهای اجتماعی در حوزه‌ی دانش و فناوری دارد و بر این ایده استوار است که توپولوژی شبکه‌ها، عموماً غیر محلی و اغلب اهداف محدوده‌ای (مرزی) دارند که از میان تعاملات غیر محلی و مقیاس شکن برمی‌خیزد (فنی، ۱۳۹۲). نظریه شبکه کنشگران بر این باور است که جهان مملو از هویت‌های مرکب شامل مؤلفه‌های انسانی و غیر انسانی برای مثال ساختارهای اطلاعاتی است. از این رو برای موقعیت‌هایی که تمایز بین این مؤلفه‌ها دشوار است از نظریه شبکه کنشگران استفاده می‌شود. نظریه شبکه کنشگران بیان می‌دارد که روابط خالص فنی و یا اجتماعی در سامانه اطلاعات وجود ندارد، هر آنچه در دید نخست اجتماعی به نظر می‌رسد، دارای رگه‌های فنی است و جزیی از هر بعد فنی، اجتماعی است (رهنمای رودپشتی و تولمی نژاد، ۱۳۹۰).

نظریه شبکه کنشگران بر خلاف سایر نظریه‌های قدیمی، نظیر نظریه اشاعه نوآوری راجرز که حاکی از کشف حقایق پنهان از پیش موجود و به طور معمول بر نوآوران یا قهرمانان منفرد مکتشف استوار است، با ساخت حقیقت (جعبه‌های سیاه، فناوری‌ها و نوآوری‌ها) مرتبط است. در نظریه‌های سنتی، زمانی که حقیقتی آشکار می‌شود، به طور مرموزی در جامعه نشر می‌یابد و دست نخورده و بدون تغییر، توسط قدرتی بدیهی، خود به جلو سوق داده می‌شود؛ در حالی که تمرکز عمده شبکه کنشگران هنگام کاربرد در زمینه‌های خاص، تلاش برای تشریح فرایندی است که به واسطه آن شبکه‌های به نسبت ثابتی از متحدان ایجاد می‌شود و دوام

۱. Actant-Network

می‌یابد و یا آن‌که در صدد توضیح برای این‌که چرا چنین شبکه‌هایی از ادامه فعالیت باز می‌مانند، (لاتور^۱، ۲۰۰۵). نظریه کنشگر شبکه یا جامعه‌شناسی علم فناوری، با توجه به ماهیت تلفیقی آن و بداعت‌های نظری، روش شناختی و واژه شناختی آن، امروزه به یکی از رویکردها و مکاتب با نفوذ و مؤثر بر بررسی‌های نظری و تجربی جامعه‌شناسی و رویکرد مسلط در مطالعات علم و فناوری تبدیل شده است. این رویکرد از حیث کاربردی، در تبیین چرایی موفقیت یا شکست طرح‌های فناوری، نظریه‌های علمی یا مشارکت اجتماعی به مثابه معلول مستقیم تغییرات در تمامیت و یکپارچگی شبکه‌های آن‌ها، کارایی و برآزش بسیاری از خود نشان داده است. پژوهشگران نظریه شبکه کنشگران، فرایند شکل‌گیری شبکه کنشگران موسوم به تفسیر را شامل چهار مرحله مساله‌یابی، عضو‌یابی، عضو‌پذیری و تجهیز اعضا می‌دانند. فزون بر تفسیر، فرآیند نقش‌گذاری (اثرگذاری) به نقش بستن عقاید در مورد فناوری‌های مربوط منجر می‌شود. این فناوری‌ها در زمینه خاصی نشر می‌یابند. در این زمینه خاص ارتباط برقرار و به حصول ثبات اجتماعی - فنی کمک می‌کنند (طالبی دهکردی و همکاران، ۱۳۹۴).

یکی از جنبه‌های شاخص نظریه شبکه کنشگران، تأکید آن بر طیف گسترده‌ای از ساختارهای خرد و کلان است؛ به این معنا که از دیدگاه نظریه شبکه، کنشگران می‌توانند آدم‌ها باشند؛ ولی گروه‌ها، اصناف و جوامع را نیز می‌توان کنشگر به شمار آورد. از دیگر جنبه‌های اساسی تحلیل شبکه‌ای، این است که گرایش به آن دارد تا حساب‌برسان را از بررسی گروه‌ها و رده‌های اجتماعی به بررسی پیوندهای میان کنشگران سوق دهد؛ یعنی بررسی پیوندهای میان کنشگرانی که چندان در هم‌بافته و به هم بسته نیستند که بتوان آنها را گروه قلمداد کرد (جابری، ۱۳۹۱).

امروزه در بسیاری از کشورها، اعضای مجامع عمومی هیات مدیره، صاحبان صنایع و مدیران ارشد واحدهای اقتصادی و ... همواره خواستار دریافت گزارش ارزیابی عملکرد و مشاوره مستقل در زمینه حسابرسی مدیریت هستند؛ زیرا آنان علاوه بر وظیفه مباشرت، از درجه بالای پاسخگویی و مسوولیت پذیری برخوردارند. مسوولان اجرایی واحدهای اقتصادی حتی ممکن است دلیلی مبتنی بر وجود مشکل تصور نکنند؛ اما اغلب بر این باورند که بررسی بی طرفانه و ارائه پیشنهادها عملی، می تواند آثار مثبت برای واحد اقتصادی آنان ایجاد کند. بررسی علل روزافزون برای دریافت خدمات حسابرسی عملیاتی از سوی مدیران صنایع مختلف، نشان می دهد که موضوعات زیر، بستر مناسبی برای حسابرسی عملیاتی فراهم کرده است. توجه هر چه بیشتر به رعایت کارایی، اثربخشی فعالیت های عملیاتی و صرف اقتصادی در واحدهای اقتصادی به طور کلی به منظور ایجاد بررسی کامل مقدماتی در حسابرسی عملکرد مدیریت موارد زیر باید رعایت شود.

پیچیدگی اطلاعات حسابداری، از تولید تا به کارگیری از یک سو و دخالت نهادها و افراد مختلف در تولید، ترویج و به کارگیری اطلاعات از سوی دیگر، همچنین، عوامل اثرگذار بر ساختار و محتوای پیام و غیره در سیستم اطلاعات حسابداری، باعث شده است تا ضرورت معرفی و تبیین نظریه شبکه کنشگران، به عنوان یکی از تئوری های مطرح در حوزه جامعه شناسی با محوریت سیستم اطلاعات، که به شناسایی انواع کنشگران و نقش آنها در هر سیستم اطلاعاتی می پردازد و نحوه ارتباط مؤثر بین کنشگران و اجزاء تشکیل دهنده هر سیستم را نشان می دهد، بیشتر آشکار گردد با توجه به مقدمات مذکور، این تحقیق در نظر دارد نقش اطلاعات حسابرسی مدیریت و فرآیند تدوین استراتژی مبتنی بر رویکرد شبکه کنشگران در میان حسابرسان رسمی را ارزیابی نماید.

مبانی نظری

نظریه شبکه کنشگران

نظریه شبکه کنشگران، بر خلاف سایر نظریه‌های قدیمی، نظیر نظریه راجرز که حاکی از کشف حقایق پنهان از پیش موجود و به طور معمول بر نوآوران یا قهرمانان منفرد مکتشف استوار است؛ با ساخت حقیقت (جعبه‌های سیاه، فناوری‌ها و نوآوری‌ها) مرتبط است. در نظریه‌های سنتی، زمانی که حقیقتی آشکار می‌شود، به طور مرموزی در جامعه نشر می‌یابد و دست نخورده و بدون تغییر، توسط قدرتی بدیهی، خود به جلو سوق داده می‌شود؛ در حالی که تمرکز عمده شبکه کنشگران هنگام کاربرد در زمینه‌های خاص، تلاش برای تشریح فرایندی است که به واسطه آن شبکه‌های به نسبت ثابتی از متحدان ایجاد می‌شود و دوام می‌یابد و یا آنکه در صدد توضیح این نکته است که چرا چنین شبکه‌هایی از ادامه فعالیت باز می‌مانند (لاتور، ۲۰۰۵).

در نظریه شبکه کنشگران، شبکه‌های موفق، متشکل از ذینفعان است و با عضویت بدنه مکفی از متحدان یا منتفعان و تاویل و تفسیر علایق آنها شکل می‌گیرد؛ به طوری که این کنشگران به مشارکت در شیوه‌های فکری و عملی خاصی مایل هستند که هدف دوام شبکه را دنبال می‌کند. نظریه شبکه کنشگران، ساخت واقعیت را به مثابه جعبه سیاه می‌نگرد. این جعبه سیاه زمانی خلق می‌شود که علایق کنشگران انسانی و غیر انسانی در مجموعه منفردی تنظیم و شبکه به نسبت پایایی شکل می‌گیرد؛ اما واقعیت به شکل کلاسیک نشر نمی‌یابد. در عوض، باورها تعبیر و تفسیر می‌شوند و به واسطه نقش و اثرگذاری دیگر کنشگران، قوام می‌یابند یا تضعیف می‌شوند (هارمن و گراهام^۱، ۲۰۰۹).

بر این اساس، این باورها به طور ثابت در طول زمان و مکان با گسترده شدن شبکه انسانی و غیر آن انتقال می‌یابند. از این رو، نشر اطلاعات به باور خاص یک فرد بستگی ندارد و به

۱. Harmen, & Graham

عبارت دیگر، پیامد تصمیم‌گیری یک کنشگر منفرد نیست، بلکه به تصمیم‌گیری سایر کنشگران در زمان و مکان وابسته است و واقعیت نهایی هر ادعا بدین سان تعیین می‌شود. به عبارت دیگر، نظریه شبکه کنشگران چارچوبی برای مطالعه عمل اجتماعی و فعل و کنش کنشگران (انسانی و غیر انسانی) در موقعیت زندگی واقعی است. هرچند نظریه کنشگران شبکه، بیشتر با نام لاتور شناخته می‌شود؛ اما افرادی چون میشل کالون و جان لائو نیز در این نظریه سهیم اند. میشل کالون مبدع اصطلاح کنشگران شبکه و به نوعی آغازکننده این مسیر است؛ ولی لاتور بسط دهنده اصلی آن محسوب می‌شود. نظریه کنشگران شبکه از وایتهد (متافیزیک پویایی)، ژیل دولوز (هویت و تفاوت و نیز مفهوم ریزوم)، ویلیام جیمز (نظریه جهانهای متکثر، تجرب هگرایی رادیکال)، میشل سرس (مفهوم ترجمه)، هارولد گارفینکل (روش مردم) آلتریداس گریما (تحلیل نشانه شناختی متون)، روش پدیدارشناسی (تعلیق کردن) و جامعه‌شناسی گابریل تارد متأثر است (شریف زاده و مقدم حیدری، ۱۳۹۴).

فرایند مدیریت استراتژیک

با نگاهی دقیق به مفهوم مدیریت استراتژیک، می‌توان به ضرورت استفاده از آن پی برد. با توجه به تغییرات محیطی که در حال حاضر شتاب زیادی به خود گرفته است و پیچیده شدن تصمیمات سازمانی، لزوم به‌کارگیری برنامه‌ای جامع برای مواجهه با این‌گونه مسائل بیشتر از گذشته ملموس می‌شود. این برنامه چیزی جز برنامه استراتژیک نیست. مدیریت استراتژیک با تکیه بر ذهنیتی پویا، آینده‌نگر، جامع‌نگر و اقتضایی راه حل بسیاری از مسائل سازمان‌های امروزی است. پایه‌های مدیریت استراتژیک بر اساس میزان درکی است که مدیران از شرکت‌های رقیب، بازارها، قیمت‌ها، عرضه‌کنندگان مواد اولیه، توزیع‌کنندگان، دولت‌ها، بستانکاران، سهامداران و مشتریانی که در سراسر دنیا وجود دارند؛ قرار دارد و این عوامل تعیین‌کنندگان موفقیت تجاری در دنیای امروز است. پس، یکی از مهم‌ترین ابزارهایی که

سازمان‌ها برای حصول موفقیت در آینده می‌توانند از آن بهره‌گیرند «مدیریت استراتژیک» خواهد بود (کاجانوس^۱، ۲۰۱۲).

مدیریت استراتژیک به سازمان این امکان را می‌دهد که به شیوه‌ای خلاق و نوآور عمل کند و برای شکل دادن به آینده خود به صورت انفعالی عمل نکند. این شیوه مدیریت باعث می‌شود که سازمان دارای ابتکار عمل باشد و فعالیت‌هایش به گونه‌ای درآید که اعمال نفوذ کند (نه این‌که تنها در برابر کنش‌ها، واکنش نشان دهد) و بدین گونه سرنوشت خود را رقم بزند و آینده را تحت کنترل درآورد. از نظر تاریخی، منفعت اصلی مدیریت استراتژیک این بوده است که به سازمان کمک می‌کند از مجرای استفاده کردن از روش منظم‌تر، معقول‌تر و منطقی‌تر راه‌ها یا گزینه‌های استراتژیک را انتخاب نماید و بدین گونه استراتژی‌های بهتری را تدوین کند. (جاستین و موریتسین، ۲۰۱۱). تردیدی نیست که این یکی از منافع اصلی مدیریت استراتژیک است؛ ولی نتیجه تحقیقات کنونی نشان می‌دهد که این فرایند می‌تواند در مدیریت استراتژیک نقش مهم‌تری ایفا کنند. مدیران و کارکنان از طریق درگیر شدن در این فرایند خود را متعهد به حمایت از سازمان متعهد می‌کنند. یکی دیگر از مهم‌ترین منافع مدیریت استراتژیک این است که موجب تفاهم و تعهد هر چه بیشتر مدیران و کارکنان می‌شود. یکی از منافع بزرگ مدیریت استراتژیک این است که موجب فرصتی می‌شود تا به کارکنان تفویض اختیار شود. تفویض اختیار عملی است که به وسیله آن کارکنان تشویق و ترغیب می‌شوند در فرایندهای تصمیم‌گیری مشارکت کنند، خلاقیت، نوآوری و خیال‌پردازی را تمرین نمایند و بدین گونه اثر بخشی آنها افزایش خواهد یافت (کیم، ۲۰۱۴).

حسابرسی مدیریت

پیشرفت روز افزون علم، تکنولوژی، تجارت و مسئله جهانی شدن و ایجاد فضای رقابتی، همه فعالیت‌های واحدهای تجاری، تولیدی و اقتصادی را دچار تغییرات دائم و پرشتابی در

۱. Kajanos

جهت کسب بازار بیشتر و سرعت گرفتن از سایر رقبا و ارائه محصولات و خدمات با کیفیت کرده است (حمیدی، ۱۳۹۹). در چنین اوضاعی ارائه اطلاعات مالی مناسب بیش از هر زمان دیگری احساس می‌شود. اطلاعاتی که از یک طرف، استفاده کنندگان درون سازمانی و در طرف دیگر، برون سازمانی را برای تأمین نیازهای اطلاعاتی به منظور تصمیم‌گیری‌های بهتر و بهینه و آگاهانه یاری کند. این نیازهای حیاتی با ارائه اطلاعات برای سرمایه‌گذاران و سایر استفاده کنندگان برون سازمان و با ارائه اطلاعات به وسیله حسابداری مدیریت مالی برای مدیران مرتفع می‌شود (دیانتی دیلمی و همکاران، ۱۳۹۵)؛ چراکه نتیجه این تصمیمات در قالب صورت‌های مالی برای استفاده کنندگان برون سازمان ارائه شده و مبنای تصمیمات آنان را فراهم می‌کند (صیادی سومار و همکاران، ۱۳۹۷). حسابداری مدیریت فرآیند تشخیص، اندازه‌گیری، انباشت، تحلیل، تنظیم و تغییر و ارتباط اطلاعات مالی و عملیاتی است که برای برنامه‌ریزی، ارزیابی و کنترل سازمان و حصول اطمینان از حسابداری و نحوه استفاده از منابع مربوط، مورد استفاده مدیران قرار می‌گیرد (طالبی و بحری ثالث، ۱۳۹۷). همچنین تنظیم گزارش‌های مالی برای افراد خارج از سازمان (گروه) مدیریت مانند بستانکاران، سهامداران و مراجع قانونی و مالیاتی را نیز در بر می‌گیرد (مقدسی پور و ابراهیمی کردلر، ۱۳۹۳). حسابداری مدیریت دانشی است که از طریق به کارگیری روش‌های عملیاتی مؤثر بر فرآیند پردازش داده‌های مالی یک واحد اقتصادی، از یک سو مدیریت را در برنامه‌ریزی مناسب برای دستیابی به اهداف مشخص یاری می‌دهد و از سوی دیگر، شرایط تصمیم‌گیری عاقلانه و منطقی را برای دستیابی به اهداف از پیش تعیین شده فراهم می‌کند (رهنمای رودپشتی و همکاران، ۱۳۹۵). حسابداری مدیریت فرآیندی است مشتمل بر ابعاد متعددی مانند روش‌ها و مفاهیم لازم برای برنامه‌ریزی مؤثر تصمیم‌گیری مناسب. هدف اساسی حسابداری مدیریت کمک به سازمان به منظور به دست آوردن اصول استراتژیک آن سازمان است. این اصول نیازهای سهامداران و دیگر مشتریان را

برآورد می‌کنند. استراتژی راهی است که به کمک آن، شرکت، خود را از دیگر رقبای متمایز و جایگاه والای خود را پیدا می‌کند (رهنمای رود پستی و رستمی مازویی، ۱۳۹۶).

مروری بر پیشینه تجربی

پارکر و همکاران^۱ (۲۰۱۹) در چارچوب روندهای اصلاح مدیریت عمومی جدید جهانی و پدیده مرتبط با حسابداری عملکرد به کشف افزایش عملکرد حسابداری در استرالیا پرداختند و نقش اساسی ذینفعان در هدایت عملکرد آن را مورد بررسی قرار دادند. نتایج نشان داد رشد حسابداری عملکرد تداوم داشته است؛ اما این تداوم این‌گونه نبوده که همیشه به صورت پیوسته و در سر تا سر حوزه قضایی حسابداری اتفاق بیفتد. به رغم گفتمان حسابداری در خصوص اهداف محرمانه حسابداری عملکرد که اکیداً بر ارزیابی نتایج برنامه متمرکز شده است؛ انتشار گزارش‌های علنی، توجه و کنترل پایدار را حفظ می‌کند؛ در حالی که این‌گونه به نظر می‌رسد که این موضوع گویای بی‌اعتنایی سرحسابرس کل به نقد سیاست‌های دولت می‌باشد؛ با وجود این، این موارد شواهدی از روابط مستقیم و غیر مستقیم تکرار شونده میان AG ها و نمایندگان مجلس، رسانه‌ها و عموم مردم را آشکار می‌کند.

هایوون و همکاران^۲ (۲۰۱۹) در تحقیقی به توصیف نقش سیستم‌های اطلاعاتی یکپارچه در سازمان‌ها پرداخته و از نظریه شبکه کنشگران استفاده کرده‌اند. آنها این‌گونه نتیجه‌گیری کرده‌اند که سیستم‌های برنامه‌ریزی منابع سازمان، با فرآیندهای سازمانی حسابداری پیوند می‌یابند. این مهم در پایان امکان خلق و دست‌کاری ابعاد حقیقی جامع حول ماهیت و جریان عملیات و منابع را میسر می‌سازد.

۱. Parker et al

۲. Hyvönen et al

لایتینن^۱ (۲۰۱۸) بررسی کرد که آیا مشارکت اقتصادی بین شرکای متعهد مستقل و مشتری، تهدیدی برای استقلال حسابرس و همچنین کیفیت حسابرسی است یا خیر. با استفاده از بازنگری همتراز ۲۶۴ نمونه از حسابرسان مستقل فنلاندی، به بررسی این موضوع پرداخت که آیا این احتمال وجود دارد که اندازه اقتصاد مشتری - محور، کیفیت حسابرسی را که از طریق میزان انطباق با استانداردهای حسابرسی اندازه‌گیری می‌شود، تحت تأثیر قرار می‌دهد یا خیر. واحدی را نشان می‌دهد که حسابرسان فنلاندی دارای استقلال در سطح بالا هستند؛ اگرچه اندازه بالای اقتصاد مشتری - محور (گردش معاملات) تا حد کمی بر کیفیت حسابرس تأثیرگذار است. شواهد اندکی در این زمینه وجود دارد که حسابرسان احتمالاً برای مشتریان بزرگ‌تر، کیفیت بالاتری را نشان می‌دهند. نتایج همچنین نشان می‌دهند که این تهدید مالی در حوزه منافع شخصی که مورد حمایت سطح درآمد بالای بادآورده است؛ به کاهش پیوند اقتصادی با مشتری منجر می‌گردد. درآمد بادآورده در این جا به عنوان عاملی برای ثروت اقتصادی است.

بلاندن و همکاران^۲ (۲۰۱۸) مطالعه‌ای را با نمونه‌ای از شرکت‌های فهرست شده اسپانیایی برای دوره بین ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۵ انجام دادند و از کیفیت صورت‌های مالی مشتری، به عنوان پروکسی برای کیفیت خدمات حسابرسی استفاده کردند. نتایج، پشتیبانی سازگار و قوی را برای تأثیر مثبت حسابرس زن بر کیفیت خدمات حسابرسی فراهم می‌کنند. اگرچه یافته‌های ایشان نشان می‌دهند که مردان و زنان گرایش به حسابرسی انواع مختلف مشتریان دارند، نتایج، توسط این تفاوت‌ها هدایت نمی‌شوند.

روبن بورگا و داوار ریزانیا^۳ (۲۰۱۷) در تحقیقی تحت عنوان پاسخگویی پروژه، مطالعه موردی اکتشافی با استفاده از نظریه شبکه کنشگران، با استفاده از مفهوم پاسخگویی و نظریه

۱. Laitinen

۲. Blandon et al

۳. Ruben Burga & Davar Rezania

شبکه کنشگران دریافتند که بازیگران غیرانسانی (مصنوعات) نقش مهمی در انتقال پاسخگویی و ارزیابی از طریق افشای اطلاعات دارند. آنها همچنین دریافتند که پاسخگویی در پروژه در ابتدای فرایند کار بین بخش‌ها توزیع گردیده و از طریق مراحل تصویب کنشگران، انتقال و نهایتاً از طریق تکمیل اهداف پروژه بازسازی می‌شود. علاوه بر این، پاسخگویی غالباً خودبخود بدون آنکه طراحی شده باشد، الزامی می‌گردد.

سوکانیا^۱ (۲۰۱۵) در تحقیقی با عنوان تأثیر سوگیری رفتاری در تصمیمات سرمایه‌گذاری پرتفوی یک ایده جدیدی در تصمیمات سرمایه‌گذاری پرتفوی داد. بدین صورت که مالی رفتاری در واقع مطالعه و تأثیر فاکتورهای روانشناسی، مانند آرمان، شناخت، احساسات و فرهنگ می‌باشد. نتایج کار وی ثابت کرد که پارادایم‌های مالی رفتاری نشان می‌دهد تصمیم‌های سرمایه‌گذاری تحت تأثیر عوامل روانی و عاصفی می‌باشد.

طالبی و بحری ثالث (۱۳۹۷) ارتباط بین اجزای سیستم حسابداری مدیریت، ابهام، عدم تمرکز و عملکرد مدیران شرکت‌های تولیدی شهرستان بناب را مورد بررسی قرار دادند. جامعه آماری پژوهش را شرکت‌های تولیدی فعال شهرک صنعتی بناب طی دوره زمانی ۱۳۹۵ تشکیل می‌دهد. ابزار اندازه‌گیری پژوهش پرسشنامه است و برای آزمون فرضیه‌های پژوهش از آزمون فیشر و تحلیل رگرسیون استفاده شده است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد بین ابهام کاری و سیستم حسابداری مدیریت رابطه معنادار و مثبتی وجود ندارد. بین عدم تمرکز و عملکرد مدیران با سیستم حسابداری مدیریت رابطه معنادار و مثبتی وجود دارد. سیستم حسابداری مدیریت فاقد اثر مداخله‌گرانه بر روی ارتباط بین ابهام کاری و عملکرد مدیران است. این، در حالی است که سیستم حسابداری مدیریت دارای اثر مداخله‌گرانه بر ارتباط بین عدم تمرکز و عملکرد مدیران است.

۱. Sukanya

حساس یگانه و همکاران (۱۳۹۷) به بررسی نگرشی به بیم از دست دادن صاحبکار حسابرسان با تأکید بر حسابرسی عملکرد مدیریت پرداختند. در مطالعه تلاش شد با استفاده از دیدگاه‌های خبرگان حرفه و دانشگاه و آزمون فریدمن، ضمن موشکافی از مشکلی که هم اکنون بسیاری از حسابرسان شاغل به آن اذعان دارند، ضمن تأکید بر حسابرسی عملکرد مدیریت، به شناسایی علل و راه‌های علاج بیم از دست دادن صاحبکار حسابرسان پرداخته شود. نتایج بررسی‌ها نشان داد که کم بودن تعداد صاحبکارها، گزینش حسابرس توسط مدیریت و تعدد مؤسسات حسابرسی کوچک، مهم‌ترین علل ایجاد و افزایش بیم از دست دادن صاحبکار حسابرسان هستند. از سوی دیگر، ادغام مؤسسات حسابرسی کوچک و تشکیل مؤسسات بزرگ، ایجاد کمیته حسابرسی مستقل در شرکت و محدودسازی ایجاد مؤسسات حسابرسی جدید؛ مهم‌ترین راه‌های کاهش بیم از دست دادن صاحبکار حسابرسان می‌باشند.

نمازی و رضایی (۱۳۹۵) به مدلبندی نقش واسطه‌ای سیستم اطلاعات حسابداری مدیریت، انگیزش و تعهد سازمانی در برنامه‌ریزی راهبردی و ایجاد مازاد بودجه‌ای مدیران خدمات درمانی پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد مشارکت مدیران خدمات درمانی و بیمارستانی در برنامه‌ریزی راهبردی باعث مازاد بودجه‌ای بیشتر می‌شود. همچنین، سیستم اطلاعات حسابداری مدیریت و تعهد سازمانی عاطفی در این بین می‌توانند نقشه‌ای واسطه ایفا کنند؛ اما انگیزش بودجه‌ای استقلال حاکمیتی دارای توانایی ایفای چنین نقشی نیست.

فرضیه‌های پژوهش

با توجه به موضوع و بیان مسئله تحقیق فرضیات به صورت زیر تدوین می‌شود:

فرضیه اول: بین شبکه کنشگران و حسابرسی مدیریت ارتباط معنا داری وجود دارد.

فرضیه دوم: بین حسابرسی مدیریت و تدوین استراتژی ارتباط معنا داری وجود دارد.

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر شیوه و جمع‌آوری داده‌ها، توصیفی و پیمایشی است. جامعه آماری در این تحقیق کلیه حساب‌رسان رسمی شاغل در سازمان حسابرسی و سایر مؤسسات حسابرسی می‌باشد که در آن بخش حسابرسی مدیریت مدیریت فعال است و شامل ۲۵۰ نفر بود. حجم نمونه براساس جدول مورگان ۲۵۰ نفر و با روش روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای و به صورت نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شدند و به سوالات پرسشنامه پاسخ دادند. در بخش اول، گردآوری اطلاعات به صورت کتابخانه‌ای انجام می‌شود؛ به این صورت که با مطالعات کتاب‌ها و مجلات داخلی و خارجی و استفاده از اینترنت به مطالعه موضوع پرداخته می‌شود و سپس در بخش دوم از روش میدانی و نیز استفاده از پرسشنامه محقق ساخته و مبتنی بر مبانی علمی و پیشینه تحقیقات استفاده می‌شود. روش گردآوری اطلاعات در این پژوهش آرشیوی و پرسشنامه‌ای می‌باشد. به منظور گردآوری اطلاعات از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد. این پژوهش برای آزمون فرضیه‌ها، پس از بررسی آمار توصیفی معیارهای مورد بررسی، با استفاده از آزمون‌ها کولموگوروف - اسمیرنوف و مقایسه میانگین با استفاده از نرم‌افزار SPSS ۲۰، فرضیه‌ها آزمون می‌شوند. ابتدا با استفاده از آزمون کولموگوروف - اسمیرنوف، نرمال بودن داده‌ها مورد آزمون قرار می‌گیرد و سپس روش مناسب برای آزمون فرضیه‌های مورد استفاده قرار می‌گیرد. این آزمون که به افتخار دو آماردان روسی به این نام خوانده می‌شود، روش ناپارامتری ساده‌ای برای تعیین همگونی اطلاعات تجربی با توزیع‌های آماری منتخب است. در این آزمون فرض صفری که مورد آزمون قرار می‌گیرد، توزیع مشاهدات و توزیع مشخص با پارامتر معینی است که پژوهشگر با حدس و قرائن مختلف معتقد است توزیع مشاهدات با آن توزیع مشخص همخوانی دارد (آذر و مومنی، ۱۳۸۷). اگر توزیع داده‌ها نرمال باشد، از روش‌های پارامتریک (روش t-test) و اگر نرمال

.....♦ تبیین نقش حسابرسی مدیریت در فرایند تدوین استراتژی مبتنی بر رویکرد ساختار شبکه کنشگران ◇ ۴۷

نباشد، باید از روش‌های ناپارامتریک (روش آزمون دو جمله‌ای binominal test) استفاده شود. همچنین به منظور ارزیابی پایایی پرسشنامه، با استفاده از نرم‌افزار SPSS ۲۰ و روش آلفای کرونباخ، استفاده شد. ضریب آلفای کرونباخ توسط کرونباخ ابداع شده و یکی از متداول‌ترین روش‌های اندازه‌گیری اعتماد‌پذیری و یا پایایی پرسش‌نامه‌هاست. در این پژوهش از یک پرسشنامه ۷۶ سوالی استفاده شده است. مولفه‌های این پرسشنامه شامل: شبکه کنشگران و تدوین استراتژی (دارای ۳۳ سوال)، شبکه کنشگران و حسابرسی مدیریت (دارای ۲۷ سوال)، حسابرسی مدیریت و تدوین استراتژی (دارای ۱۶ سوال) می‌باشد.

یافته‌های پژوهش

یافته‌های توصیفی

مشخصات پاسخ‌دهندگان در این مطالعه با استفاده از ۴ متغیر: جمعیت شناختی سطح تحصیلات، تجربه کاری، نوع فعالیت حسابرسی و جنسیت بررسی شده است. ۳/۲ درصد پاسخ‌دهندگان فوق‌دیپلم، ۴۴ درصد لیسانس، ۵۰/۴ درصد فوق‌لیسانس و ۱/۲ درصد در مقطع دکترا بودند. ۲۶/۴ درصد پاسخ‌دهندگان تجربه کاری کم‌تر از ۵ سال، ۱۷/۶ درصد ۵ تا ۱۰ سال تجربه کاری، ۱۶ درصد ۱۰ تا ۱۵ سال تجربه کاری و ۹/۲ درصد ۱۵ تا ۲۰ سال تجربه کاری و ۳۰/۸ درصد بالای ۲۰ سال تجربه کاری داشتند. ۱۳/۲ درصد حسابرسی مستقل فعالیت داشتند، ۱۳/۲ درصد حسابرسی داخلی، ۵/۲ درصد حسابرسی واحدهای دولتی، ۲/۴ درصد حسابرسی عملیاتی، ۲/۸ درصد حسابرسی فناوری اطلاعات، ۳/۶ درصد سایر بودند. جنسیت افراد پاسخ‌دهنده ۲۷/۶ درصد زن و ۷۰/۴ درصد مرد بودند.

آمار استنباطی

بررسی نرمال بودن متغیرهای پژوهش

برای اجرای روش‌های آماری و محاسبه آماره آزمون مناسب و استنتاج منطقی درباره فرضیه‌های پژوهش مهم‌ترین عمل قبل از هر اقدامی، انتخاب روش آماری مناسب برای پژوهش است. برای این منظور آگاهی از توزیع داده‌ها از اولویت اساسی برخوردار است. برای همین منظور در این پژوهش از آزمون معتبر کولموگروف اسمیرنوف^۱ برای بررسی فرض نرمال بودن داده‌های پژوهش استفاده شده است در این آزمون با توجه به فرضیات زیر گام به بررسی نرمال بودن داده‌ها نهاده شده است:

H_0 : داده‌ها دارای توزیع نرمال هستند؛

H_1 : داده‌ها دارای توزیع نرمال نیستند.

با توجه به جدول آزمون کولموگروف اگر سطح معناداری برای کلیه متغیرهای مستقل و وابسته بزرگ‌تر از سطح خطای ۵ درصد بزرگ‌تر باشد توزیع داده‌ها نرمال می‌باشند.

جدول ۱: آزمون نرمال بودن متغیرهای مورد بررسی

نتیجه	سطح معناداری	آماره آزمون	متغیر
نرمال نیست	۰/۰۰۰	۰/۲۹۴	شبکه کنشگران
نرمال نیست	۰/۰۰۰	۰/۲۴۵	حسابرسی مدیریت
نرمال نیست	۰/۰۰۰	۰/۲۴۵	تدوین استراتژی

باتوجه به مقادیر جدول مذکور که سطح معناداری آزمون برای تمامی متغیرها از ۰/۰۵ کمتر می‌باشد؛ می‌توان بیان کرد که فرضیه H_0 رد شده و لذا توزیع متغیرها از توزیع نرمال پیروی نمی‌کنند. لذا برای بررسی روابط متغیرهای پژوهش و بررسی فرضیات از روش‌های ناپارامتری استفاده می‌شود.

۱. kolmogorov smirnov

بررسی روابط بین شاخص‌های پژوهش

در این بخش برای آزمون همبستگی به دلیل ناپارامتری بودن توزیع داده‌ها به وسیله آزمون همبستگی اسپیرمن به بررسی رابطه بین متغیرهای اصلی پرداخته شده است.

$H_0 :$	بین دو متغیر رابطه معنا داری وجود ندارد.
$H_1 :$	بین دو متغیر رابطه معنا داری وجود دارد.

جدول ۲: همبستگی میان متغیرهای پژوهش

عامل	کنشگران شبکه	حسابرسی مدیریت	تدوین استراتژی
شبکه کنشگران	۱	.۷۲۷**	.۷۳۳**
حسابرسی مدیریت	.۷۲۷**	۱	.۶۸۶**
تدوین استراتژی	.۷۳۳**	.۶۸۶**	۱

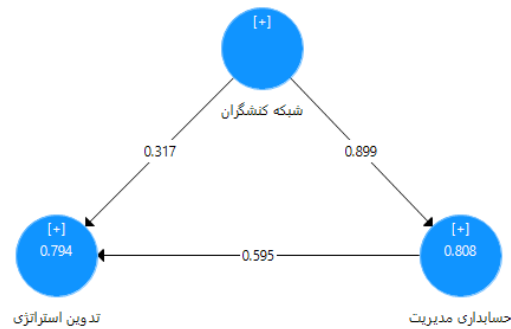
در جدول مذکور، علامت * نشان‌دهنده معنا داری در سطح ۱۰٪، علامت ** معنا داری در سطح ۵٪ و علامت *** معنا داری در سطح ۱٪ است.

برازش مدل

با توجه به مدل برازش داده شده (شکل شماره ۱)، ضریب رگرسیونی استاندارد شده تأثیر شبکه کنشگران بر حسابرسی مدیریت برابر ۰/۸۹۹، ضریب رگرسیونی استاندارد شده تأثیر شبکه کنشگران بر تدوین استراتژی برابر ۰/۳۱۷ و تأثیر متغیر حسابرسی مدیریت بر تدوین استراتژی

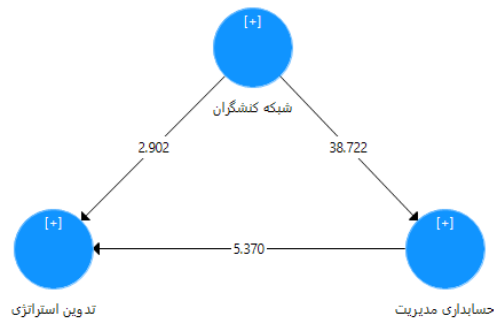
۵۰ فصلنامه علمی - تخصصی حسابداری و فناوری‌های نوین

برابر ۰/۵۹۵ می‌باشد. مقدار ضریب تعیین تعدیلی (R^2) برای متغیر تدوین استراتژی برابر ۰/۷۹۴ است؛ به این معنا که متغیرهای حسابداری مدیریت و شبکه کنشگران ۷۹/۴ درصد از واریانس متغیر تدوین استراتژی را بیان می‌کنند.

شکل (۱): ضرایب رگرسیونی استاندارد مدل پژوهش

با توجه به این که در نرم‌افزار اسمارت پی ال اس از مقدار آماره تی برای بررسی معنادار بودن ضرایب استفاده می‌شود و این مقدار برای خطای ۵٪ عدد ۱/۹۶ می‌باشد؛ برای بررسی معنا داری از مقایسه مقدار آماره تی روابط با عدد مفروض مذکور استفاده می‌گردد؛ به طوری که اگر مقدار آماره تی از مقدار ۱/۹۶ بیشتر باشد، رابطه نشان داده شده معنادار است. بنابراین، با توجه به شکل بالا ملاحظه می‌شود تمامی روابط مدل معنادار می‌باشد.

شکل (۲): مقادیر T-Value مدل پژوهش

فرضیه اول: بین شبکه کنشگران و حسابداری مدیریت ارتباط معنا داری وجود دارد.

نتایج آزمون فرضیه دوم در جدول (۳) و (۴) به شرح ذیل ارائه شده است:

جدول ۳. فراوانی جنسیت افراد

فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
زن	۶۹	۲۸.۲	۲۸.۲
مرد	۱۷۶	۷۱.۸	۱۰۰.۰
کل	۲۴۵	۱۰۰.۰	
بدون پاسخ	۵		
	۲.۰		

جدول ۴. فراوانی سمت افراد

فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
کمک حسابرس	۱۸	۷.۲	۷.۵
حسابرس	۷۳	۲۹.۲	۳۸.۱
حسابرس ارشد	۳۴	۱۳.۶	۵۲.۳
سرپرست حسابرسی	۳۴	۱۳.۶	۶۶.۵
سرپرست ارشد حسابداری	۲۶	۱۰.۴	۷۷.۴
مدیر حسابداری	۳۱	۱۲.۴	۹۰.۴
شریک حساب داری	۲۳	۹.۲	۱۰۰.۰
کل	۲۳۹	۹۵.۶	
بدون پاسخ	۱۱	۴.۴	

با توجه به جدول (۳) و (۴) ضریب رگرسیونی استاندارد شده تأثیر شبکه کنشگران بر حسابرسی مدیریت برابر $0/899$ می باشد. همچنین مقدار آماره تی برای این ضریب برابر $38/722$ و بیشتر از $1/96$ می باشد که نشان از معنادار بودن این ضریب در سطح خطای 5% است. به طور کلی نتایج برآورد مدل، حاکی از آن است که فرضیه صفر رد شده و فرض مقابل، یعنی فرضیه اول تحقیق تأیید می شود و به عبارتی شبکه کنشگران بر حسابرسی مدیریت تأثیر معناداری دارد.

با توجه به نتایج فرضیه اول و مباحث گفته شده کنشگران (حسابرس - حسابرس ارشد - مدیریت حسابرسی) در فرآیند مدیریت بنگاه های اقتصادی و سرمایه گذاری های سازمان ها در تفسیرهایی نظیر مقوله سود حسابداری، سود آوری بالا و پایدار بودن آن، با توجه به معیارهای مختلف سود در چرخه های تجاری در وضعیت های کلان اقتصادی و همچنین قیمت کافی شرکت - رشد کمی و کیفی فعالیت ها - افزایش در ندادن پرداخت تعمیرات در تحقق اهداف و اهمیت دادن به اطلاعات حسابداری بویژه سود حسابداری را می دهند.

فرضیه دوم: بین حسابرسی مدیریت و تدوین استراتژی ارتباط معناداری وجود دارد.

نتایج آزمون فرضیه دوم در جدول (۵) و (۶) به شرح ذیل ارائه شده است:

جدول ۵. فراوانی تحصیلات

فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
کاردانی	۸	$3/2$	$3/2$
کارشناسی	۱۱۰	$44/5$	$47/8$
کارشناسی ارشد	۱۲۶	$51/0$	$98/8$
دکتری	۳	$1/2$	$100/0$
کل	۲۴۷	$98/8$	
بدون پاسخ	۳	$1/2$	

جدول ۶. فراوانی رشته تحصیلی

درصد تجمعی	درصد معتبر	درصد د	فراوانی	
۷۷,۹	۷۷,۹	۷۷, ۶	۱۹۴	حسابداری
۸۹,۶	۱۱,۶	۱۱, ۶	۲۹	حسابرسی
۹۸,۰	۸,۴	۸,۴	۲۱	مدیریت
۱۰۰,۰	۲,۰	۲,۰	۵	سایر گرایش‌ها
	۱۰۰,۰	۹۹,۶	۲۴۹	کل
		.۴	۱	بدون پاسخ

با توجه به جدول (۵) و (۶) ضریب رگرسیونی استاندارد شده تأثیر حسابرسی مدیریت بر تدوین استراتژی برابر ۰/۵۹۵ می‌باشد. همچنین مقدار آماره تی برای این ضریب برابر ۵/۳۷۰ و بیشتر از ۱/۹۶ می‌باشد که نشان از معنادار بودن این ضریب در سطح خطای ۵٪ است. به طور کلی نتایج برآورد مدل، حاکی از آن است که فرضیه صفر رد شده و فرض مقابل، یعنی فرضیه دوم تحقیق تأیید می‌شود و به عبارتی، حسابرسی مدیریت بر تدوین استراتژی تأثیر معنا داری دارد.

در تحلیل نتیجه فرضیه دوم با توجه به مباحث نظری پژوهش حسابرسی مدیریت شامل طراحی و استفاده از اطلاعات حسابداری در داخل سازمان است. مجموعه‌ای از قواعد ثابت را می‌توان به حساب آورد به عنوان روش‌هایی به منظور دستیابی به هدف‌های سازمان از طریق توسعه تقسیم‌های تکنولوژی اطلاعات امکان تمرکز بیشتر بر گسترش حسابرسی مدیریت و بهبود تصمیم‌گیری و به عنوان نقش پشتیبان در تقسیمات استراتژیک را میسر می‌کند.

بحث و نتیجه‌گیری

فرضیه اول تحقیق نشان داد که شبکه کنشگران بر حسابرسی مدیریت تأثیر معناداری دارد. هدف شبکه کنشگران تعیین جامعه‌ای از کنشگران انسانی و غیر انسانی (نرم‌افزار، سخت‌افزار، دستورات‌عمل‌ها، مدل‌های تحلیل و راهکارها) برنامه زیرسازای کنترل نظارت، تصمیم‌گیری، تجربیات متوالی سال‌های گذشته به منظور ارائه خط مشی صحیح و نظایر اینها با رویکرد جامعه‌شناسی از سیستم اطلاعات حسابرسی مدیریت و ارتباطات بین آنها اطلاعات سودمندی در اختیار سرمایه‌گذاران و مدیران صاحبان شرکت‌ها به منظور حفظ و وضعیت و توسعه سرمایه‌گذاری در موقعیت‌های مختلف (رونق - رکود) چشم اندازهای مختلف و قابلیت اتکا بدون این اطلاعات و گزارشات و برخورداری بودن از یک شرایط عینی بالا و رشد سرمایه‌گذاری در اختیار آنها قرار می‌دهد که مستلزم تمامی این اطلاعات و ایده‌های نو در تعیین اهداف چارچوب اهداف سازمانی کمک مؤثر و نقش کارآمدی را ایفا می‌کنند. به‌طور کلی نتایج تحقیقات نشان می‌دهد که در فرآیند تدوین استراتژی توجه به اطلاعات حسابرسی مدیریت و درک ارتباط بین آنها از طریق شناخت پیوند میان کنشگران از حیث محتوی و شدت و نیز شناخت تعامل بین آنها ضروری انکار ناپذیر است و با نتایج تحقیقات‌های یوون و همکاران (۲۰۱۹) حساس یگانه (۱۳۹۷)، رستمی و همکاران (۱۳۹۸) انطباق داشته و هم سو بوده و با نتایج تحقیقات، سوکانیا (۲۰۱۵) و دریایی و عزیزی (۱۳۹۷) هم جهت نبوده است.

فرضیه دوم تحقیق نشان داد که حسابرسی مدیریت بر تدوین استراتژی تأثیر معناداری دارد. فرضیه دوم تحقیق تأیید می‌شود. در حقیقت به مدیران بینش بیشتری در تصمیم‌گیری راهبردی و بلند مدت به همراه گزارش‌های مختلف و تحلیل‌های با ارزش افزوده می‌دهد. فرآیند استراتژی بعنوان یک مقوله اساسی در بر گیرند. کلیه روش‌های مختلف برای رسیدن به چند عملیاتی کوتاه مدت و تصمیمات استراتژیک، دوره بحران به دوره تغییرات سریع محیط درونی و بیرونی سازمان دگرگونی‌های ساختاری، نظام اجتماعی، اقتصادی و سیاسی، شرایط تحولات ناگهانی،

پیش بینی ناپذیر، کمیابی به بحران انرژی، منابع اولیه و نظایر این‌ها در سازمان و شرکت‌ها به منظور ارائه راهکارها، محاسبات گوناگون، تجهیز نیروی کار و بازاریابی شرکت، پیش بینی شرایط و وضعیت آینده و ضمن آن‌که در تصمیم‌گیری، سرمایه‌گذاری به داشتن اطلاعات کیفی حاصل از ارقام حسابداری ضروری است و این افراد مختلف هستند که بر اساس تصمیمات استراتژیک با توجه به وضعیت شرکت، سازمان می‌توانند ارقام را بصورت مکتوب درک کنند به عبارتی می‌شود تصویر درست از یک هدف ارائه نمی‌کنند؛ زیرا یک فرد می‌تواند با استفاده از فناوری اطلاعات و کارکردهای سیستم اطلاعاتی و تحلیل‌های آماری به محاسبه ارقام بپردازد. تصمیمات استراتژیک دوران مشاوره به مدیران و صاحبان شرکت مبتنی بر اتخاذ تصمیم‌سازی منطقی منوط به شرایط اوضاع شرکت از موقعیت‌های فعلی و آینده رو‌نبیند آگاهانه بر مبنای پیش بینی به منظور دستیابی به هدف و جهت‌گیری درست استراتژیک سازمان به همراه اقدامات شخصی را میسر می‌سازد. یافته‌های حاصل از این فرضیه یا یافته پژوهشگران این حوزه، نظیر هایوون و همکاران (۲۰۱۹) و رستمی و همکاران (۱۳۹۸)، طالبی و بحری ثالث (۱۳۹۷) تطابق داشته و با بعضی از پژوهش‌ها روبن بورگا و داوار ریزانیا (۲۰۱۷)، نمازی و رضایی (۱۳۹۵) انطباق کامل ندارد.

مهم‌ترین پیشنهادهای تحقیق حاضر به پژوهشگران آینده را می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

۱. به محققان آینده پیشنهاد می‌شود از منظر جامعه‌شناسی به نقش کنشگران در گزارشگری

مالی توجه و پژوهش کنند؛

۲. همچنین به محققان آینده پیشنهاد می‌گردد با تمرکز تحقیقات بین رشته‌ای موضوع

حسابداری انتقادی مبتنی بر نقش کنشگران در حوزه حسابداری مدیریت و سایر شاخه‌های

حسابداری تحقیق و پژوهش کنند.

۳. به محققان آینده شمارگر پیشنهاد می‌شود که در چارچوب حسابداری مدیریت رفتاری

موضوع تحقیق را با فکر بررسی و اجرا کنند.

منابع

۱. احدیان پور پروین، دنیا (۱۳۹۳)، نسبیت فرهنگی مبتنی بر رویکرد رفتاری با تأکید بر نقش حسابداران مدیریت برای تصمیم‌گیری مدیریت، فصلنامه علمی پژوهشی دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، سال ۳، شماره ۹.
۲. بنی طالبی دهکردی، بهاره رهنمای رودپشتی، فریدون، نیکومرام، هاشم و طالب نیا قدراله (۱۳۹۶)، تبیین نظریه شبکه کنشگران در حسابداری از منظر دانش، فصلنامه علمی پژوهشی دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، دوره ۴، شماره ۱۶.
۳. تاجیانی، مسعود (۱۳۹۰)، نقش حسابداری مدیریت در تصمیم‌گیری مدیران صنایع. مجله نامه اتاق بازرگانی. شماره ۱.
۴. جابری، اباذر (۱۳۹۱)، کاربردهای نظریه کنشگر - شبکه در پژوهش‌های انسان‌شناسی سازمان‌ها: مطالعه انسان‌شناسی ناختمی شکل‌گیری شبکه و مناسبات کنشگران انسانی و غیرانسانی در سازمانی صنعتی - نفتی در عسلویه بوشهر، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه تهران
۵. جلیلی، آرزو و مشیری، اسمعیل (۱۳۹۲). عنوان ابتکارات ذهنی در به‌کارگیری رویه‌های حسابداری مدیریت فصلنامه علمی پژوهشی حسابرسی مدیریت دانش حسابداری و سال ۲، شماره ۶.
۶. حساس یگانه، یحیی، ملکیان کله بستی، اسفندیار و توکل نیا، اسماعیل نیا (۱۳۹۷)، نگرشی به بیم از دست دادن صاحب‌کار حساب‌برسان؛ با تأکید بر حسابرسی عملکرد مدیریت، فصلنامه دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، دوره ۷، شماره ۲۹.
۷. حمیدی، صبا (۱۳۹۶)، بررسی ارتباط بین سیستم اطلاعات حسابداری مدیریت و عملکرد تولید مطالعه موردی: شرکت‌های تولیدی استان خوزستان، اولین کنفرانس ملی پژوهش‌های نوین ایران و جهان در مدیریت، اقتصاد و حسابداری و علوم انسانی، شیراز، دانشگاه علمی کاربردی شوشتر.

.....♦ تبیین نقش حسابرسی مدیریت در فرایند تدوین استراتژی مبتنی بر رویکرد ساختار شبکه کنشگران ◇ ۵۷

۸. دریایی، عباسعلی و عزیزی اکرم (۱۳۹۷)، رابطه اخلاق، تجربه و صلاحیت حرفه‌ای حسابرسان با کیفیت حسابرسی (با توجه به نقش تعدیل‌کننده شک و تردید حرفه‌ای)، مجله علمی - پژوهشی دانش حسابداری مالی، دوره ۵، شماره ۱، پیاپی ۱۶
۹. رهنمای رودپشتی، فریدون و و تولمی نژاد، بابک (۱۳۹۵)، هستی‌شناسی حسابداری مدیریت در بستر پست مدرنیته (اجراگری، کنشگر - شبکه و کاربردها)، فصلنامه علمی پژوهشی دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، سال نهم، شماره بیست و نهم.
۱۰. شریف زاده، امیر، مقدم حیدری، محمد (۱۳۹۴)، مقایسه نظریه دامنه و نظریه روش در پژوهش‌های حسابداری مدیریت با تاکید بر نظریه کنشگر - شبکه، فصلنامه علمی پژوهشی حسابداری مدیریت، سال نهم، شماره بیست پنج.
۱۱. طالبی، بهمن و بحری ثالث، جمال (۱۳۹۲)، بررسی ارتباط بین اجزای سیستم حسابداری مدیریت، ابهام، عدم تمرکز و عملکرد مدیران شرکت‌های تولیدی شهرستان بناب، فصلنامه علمی پژوهشی حسابداری مدیریت سال ۱۱، شماره ۳۶.
۱۲. فنی، زهره (۱۳۹۲)، فضا، مقیاس و جهانی شدن با تحلیل تئوری شبکه کنشگران (۱۳۹۲)، مطالعات راهبردی سیاست‌گذاری عمومی، دوره ۴، شماره ۱۲.
۱۳. مقدسی پور، هنگامه و ابراهیمی کردلر، علی (۱۳۹۳)، تدوین و تبیین مدل توسعه حسابداری مدیریت در ایران، فصلنامه علمی پژوهشی دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، سال ۳، شماره ۱۰.
۱۴. نمازی، محمد و رضایی، غلامرضا (۱۳۹۰)، مدل‌بندی نقش واسطه‌ای سیستم اطلاعات حسابداری مدیریت، انگیزش و تعهد سازمانی در برنامه‌ریزی راهبردی و ایجاد مزاد بودجه‌ای مدیران خدمات درمانی، فصلنامه علمی پژوهشی دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، سال ششم، شماره بیست و چهار.

۱. Blandon Josep, Argiles Josef, Ravend Diego, (۲۰۱۸), Is ther a gender effect on the quality of audit services, Journal of Business Research, pp: ۱-۱۲
۲. Harmen, T. Graham, J.. (۲۰۰۹). Constructing a research network: accounting knowledge in production. Accounting, Auditing & Accountability Journal, ۲۶(۴), ۵۱۲-۵۳۸
۳. Hyvönen, T. Järvinen, J. & Pellinen, J. (۲۰۱۹). Struggling for a new role for the business controller, A paper presented at the ۸th Conference of the European information and reward systems. Journal of Accounting Research, ۳۸ (Supplement), ۱-۳۴.
۴. Kajanos, R. (۲۰۱۲), "A multi-theoretical approach to management accounting research", Plenary speech at the ۷th EIASM conference on New Directions in Management Accounting, Brussels, ۱۵-۱۷ December.
۵. Kim, P. (۲۰۱۴). The impact of client strategy content and strategy process on risk assessment and audit planning. Working paper. University of waterloo
۶. Latur, S. (۲۰۰۵), "Validation in interpretive management accounting research," Accounting, Organizations and Society, Vol. ۳۰ No. ۴, pp. ۴۶۲-۴۷۷.
۷. Laitinen Erkki K, Laitinen Teija, (۲۰۱۸), Economic bonding, auditor safeguard and audit quality: peer review evidence from individual auditors. Archives of business research, pp: ۱-۳۵
۸. Parker, Lee D, Jacobs, Kerry, Schmitz, Janna (۲۰۱۹), New public management and the rise of public sector performance audit, Accounting Auditing and Accountability Journal, PP: ۱-۳۷
۹. Ruben Burga, Davar Rezania (۲۰۱۷). Project accountability: An exploratory case study using actor-network theory. International Journal of Project Management ۳۵, ۱۰۲۴- ۱۰۳۶.
۱۰. Sukanya.R (۲۰۱۵) .Impact of Behavioural biases in Portfolio Investment Decision Making Process. IRACST - International Journal of Commerce, Business and Management (IJCMB), ISSN: ۲۳۱۹-۲۸۲۸ Vol. ۴, No. ۴

Abstract

Auditing as a knowledge of experience and skill that in the path of growth from both perspectives of knowledge and professionalism is always intertwined in various dimensions with the environment and society of the organization and company and in the path of developmental progress and interaction with actors and actors and many networks In communication and interaction The theory of actors pays attention to the relationship of variables and the relationship between them. Management auditing will, in fact, play a decisive role in the fate of a business. The theory of the network of actors, which is considered to be the development of a wider stream of schools of thought of social constructivism and technology, examines the social and technical dimensions simultaneously, creating, surviving and stabilizing networks consisting of human and non-human components (individuals, organization). , Communication software and hardware, and infrastructure standards). The present study was a correlational and scientific study using a questionnaire on ۲۵۰ auditors, as well as public and private auditing institutes and stock exchanges, and statistical analyzes were performed based on SPSS software. The research results show that there is a significant relationship between the network of actors and management auditing and there is a significant relationship between management auditing and strategy formulation. Keywords: Actor Network Theory. Strategy development process. Management audit

الف) پرسشنامه

پیوست

باسمه تعالی

پاسخ دهنده محترم

با عرض سلام و خسته نباشید؛

احتراماً به منظور انجام تحقیقی در ارتباط با تبیین نقش اطلاعات حسابرسی مدیریت و فرآیند تدوین استراتژی مبتنی بر رویکرد شبکه کنشگران از حضرتعالی به عنوان خبره در این موضوع، تقاضا می‌شود ضمن مطالعه موضوع و هدف تحقیق، با ارائه دیدگاه‌ها و پیشنهادهای ارزشمند خود ما را در انجام هر چه بهتر این مطالعه، یاری فرمایید.

قابل ذکر اینکه از نتایج تحقیق حاضر صرفاً استفاده علمی خواهد شد. لطفاً در صورت مواجه شدن با هر گونه ابهام در مورد سؤالات پرسشنامه و نحوه پاسخگویی به آنها، از طریق پست الکترونیکی مسئول تحقیق یا شماره تلفن تماس حاصل فرمایید. اگر تمایل دارید که نتایج نهایی تحقیق را دریافت کنید، آدرس و یا پست الکترونیکی خود را در محل تعیین شده واقع در جدول مشخصات مرقوم فرمایید.

پیشاپیش از بذل توجه و زمان با ارزشی که صرف می‌فرمایید، صمیمانه سپاسگزاری می‌گردد.

تیین نقش حسابرسی مدیریت در فرایند تدوین استراتژی مبتنی بر رویکرد ساختار شبکه کنشگران ◇ ۶۱

نام محقق

الف) مشخصات جمعیت شناختی

۱-۱- جنس:	مرد	زن	۲-۱- تأهل	متاهل	مجرد
۳-۱- سن:	۲۰-۳۰ سال		۴۰-۵۰ سال	بالاتر از ۵۰ سال	
۴-۱- تحصیلات:	دیپلم	فوق دیپلم	لیسانس	فوق لیسانس	دکتر
۵-۱- نام رشته تحصیلی:					
۶-۱- تجربه کاری:	زیر ۵ سال	۵-۱۰ سال	۱۰-۱۵ سال	۱۵-۲۰ سال	۲۰-۲۵ سال
۷-۱- سمت اجرایی	کمک حسابرس	حسابرس	حسابرس ارشد	سرپرست	مدیر مالی
۷-۱- آدرس و پست الکترونیک:	Email::				

ب) نظرات و پیشنهادهای

ردیف	شرح سؤال	خیلی کم	کم	بی نظرم	زیاد	خیلی زیاد
	الف) شبکه کنشگران و تدوین استراتژی					
۱	به نظر شما تا چه اندازه تجربه حسابداران مدیریت بر تدوین استراتژی مدیریت هزینه‌ها تأثیرگذار است					
۲	به نظر شما تا چه اندازه دانش و سطح تحصیلات حسابداران مدیریت بر تدوین استراتژی مدیریت هزینه‌ها تأثیرگذار است					
۳	به نظر شما تا چه اندازه سطح بهره‌وری نیروی انسانی شرکت در تدوین استراتژی مدیریت هزینه‌ها باید مورد نظر قرار گیرد					

				به نظر شما تا چه اندازه جنسیت حسابداران بر تدوین استراتژی مدیریت هزینه‌ها تأثیرگذار هستند	۴
				به نظر شما تا چه اندازه مدیران دولتی بر تدوین استراتژی مدیریت هزینه‌ها تأثیرگذار هستند	۵
				به نظر شما تا چه اندازه مدیران غیردولتی بر تدوین استراتژی مدیریت هزینه‌ها تأثیرگذار هستند	۶
				به نظر شما تا چه اندازه استفاده مدیران از اطلاعات بر تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی در تدوین استراتژی مدیریت هزینه‌ها تأثیرگذار است	۷
				به نظر شما تا چه اندازه سطح مسئولیت‌پذیری اجتماعی مدیران بر تدوین استراتژی مدیریت هزینه‌ها تأثیرگذار است	۸
				به نظر شما تا چه اندازه میزان انگیزش مدیران و حسابداران بر تدوین استراتژی مدیریت هزینه‌ها تأثیرگذار است	۹
				به نظر شما تا چه اندازه سطح ابراک و شناخت مدیران بر تدوین استراتژی مدیریت هزینه‌ها تأثیرگذار است	۱۰
				به نظر شما تا چه اندازه فناوری اطلاعات و نرم‌افزارها بر تدوین استراتژی مدیریت هزینه‌ها تأثیر دارد	۱۱
				به نظر شما تا چه اندازه به‌کارگیری سیستم اطلاعاتی یکپارچه بر تدوین استراتژی مدیریت هزینه‌ها تأثیر دارد	۱۲
				به نظر شما تا چه اندازه قوانین، مقررات و آیین‌نامه‌های داخلی شرکت بر تدوین استراتژی مدیریت هزینه‌ها تأثیر دارد	۱۳
				به نظر شما تا چه اندازه قوانین آمرانه دولتی بر تدوین استراتژی مدیریت هزینه‌ها تأثیر دارد	۱۴
				به نظر شما تا چه اندازه انجمن‌های علمی بر تدوین استراتژی مدیریت هزینه‌ها تأثیر دارد	۱۵
				به نظر شما تا چه اندازه سیستم‌های آموزش عالی بر تدوین استراتژی مدیریت هزینه‌ها تأثیر دارد	۱۶

					به نظر شما تا چه اندازه رقابت بر بازار محصول بر تدوین استراتژی مدیریت هزینه‌ها تأثیر دارد	۱۷
					به نظر شما تا چه اندازه رضایت مشتری بر تدوین استراتژی مدیریت هزینه‌ها تأثیر دارد	۱۸
					به نظر شما تا چه اندازه خدمات پس از فروش محصولات بر تدوین استراتژی مدیریت هزینه‌ها تأثیر دارد	۱۹
					به نظر شما تا چه اندازه سطح بهره‌وری سرمایه فیزیکی بر تدوین استراتژی مدیریت هزینه‌ها تأثیر دارد	۲۰
					به نظر شما تا چه اندازه ساختار سازمانی بر تدوین استراتژی مدیریت هزینه‌ها تأثیر دارد	۲۱
					به نظر شما تا چه اندازه فرهنگ سازمانی بر تدوین استراتژی مدیریت هزینه‌ها تأثیر دارد	۲۲
					به نظر شما تا چه اندازه سبک‌های رهبری بر تدوین استراتژی مدیریت هزینه‌ها تأثیر دارد	۲۳
					به نظر شما تا چه اندازه فشارهای خارجی وارده بر مدیریت از سوی ذینفعان شرکت (مانند دولت، مشتریان، محیط زیست و...) بر تدوین استراتژی مدیریت هزینه‌ها تأثیر دارد	۲۴
					به نظر شما تا چه اندازه شرایط اقتصادی جامعه بر تدوین استراتژی مدیریت هزینه‌ها تأثیر دارد	۲۵
					به نظر شما تا چه اندازه شرایط سیاسی بر تدوین استراتژی مدیریت هزینه‌ها تأثیر دارد	۲۶
					به نظر شما تا چه اندازه منابع مالی بر تدوین استراتژی مدیریت هزینه‌ها تأثیر دارد	۲۷
					به نظر شما تا چه اندازه تهدیدها و فرصت‌ها بر حوزه فعالیت شرکت بر تدوین استراتژی مدیریت هزینه‌ها تأثیر دارد	۲۸
					به نظر شما تا چه اندازه عمر محصولات بر تدوین استراتژی مدیریت هزینه‌ها تأثیر دارد	۲۹

					به نظر شما تا چه اندازه سطح رفاه جامعه بر تدوین استراتژی مدیریت هزینه‌ها تأثیر دارد	۳۰
					به نظر شما تا چه اندازه فرهنگ مشتری بر تدوین استراتژی مدیریت هزینه‌ها تأثیر دارد	۳۱
					به نظر شما تا چه اندازه اعطای گواهینامه‌های ISO بر تدوین استراتژی مدیریت هزینه‌ها تأثیر دارد	۳۲
					به نظر شما تا چه اندازه وجود نظام سیاست‌گذار برون‌سازمانی بر حوزه تدوین استراتژی مدیریت هزینه‌ها تأثیر دارد	۳۳
					ب) شبکه کنشگران و حسابرسی مدیریت	
					به نظر شما تا چه اندازه تجربه حسابداران مدیریت بر حسابرسی مدیریت تأثیرگذار است	۳۴
					به نظر شما تا چه اندازه دانش و سطح تحصیلات حسابداران مدیریت بر حسابرسی مدیریت تأثیرگذار است	۳۵
					به نظر شما تا چه اندازه سطح بهره‌وری حسابداران مدیریت بر حسابرسی باید مد نظر قرار گیرد	۳۶
					به نظر شما تا چه اندازه جنسیت حسابداران مدیریت بر حسابرسی مدیریت تأثیرگذار هستند	۳۷
					به نظر شما تا چه اندازه مدیران دولتی بر حسابرسی مدیریت تأثیرگذار هستند	۳۸
					به نظر شما تا چه اندازه مدیران غیردولتی بر حسابرسی مدیریت تأثیرگذار هستند	۳۹
					به نظر شما تا چه اندازه استفاده مدیران از اطلاعات بر تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی بر حسابرسی مدیریت تأثیرگذار است	۴۰
					به نظر شما تا چه اندازه سطح مسئولیت‌پذیری اجتماعی مدیران بر حسابرسی مدیریت تأثیرگذار است	۴۱
					به نظر شما تا چه اندازه میزان انگیزش مدیران و حسابداران مدیریت بر حسابرسی مدیریت تأثیرگذار است	۴۲

				به نظر شما تا چه اندازه سطح ادراک و شناخت حسابداران و مدیران بر حسابرسی مدیریت تأثیرگذار است	۴۳
				به نظر شما تا چه اندازه فناوری اطلاعات و نرم‌افزارهای بر فرآیند اجرای حسابرسی مدیریت تأثیر دارد	۴۴
				به نظر شما تا چه اندازه به‌کارگیری سیستم اطلاعاتی یکپارچه بر فرآیند اجرای حسابرسی مدیریت تأثیر دارد	۴۵
				به نظر شما تا چه اندازه قوانین، مقررات و آیین نامه‌های داخلی شرکت بر فرآیند اجرای حسابرسی مدیریت تأثیر دارد	۴۶
				به نظر شما تا چه اندازه قوانین آمرانه دولتی بر فرآیند اجرای حسابرسی مدیریت تأثیر دارد	۴۷
				به نظر شما تا چه اندازه ساختار سازمانی بر فرآیند اجرای حسابرسی مدیریت تأثیر دارد	۴۸
				به نظر شما تا چه اندازه فرهنگ سازمانی بر فرآیند اجرای حسابرسی مدیریت تأثیر دارد	۴۹
				به نظر شما تا چه اندازه سبک‌های رهبری بر فرآیند اجرای حسابرسی مدیریت تأثیر دارد	۵۰
				به نظر شما تا چه اندازه کارایی کنترل‌های داخلی بر فرآیند اجرای حسابرسی مدیریت تأثیر دارد	۵۱
				به نظر شما تا چه اندازه وجود کمیته حسابرسی بر فرآیند اجرای حسابرسی مدیریت تأثیر دارد	۵۲
				به نظر شما تا چه اندازه ساختارها و کیفیت نظام حاکمیت شرکتی بر فرآیند اجرای حسابرسی مدیریت تأثیر دارد	۵۳
				به نظر شما تا چه اندازه انجمن حسابرسان داخلی بر فرآیند اجرای حسابرسی مدیریت تأثیر دارد	۵۴
				به نظر شما تا چه اندازه استانداردهای حسابرسی مدیریت بر فرآیند اجرای حسابرسی مدیریت تأثیر دارد	۵۵

				به نظر شما تا چه اندازه نظارت سازمان ها و قانونگذاران بر اجرای سیستم حسابداری مدیریت بر فرآیند اجرای حسابداری مدیریت تأثیر دارد	۵۶
				به نظر شما تا چه اندازه الزامات قانونی بر انتشار گزارش‌های حسابداری مدیریت بر فرآیند اجرای حسابداری مدیریت تأثیر دارد	۵۷
				به نظر شما تا چه اندازه استقرار گزارش تخلفات بر ساختار قانونی شرکت بر فرآیند اجرای حسابداری مدیریت تأثیر دارد	۵۸
				به نظر شما تا چه اندازه حسابداری مستقل بر فرآیند اجرای حسابداری مدیریت تأثیر دارد	۵۹
				به نظر شما تا چه اندازه حسابداری کامپیوتری بر فرآیند اجرای حسابداری مدیریت تأثیر دارد	۶۰
				ج) حسابداری مدیریت و تدوین استراتژی	
				به نظر شما انگیزه مشارکت حسابرسان مدیریت بر تدوین استراتژی تأثیر دارد	۶۱
				به نظر شما میزان آگاهی و سطح دانش حسابرسان مدیریت از فرایند تدوین استراتژی تأثیرگذار است	۶۲
				اطلاعات بر تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی	۶۳
				به نظر شما انگیزش مدیران و حسابداران بر به‌کارگیری حسابداری مدیریت بر تدوین استراتژی مؤثر است	۶۴
				به نظر شما سطح ادراک و شناخت مدیران از وظایف حسابداری مدیریت بر تدوین استراتژی حائز اهمیت است	۶۵
				به نظر شما تعامل و همکاری مدیران و حسابداران بر به‌کارگیری حسابداری مدیریت بر تدوین استراتژی تأثیرگذار است	۶۶
				به نظر شما ارتباط میان سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری کامپیوتری و سیستم اطلاعات مدیریت بر تدوین استراتژی نقش دارد	۶۷

					به نظر شما وجود سیستم‌های اطلاعاتی یکپارچه بر سطح شرکت بر تدوین استراتژی مؤثر است	۶۸
					به نظر شما وجود قوانین و مقررات و آیین نامه‌ها داخلی شرکت مبنی بر استفاده از نظر حسابرسان داخلی بر تدوین استراتژی تأثیر دارد	۶۹
					به نظر شما ساختار و فرهنگ سازمانی حسابرسی مدیریت بر تدوین استراتژی تأثیرگذار است	۷۰
					به نظر شما سبک رهبری حسابرسان مدیریت بر تدوین استراتژی تأثیر دارد	۷۱
					به نظر شما کارایی کنترل‌های داخلی شرکت توسط حسابرسان مدیریت بر تدوین استراتژی تأثیر دارد	۷۲
					به نظر شما ساختارها و کیفیت نظام راهبری شرکتی توسط حسابرسان مدیریت بر تدوین استراتژی تأثیر دارد	۷۳
					به نظر شما انجمن حسابرسی داخلی بر تدوین استراتژی تأثیر دارد	۷۴
					به نظر شما وجود استانداردهای حسابرسی مدیریت بر تدوین استراتژی تأثیر دارد	۷۵
					به نظر شما وجود نظام‌های سیاست‌گذار خارج سازمانی بر حوزه تدوین استراتژی تأثیر دارد	۷۶

ارتباط بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های

مالی با تأکید بر نقش مالکیت سهامداران نهادی

□ □ □

عادل ولی زاده^۱؛ سید مجتبی سرادارفندچی^۲؛ علی هدایتی^۳؛ مهرانگیز صفری آقبلاغ^۴

چکیده

جدایی مدیریت از مالکیت بحث نظارت بر عملکرد مدیران را به دغدغه‌های مهم برای سرمایه‌گذاران تبدیل کرده است. در یک مالکیت متمرکز سهامداران عمده تمایل دارند نظارت مستمری بر مدیران شرکت داشته باشند تا بدین طریق هم باعث افزایش ارزش شرکت شده و هم بر مشکلات نمایندگی فایز آیند. این پژوهش با هدف ارتباط بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی با تأکید بر نقش مالکیت سهامداران نهادی برای ۱۲۱ شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در بازه زمانی ۱۳۹۲ الی ۱۳۹۸ انجام شده است. پژوهش حاضر از نوع تحقیقات کاربردی بوده و از آن جا که به دنبال یافتن ارتباط چند متغیر می‌باشد، از نوع همبستگی و روش‌شناسی آن از نوع پس رویدادی است. برای اندازه‌گیری متغیر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی از الگوی دی فرانکو و همکاران (۲۰۱۱)، اندازه‌گیری ویژگی‌های کمیته حسابرسی مطابق با سنجش ارائه شده توسط اندریو و همکاران (۲۰۱۸) و اندازه‌گیری مالکیت سهامداران نهادی از الگوی ارائه شده توسط اولاینکا و همکاران (۲۰۱۷)

۱. دانش آموخته کارشناسی ارشد حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز. (نویسنده مسئول):.

۲. دانشجوی دکتری تخصصی مهندسی مالی دانشگاه آزاد اسلامی واحد بین‌المللی کیش

۳. دانش آموخته کارشناسی ارشد حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد نیشابور

۴. دانشجوی دکتری تخصصی حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز.

استفاده شد. به منظور اجرای آزمون فرضیه ها با توجه به فرضیه های مطرح شده و تعریف عملیاتی متغیرهای مستقل و وابسته آزمون فرضیه ها (آزمون معنادار ارتباط متغیرهای مستقل با وابسته) از آزمون های همبستگی و رگرسیون چند گانه و آزمون های مربوط به بررسی مفروضات آن ها استفاده شد. نتایج نشان داد تخصص مالی رئیس کمیته حسابرسی و تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی با قابلیت مقایسه صورت های مالی ارتباط مثبت و معنا دار دارد. همچنین مالکیت سهامداران نهادی بر ارتباط بین تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی و تخصص مالی رئیس کمیته حسابرسی با قابلیت مقایسه صورت های مالی تأثیر مثبت و معنا دار دارد. بر اساس نتایج، کمیته حسابرسی موجب بهبود قابلیت مقایسه صورت های مالی می شود. از طرفی وجود مالکیت سهامداران نهادی به تقویت قابلیت مقایسه صورت های مالی منجر می شود.

واژگان کلیدی: تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی، تخصص مالی رئیس کمیته حسابرسی، قابلیت مقایسه صورت های مالی، مالکیت سهامداران نهادی، ویژگی های کمیته حسابرسی.

مقدمه

مالکیت نهادی شرط لازم برای حصول اطمینان و حفظ اطمینان ذینفعان از کیفیت افشای اطلاعات مالی بوده و می‌تواند در نظارت بر سهام یک شرکت با حضور سرمایه‌گذاران بزرگ نهادی، از طریق افزایش فعالیت‌های نظارتی این سرمایه‌گذاران، نگرش مدیریت را تحت تأثیر قرار می‌دهد. سرمایه‌گذاران نهادی نسبت به سازمان‌هایی که دارای شیوه‌های مدیریت صحیح شرکت هستند، حساس بوده و می‌توانند افشای گزارشگری مالی را تحت تأثیر قرار دهند که به نوبه خود تأثیر مثبتی بر اعتماد سهامداران دارد (اولاینکا^۱ و همکاران، ۲۰۱۷). جدایی مدیریت از مالکیت بحث نظارت بر عملکرد مدیران را به دغدغه‌های مهم برای سرمایه‌گذاران تبدیل کرده است. در مالکیت متمرکز، سهامداران عمده تمایل دارند نظارت مستمری بر مدیران شرکت داشته باشند تا بدین طریق هم باعث افزایش ارزش شرکت شده و هم بر مشکلات نمایندگی فایز آیند. در واقع هر اندازه سهم یک سهامدار از شرکت کمتر باشد منافع حاصل از نظارت بر رفتار مدیر کمتر خواهد بود (شیروانی و سروش یار، ۱۳۹۸). هاشیم^۲ (۲۰۰۸) ساختار مالکیت را به عنوان نسبت سهام متعلق به سهامداران عمده شرکت به تعداد کل سهام صادر شده بیان می‌کند. علی^۳ و همکاران (۲۰۱۴) اظهار داشتند که سرمایه‌گذاران نهادی نسبت به کل سهام قابل توجه در سازمان دارای منافع اصلی کنترل هستند؛ چرا که تجربه‌های حرفه‌ای بالایی دارند و قدرت نفوذ آنها می‌تواند کیفیت افشای مالی را تضعیف کنند. از طرفی رسوایی‌های اخیر شرکت‌های بزرگ مانند انرون و وردکام موجب نگرانی عمومی در پیمارچگی اطلاعات منتشر شده در بازار سرمایه و عملکرد اخلاقی در فرایند گزارشگری مالی شده است. برای رفع این نگرانی‌ها قوانین جدیدی ایجاد شد که موجب تغییرات گسترده‌ای در نیازهای حاکمیت شرکتی و بهبود گزارشگری مالی

۱. Olayinka

۲. Hashim

۳. Ali

شده است. کمیته حسابرسی به عنوان یکی از کمیته‌های فرعی از هیئت مدیره و جزئی ضروری از ساختار اثربخش کنترل داخلی شرکت به حساب آمده و وظیفه با اهمیت از طرف سهامداران جهت نظارت بر فرایند گزارشگری مالی و حسابرسی داخلی و نیز حسابرسی مستقل دارد (فخاری و همکاران، ۱۳۹۴). کمیته‌های حسابرسی تأثیر مهمی بر کیفیت گزارشگری مالی دارند. کمیته حسابرسی با ایجاد ارتباط بین حسابرس خارجی و مدیریت، عدم تقارن اطلاعات بین دو طرف را تسهیل می‌کند و پروسه نظارت و تصمیم‌گیری‌های مربوط به افشای مالی را تسهیل می‌کند. به طور معمول، ادبیات نشان می‌دهد که وجود یک کمیته حسابرسی که با کیفیت بالای گزارش مالی همراه است، توسط اطلاعات مالی قابل اطمینان ارزیابی می‌شود. به طور کلی ادبیات نشان می‌دهد که کیفیت گزارشگری مالی در زمانی که اعضای کمیته حسابرسی دارای تخصص فنی و حسابداری هستند، کیفیت بیشتری داشته باشد (برایان^۱ و همکاران، ۲۰۱۳). کمیته حسابرسی به عنوان کمیته فرعی هیأت مدیره شناخته می‌شود که از طرفی مسئول ایجاد استراتژی‌های مناسب برای بهبود سلامت مالی شرکت است و از طرفی وظیفه دارد درباره فعالیت‌های خود به هیأت مدیره پاسخگو باشد. لذا اگر کمیته حسابرسی تصویر مطلوبی از صورت‌های مالی در برابر اعضای هیأت مدیره و مدیر عامل ارائه کند، جایگاه بهتری برای اتخاذ استراتژی‌های مؤثر بر جهت افزایش ارزش سهامداران شرکت خواهد داشت (باردوج و رائو^۲، ۲۰۱۵). ویژگی‌های گروه‌های تجاری و کنترل سهامداران با حداقل حقوق بازنشستگی سبب ایجاد مشکلاتی بین سهامداران و سهامداران اقلیت می‌شود. سوم اینکه صنایع فعالیت‌های گوناگونی را انجام می‌دهد تا از طریق کاهش هزینه‌های معامله از مزایای اقتصادی بهره‌مند شوند (لی^۳، ۲۰۱۶). ویژگی‌های کمیته حسابرسی ویژگی‌هایی هستند که اغلب مطالعات تجربی نیز بر آنها تمرکز داشته‌اند: شامل

۱. Bryan

۲. Bhardwaj & Rao

۳. Li

♦..... ارتباط بین ویژگی های کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت های مالی ◇ ۷۳

تخصص مالی، استقلال، تعداد جلسات و اندازه کمیته حسابرسی است. همچنین این ویژگی ها به صورت جداگانه و یا همراه دیگر ویژگی ها با اثربخشی کمیته حسابرسی در بهبود حاکمیت شرکتی، به ویژه در ارتباط با ارتقای کیفیت گزارشگری مالی مرتبط هستند (احمد و موهد، ۲۰۱۷). قابلیت مقایسه این امکان را برای استفاده کنندگان فراهم می آورد تا شباهت ها و تفاوت های عملکرد مالی شرکت ها را شناسایی کنند. لذا بدون وجود این اطلاعات قابل مقایسه نمی توان به اتخاذ تصمیم بهینه اقدام کرد. قابلیت مقایسه صورت های مالی هزینه کسب و پردازش اطلاعات را کاهش داده در نتیجه کمیت و کیفیت کلی اطلاعات در دسترس را افزایش می دهد. لذا می توان قابلیت مقایسه را بیشتر به اطلاعات مربوط به صنعت مرتبط دانست؛ زیرا در ارتباط با شرکت های فعال در یک صنعت تعریف می شود و از طرفی می تواند در مقایسه بهتر کلیه شرکت ها و کسب اطلاعات خاص شرکت، بیشتر به سرمایه گذاران کمک کند (مهرورزو مرفوع، ۱۳۹۵). هدف گزارشگری مالی عمومی، ارائه اطلاعات به کاربران است که آن ها را به ارزیابی، زمان بندی و عدم اطمینان جریان نقدی خالص آینده شرکت می کند. بدیهی است که این مقایسه پذیری، کاربران را قادر می سازد تا نتیجه گیری های دقیق تر در مورد همبستگی های اقتصادی و تفاوت های بین شرکت های قابل مقایسه را بدست آورند تا سرمایه گذاران بتوانند عملکرد شرکت را بهتر درک و ارزیابی کنند. موضوع کلی این است که مقایسه پذیری در اصل کاهش هزینه های پردازش اطلاعات، افزایش اطلاعات و افزایش کیفیت اطلاعات برای سرمایه گذاران است. چنانچه اطلاعات با کیفیت به فعالان بازار ارائه گردد، و شفافیت اطلاعاتی افزایش یابد، خود فعالان بازار می توانند کارایی و اثربخشی عملیات و رعایت قوانین و مقررات را مورد نظارت و پیگیری قرار دهند. لذا کمیته حسابرسی به عنوان عامل تعیین کننده در روند گزارشگری مالی، موجب افزایش اعتبار صورت های مالی حسابرسی شده و متعاقبا کاهش نابرابری اطلاعات می شود از این رو موضوع

مورد بررسی در این پژوهش ارتباط بین ویژگی های کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت های مالی با تأکید بر نقش مالکیت سهامداران نهادی می باشد.

مبانی نظری پژوهش

عموماً این گونه تصور می شود که حضور سرمایه گذاران نهادی ممکن است به تغییر رفتار و رویه های شرکت منجر شود. این امر از فعالیت های نظارتی که این سرمایه گذاران انجام می دهند، نشات می گیرد. در شرکت هایی که درصد مالکیت نهادی کمتر است، مدیران تمایل زیادی به کاهش هزینه های تحقیق و توسعه و در نتیجه، بالا بردن سود به سطح قابل قبول در شرکت هایی که درصد مالکیت نهادی بالاتر است، دارند. از طرفی، فرضیه نظارت کارا بیان می کند که سرمایه گذاران نهادی به علت خبره بودن به راحتی و با هزینه کمتر نسبت به سایر سرمایه گذاران می توانند بر مدیریت نظارت کنند. در نهایت پیش بینی می شود که این نظارت باعث ایجاد رابطه مثبت بین درصد سرمایه گذاران نهادی و عملکرد شرکت شود. فرضیه تضاد منافع بیان می کند که با توجه به سایر روابط تجاری سودآور با شرکت، سرمایه گذاران نهادی به دادن رأی به مدیریت بر اساس سهام شان مجبور هستند (مرادی رامز و سهرابی، ۱۳۹۷). استدلال احتمالی به نفع مالکیت دولتی که به عملکرد قوی شرکت منجر می شود، این است که با نظارت فعال، هزینه های نمایندگی کاهش می یابد (قیصر^۱ و همکاران، ۲۰۱۷). جروگیون^۲ و همکاران (۲۰۱۴) ادعا می کنند که ساختار مالکیت نقش مهمی را در عملکرد شرکت ایفا می کند و بینش بهتری برای سیاست گذاران برای افزایش یک سیستم حاکمیت شرکتی فراهم می کند. امواج رسوایی های حسابداری موجب پیوند مالکیت نهادی میان سیاست گذاران، مؤسسات مالی و سرمایه گذاران شده است. (یووویوگ^۳ و همکاران، ۲۰۱۵). کیفیت حاکمیت

۱. Qaiser

۲. Grougiou

۳. Uwuigbe

شرکتی به حقوق و منافع ذینفعان مربوط بوده و اطلاعات لازم را به ذینفعان درکاهش نااطمینانی و کمک به تصمیم‌گیری اقتصادی و مالی ارائه می‌کنند (نسار^۱ و همکاران، ۲۰۱۴). از سوی دیگر، آثار مثبت حاکمیت شرکت‌ها بر کیفیت گزارشگری مالی، کمیته حسابرسی و استقلال هیئت مدیره نیز تأیید شده است. مطابق تئوری نمایندگی، تمرکز بیشتر مالکیت به درگیری بین سهامداران اکثریت و سهامداران اقلیت منجر شده و به نوبه خود بر کیفیت گزارشگری مالی تأثیر می‌گذارد. افزون بر این، افزایش حقوق سهامداران اقلیت، به افزایش کیفیت گزارشگری مالی منجر خواهد شد (الصمدی^۲، ۲۰۱۸). با توجه به نقش کمیته‌های حسابرسی در نظارت بر گزارش‌های مالی و انتخاب سیاست‌های حسابداری و اصول حسابداری، شرکت‌هایی که کمیته‌های حسابرسی دارند، اطلاعات مالی قابل اعتمادتری را ارائه می‌کنند. قابلیت مقایسه، یک جنبه منحصر به فرد از کیفیت گزارشگری مالی، متفاوت از ویژگی‌های کیفی دیگر مانند ارتباط، نمایندگی وفادار، به موقع و قابل درک بودن می‌باشد (اندریو^۳ و همکاران، ۲۰۱۸). لذا می‌توان کمیته حسابرسی را سازوکاری تلقی کرد که شرکت‌ها از آن به عنوان ابزاری برای اطمینان سرمایه‌گذاران از سلامت گزارشگری مالی به بازار استفاده کرده که در چارچوب نظریه علامت دهی ممکن است تبیین گردد (اکتورینا و وداری^۴، ۲۰۱۵). کمیته حسابرسی دارای نقش کلیدی در نظارت و مشورت به مدیریت شرکت بوده و همین مسئله موجب شده تا شرکت‌ها نه تنها استفاده از کمیته حسابرسی را در نظر بگیرند، بلکه ویژگی‌هایی مثل تجربه و تخصص را نیز مورد توجه قرار دهند (زالاتا^۵ و همکاران، ۲۰۱۸). گوپتا^۶ و همکاران (۲۰۱۸) بیان می‌دارد

۱. Nassar

۲. Alsmady

۳. Endrawes

۴. Oktorina & Wedari

۵. Zalata

۶. Guptaa

مکانیزم‌های راهبری قوی یکی از عوامل مهم و تأثیرگذار بر هزینه سرمایه است. الشاعر^۱ و همکاران (۲۰۱۷) معتقدند کمیته حسابرسی نقش کلیدی در راهبری بنگاه است. در بدو امر، بعضی از شرکت‌ها به صورت داوطلبانه به تشکیل کمیته حسابرسی اقدام می‌کردند؛ اما در سال‌های اخیر نهادهای قانون‌گذار در بسیاری از کشورها برتشکیل کمیته حسابرسی آن تأکید کرده‌اند. به عنوان یکی از مکانیزم‌های شرکتی داشتن اعضای با دانش مالی و حسابداری جهت نظارت بهتر و اثربخش تر ضروری است. بنابراین، وجود اعضای با تخصص مالی قابل توجه بهبود گزارشگری مالی و افشای بهتر اطلاعات را به دنبال دارد.

مطالعات قبلی نشان داد مهارت و تجربه اعضای کمیته در زمینه گزارشگری مالی یک عامل کاملاً آشکار با اثربخشی کمیته حسابرسی است (سعادت‌مند و علوی، ۱۳۹۸). ایفای نقش مطلوب کمیته حسابرسی مستلزم ترکیب مناسب از ویژگی‌هایی است که اعضای این کمیته باید از آن برخوردار باشند. لذا انتظار می‌رود ترکیب ویژگی‌های کمیته حسابرسی به ارائه تصویر مطلوب و ظفاف از عملکرد شرکت‌ها منجر شده و محیط اطلاعاتی را تحت تأثیر قرار دهد (کیان و فقیه، ۱۳۹۸). لذا یک کمیته حسابرسی با داشتن اعضای کمیته بیشتر، منابع فرایند نظارت و همچنین یک پایگاه اطلاعاتی گسترده تر را در اختیار دارد. بر این اساس، کمیته‌های حسابرسی بزرگ بیشتر احتمال دارد که مشکلات بالقوه گزارشگری مالی را شناسایی کنند، و در نتیجه کیفیت کنترل داخلی و گزارشگری مالی را بهبود می‌بخشند. این ادراک همچنین باعث می‌شود که مدیران نسبت به ارائه اطلاعات مالی ضعیف و یا دستکاری متعدد اطلاعات حسابداری، تمایلی نداشته باشند (اندرویو^۲ و همکاران، ۲۰۱۸).

۱. Al-Shaer

۲. Endrawes

آبرناتی^۱ و همکاران (۲۰۱۴) مهارت و تخصص مالی کمیته حسابرسی را به عنوان ویژگی ای تلقی کردند که نوسان سود پیش بینی شده توسط مدیریت را کاهش می‌دهد. بنابراین، سهامداران نهادی نقش مهمی در محیط اطلاعات دارند. علاوه بر این، وجود سرمایه‌گذاران نهادی به عدم تقارن اطلاعات منجر می‌شوند و کیفیت تولید اطلاعات را تحت تأثیر قرار می‌دهند (الصمدی، ۲۰۱۸). از آن جا که شرکت‌های مشابه می‌توانند شاخص‌های بهتر برای یکدیگر باشند، انتقال اطلاعات میان آنها آسان می‌شود و کاربران به اطلاعات بیشتر در مورد عملکرد مالی شرکت با تلاش کمتری دست می‌یابند (کیم^۲ و همکاران، ۲۰۱۶). به عبارتی، اگر شرکت‌ها ارقام حسابداری یکسانی برای وقایع اقتصادی یکسان و ارقام حسابداری متفاوت برای واقعی اقتصادی متفاوت گزارش کنند؛ شاهد صورت‌های مالی قابل مقایسه خواهیم بود. به طور کلی، عدم قابلیت مقایسه می‌تواند ناشی از اصول پذیرفته شده عمومی حسابداری، نحوه به کارگیری این اصول توسط شرکت‌ها و ساختار معاملات باشد. شرکت‌ها می‌توانند ساختار معاملات خود را به نحوی تنظیم کنند که ویژگی‌هایی را نشان دهد که به روش حسابداری مورد نظر منجر گردد (خزائی و همکاران، ۱۳۹۸). قابلیت مقایسه کاهش هزینه‌های پردازش اطلاعات و افزایش کیفیت اطلاعات موجود به سرمایه‌گذاران است. چون شرکت‌های قابل مقایسه یک مرجع خوب برای یکدیگر هستند، انتقال اطلاعات بین آنها می‌تواند میزان تلاش‌های تحلیل‌گران را در فهم و تحلیل صورت‌های مالی خود کاهش دهد (پسندیده پارسا و صراف^۳، ۲۰۱۸). کیم و همکاران (۲۰۱۶) استدلال می‌کنند که مقایسه پذیری بالاتر، محاسبات حسابداری بیشتری برای اندازه‌گیری اطلاعات در سطح استاندارد مخصوصاً برای شرکت‌هایی با زمینه فعالیت مشابه فراهم می‌کند.

۱. Abernathy

۲. Kim

۳. Pasandideh Parsa & Sarraf

دی فرانکو^۱ و همکاران. (۲۰۱۱) استدلال می‌کنند که قابلیت مقایسه امکان مقایسه معناداری بین شرکت‌ها را فراهم می‌کند تا تحلیل گران نه تنها بتواند نتیجه‌گیری‌های دقیق‌تر در مورد همبستگی‌های اقتصادی و تفاوت‌های بین شرکت‌های قابل مقایسه داشته باشند، بلکه بهتر درک کنند که چگونه رویدادهای اقتصادی به عملکرد شرکت منجر می‌شود. افزون بر این، چون شرکت‌های قابل مقایسه یک مرجع خوب برای یکدیگر هستند، انتقال اطلاعات بین آنها می‌تواند میزان تلاش‌های تحلیل گران را در فهم و تحلیل صورت‌های مالی خود کاهش دهد (کیم^۲ و همکاران، ۲۰۱۶). قابلیت مقایسه صورت‌های مالی هزینه کسب و پردازش اطلاعات را کاهش می‌دهد و میزان کلی و کیفیت اطلاعات عمومی را افزایش می‌دهد. زمانی که صورت‌های مالی یک شرکت سهامی و شرکت‌های همکار آن قابل مقایسه تر است: (۱) تأثیر سود گزارش شده در قیمت سهام بیشتر است؛ (۲) ریزش پس از اعلام سود شرکت‌های مشابه، کوچک تر است (فانگ^۳ و همکاران، ۲۰۱۶). کنترل قدرت سهامداران احتمالاً به تصمیمات مدیریت ارشد و تصمیم‌گیری‌های حسابداری در کنترل سهامداران در گروه‌های تجاری بستگی دارد و احتمالاً نقش مهمی در حمایت از آن دارد. لذا هر گروه تجاری احتمالاً یک سیستم حسابداری را برای کمک به مدیران ارشد در تصمیم‌گیری به موقع و دقیق در نظر بگیرد (شیک کیم و همکاران، ۲۰۱۹). در سیستم‌های حسابداری یکسان، قابلیت مقایسه بالاتر حسابداری برخاسته از همگونی بیشتر در انتخاب‌ها و برآوردهای حسابداری است. لذا قابلیت مقایسه بین واحدهای تجاری زمانی حاصل می‌شود که شرکت‌ها از رویه‌های حسابداری مشابه برای رویدادهای اقتصادی مشابه استفاده کنند (ظفری و همکاران، ۱۳۹۸). مطابق رویکرد دوگانه مربوط به دلایل کاهش نقش نظارتی کمیته حسابرسی بر عملکرد مدیران، در صورت وجود

۱. De Franco

۲. Kim

۳. Fang

رابطه دوستانه بین اعضای کمیته حسابرسی و مدیران که شامل رویکرد "استقلال - هزینه" و رویکرد "راحت بودن و آسودگی خاطر" است، انتظار می‌رود روابط دوستانه مدیران و اعضای کمیته حسابرسی بتواند بر کاهش نظارتی کمیته حسابرسی در ارزیابی آنها از ریسک گزارشگری متقلبانه شرکت اثر داشته باشد. کمیته حسابرسی می‌تواند تصویر مطلوبی از صورت‌های مالی به اعضای هیات مدیره و مدیرعامل ارائه دهد و از طرفی به عنوان بازدارنده، از تقلب‌های مدیریت ممانعت کند و از این طریق محرک اصلی در بهبود عملکرد شرکت‌ها محسوب می‌شود. کمیته‌های حسابرسی موجب افزایش قابلیت اتکای صورت‌های مالی برای سازمان‌ها خواهند شد (برزگرو همکاران، ۱۳۹۸). چن^۱ و همکاران (۲۰۱۸) استدلال می‌کنند که مقایسه پذیری سیستم حسابداری به تصمیم‌گیری بهتر منجر می‌شود؛ زیرا اطلاعات مفیدی در مورد فاکتورهای هدف برای خریدار فراهم می‌آورد. همچنین عدم اطمینان مربوط به ریسک اعتباری در بازار ناکارا را کاهش می‌دهد. حضور اعضای کمیته منابع بیشتری برای فرآیند نظارت و پایگاه دانش گسترده‌تر به ارمغان می‌آورد. کمیته‌هایی با تخصص مالی و حسابداری، بیشتر به دنبال مقایسه درجه بندی بالاتری از بیانیه مالی هستند. بنابراین، در کمیته حسابرسی بزرگ‌تر با درجه بالایی از تخصص مالی و حسابداری در کمیته، مقیاس بالاتری از مقایسه بیانیه مالی وجود دارد. اطلاعات مالی شرکت با مقایسه با هم صنعت خود، زمانی که کمیته حسابرسی بزرگ‌تر است و دارای اعضای بیشتری با تخصص مالی و حسابداری است، مقایسه می‌شود. با استفاده از اصلاحیه‌های استاندارد برای شناسایی ویژگی‌های اقتصادی ویژگی‌های کمیته حسابرسی، می‌توان نتیجه گرفت که کمیته حسابرسی یکی از عوامل تعیین‌کننده در مقایسه با بیانیه مالی است. در شرایط محیطی ضعیف نظارتی که مدیران دارای اختیار و فرصت بیشتری برای تعامل با حسابداری خلاق هستند، ورودی‌های نسبتاً بیشتری از طرف کمیته حسابرسی

برای اجرای نقش نظارتی خود نیاز است. این وضعیت به این ترتیب به ایجاد رابطه قوی بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه مالی منجر می‌شود. علاوه بر این، کمیته‌های حسابرسی نقش مهمی را در تولید مقایسهٔ بیانیه مالی بین‌المللی در حساب‌های غیر حسابرس چهارگانه ایفا می‌کنند (اندریو^۱ و همکاران، ۲۰۱۸). کوهن^۲ و همکاران (۲۰۱۴) دریافتند که تخصص مالی و حسابداری همراه با تخصص صنعت می‌تواند به طور قابل ملاحظه‌ای قابلیت اطمینان یک کمیته حسابرسی در نظارت بر فرایند گزارش مالی را افزایش دهد؛ زیرا تخصص صنعت می‌تواند به کمیته حسابرسی کمک کند که برآوردهای خاص صنعت را درک و ارزیابی کند. با توجه به تخصص مالی و حسابداری، تخصص مالی کمیته حسابرسی مستقیماً پیاده سازی و تفسیر استانداردهای حسابداری را به عهده دارد؛ زیرا صلاحیت بالاتر یک کمیته حسابرسی زمانی است که بیشتر اعضای کمیته حسابرسی دارای تخصص مالی هستند. بنابراین، کمیته‌های حسابرسی با تخصص مالی و حسابداری با کیفیت گزارش دهی مالی بالاتری مطابقت دارند. تخصص مالی کمیته‌های حسابرسی به عنوان یکی از مکانیسم‌های کمیته حسابرسی نقش مهمی در کاهش هزینه‌های نمایندگی با نظارت بر سیاست‌های حسابرسی مالی ایفا می‌کند. علاوه بر این، دی فرانکو^۳ و همکاران (۲۰۱۱) نشان می‌دهد کمیته‌های حسابرسی با تخصص مالی بالاتر، بیشتر احتمال دارد که مقیاس بالاتری از مقایسه پذیری صورت‌های مالی را دنبال کنند، در نتیجه کیفیت اطلاعات مالی بالاتری را به همراه می‌آورد و هزینه‌های نمایندگی و اطلاعات را برای سهامداران کاهش می‌دهد (اندریو، و همکاران، ۲۰۱۸). بنابراین بررسی ارتباط بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه با

۱. Endrawes

۲. Cohen

۳. De Franco

۴. Endrawes

♦..... ارتباط بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی ◇ ۸۱

توجه به نظارت بر نقش کمیته‌های حسابرسی در گزارش‌های مالی اهمیت پیدا می‌کند. در شرایط خاص، کمیته‌های حسابرسی علاقه خاصی به اطلاعات مالی قابل مقایسه دارند؛ به ویژه هنگامی که این اطلاعات پایه‌ای برای بررسی تحلیلی و ارزیابی عملکرد فراهم می‌کند. کمیته‌های حسابرسی ممکن است سوالاتی را برای مدیران، زمانی که اطلاعات مالی قابل مقایسه نیست و تفاوت‌های مادی بین اقلام حسابداری بین دوره‌های حسابداری بین شرکت‌های در همان صنعت رخ می‌دهد، ایجاد کند.

پیشینه پژوهش

یحیی^۱ و همکاران (۲۰۲۰) در بررسی تأثیر ویژگی‌های کمیته حسابرسی بر افشا نشان می‌دهد که استقلال با سطح افشا، رابطه معناداری منفی دارد. یافته‌های این تحقیق نظریه نمایندگی را تأیید می‌کند؛ زیرا معتقد است که مکانیسم‌های نظارت قوی بر حاکمیت داخلی باعث بهبود کیفیت گزارشگری مالی می‌شوند. جلسات کمیته ارتباط مثبت و معناداری با سطح افشا دارد. شیک کیم^۲ و همکاران (۲۰۱۹) در بررسی رابطه سبک‌های مدیریت و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی به این نتیجه رسیدند که جفت شرکت‌های مشابه صنعت سود قابل مقایسه‌ای نسبت به جفت شرکت‌های مختلف در گروه‌های تجاری مختلف دارند. لذا سبک مدیریت در هر گروه تجاری به بهبود مقایسه سود حسابداری در بین شرکت‌های عضو صنایع مختلف کمک می‌کند. منصور^۳ و همکاران (۲۰۱۸) تأثیر تخصص و جنسیت اعضای کمیته حسابرسی بر مدیریت سود را بررسی کردند. نتایج نشان داد تخصص اعضای کمیته حسابرسی و نوع آن به کاهش مدیریت سود منجر می‌شود. به علاوه تخصص مالی زنان نسبت به مردان در کاهش

۱. Yahya

۲. Shik Kim

۳. Mansour

مدیریت سود اثربخشی بیشتری دارد. سانگ^۱ و همکاران (۲۰۱۸) در بررسی رابطه تخصص اعضای کمیته حسابرسی با کیفیت سود طبق روش فراتحلیل به این نتیجه رسیدند تخصص کمیته حسابرسی با کیفیت سود رابطه مثبتی دارد. پورتیا^۲ و همکاران (۲۰۱۸) به بررسی رابطه استقلال کمیته حسابرسی و محتوای اطلاعاتی اعلامیه‌های سود پرداختند. نتایج نشان داد عکس العمل بازار هنگامی که کمیته حسابرسی مستقل تر است به شکل معناداری بیشتر است. علاوه بر این استقلال اعضای کمیته حسابرسی برای کشورهایی که دارای ساختار قانون گذاری و نهادهای ضعیف تری هستند، تأثیر بیشتری دارد. وان ماسلیزا^۳ و همکاران (۲۰۱۸) به بررسی رابطه ویژگی‌های کمیته حسابرسی و تجدید ارائه صورت‌های مالی پرداختند. نتایج نشان داد ویژگی‌های کمیته حسابرسی مانند استقلال، اندازه، تخصص و فعالیت آن با تبیین احتمال تسویه حساب‌های مالی مهم رابطه دارد. اندریو^۴ و همکاران (۲۰۱۸) به بررسی رابطه ویژگی‌های کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی پرداختند. نتایج نشان داد وقتی کمیته‌های حسابرسی بزرگ تر هستند و تعداد بیشتری از اعضای آن دارای تخصص مالی و حسابداری هستند، اطلاعات مالی در بین همسالان صنعت قابل مقایسه تر است. ویژگی تخصص کمیته حسابرسی برای مأموریت‌های مدیرعامل به عنوان رئیس هیئت مدیره رابطه قوی تری با قابلیت مقایسه نشان داد. آپوهامی و تاشاکر^۵ (۲۰۱۷) در بررسی اثر ویژگی‌های کمیته حسابرسی بر افشای مسئولیت اجتماعی به این نتیجه رسیدند میان ویژگی‌های کمیته حسابرسی، مانداندازه، استقلال و تنوع جنسیتی اعضای کمیته حسابرسی و افشای مسئولیت

۱. Song

۲. Porettia

۳. Wan Masliza

۴. Endrawes

۵. Appuhami & Tashakor

اجتماعی شرکت‌ها رابطه مثبت و معنا داری وجود دارد. کیم و لیم^۱ (۲۰۱۶) در تحقیقی با عنوان قابلیت مقایسه سود حسابداری و معاملات آگاهانه به بررسی رابطه بین قابلیت مقایسه سود حسابداری و معاملات آگاهانه به عنوان یکی از شاخص‌های عدم تقارن اطلاعاتی پرداختند و نشان دادند بین قابلیت مقایسه حسابداری و عدم تقارن اطلاعاتی رابطه منفی وجود دارد. ژائو^۲ (۲۰۱۶) در بررسی ارتباط ویژگی‌های کمیته حسابرسی و هزینه سرمایه به این نتیجه رسیدند، اندازه کمیته حسابرسی رابطه مستقیم. و تخصص مالی و تعداد جلسات کمیته حسابرسی رابطه معکوس با هزینه سرمایه دارند. بوکار^۳ و همکاران (۲۰۱۶) تأثیر ساختار مالکیت نهادی بر کیفیت سود شرکت‌های دخانیات در نیجریه را مورد بررسی قرار داد. یافته‌های مطالعه نشان داد که رابطه مثبت بین مالکیت نهادی و کیفیت سود برای شرکت‌های نمونه در نیجریه وجود دارد. کابارا و دابارا^۴ (۲۰۱۶) تمرکز مالکیت بر افشای اطلاعات در نیجریه را بررسی کردند. آنها استدلال می‌کنند که در بازاریابی نفت، تمرکز مالکیت بر افشای اطلاعات داوطلبانه تأثیر می‌گذارد. آدیبی و اولوکرا^۵ (۲۰۱۶) نشان دادند که شرکت‌هایی با سرمایه‌گذاران نهادی بالا کیفیت افشای مالی بهتری در مقایسه با شرکت‌هایی با مالکیت سازمانی پایین ارائه می‌کنند. بوشلینک^۶ و همکاران (۲۰۱۳) نقش سهامداران خارجی را در رعایت نظارت بر گزارشگری مالی در کشورهای کیفیت سازمانی ضعیف مورد بررسی قرار دادند. یافته‌های مطالعه نشان‌دهنده رابطه مثبت بین سهام خارجی و کیفیت گزارشگری مالی در این کشورها

۱. Kim & Lim

۲. Xiao

۳. Bukar

۴. Kabara & Danyaro

۵. Adebisi & Olowookere

۶. Beuselinck

است. به همین ترتیب، اجرای استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی^۱ به مرحله‌ای از فرایند گزارشگری مالی کمک کرده است.

دی فرانکو و همکاران (۲۰۱۱) نشان دادند که قابلیت مقایسه بیشتر موجب می‌شود هنگام تجزیه و تحلیل اطلاعات مالی شرکت‌ها، نیاز به اجرای تعدیلات در اطلاعات کاهش یافته و استفاده‌کنندگان برون‌سازمانی میزان بیشتری از اطلاعات را با سهولت بیشتر و هزینه کمتر به دست آورند. حاجیها و آزادزاده (۱۳۹۸) در بررسی ویژگی‌های کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی با تأکید بر اندازه مؤسسه حسابرسی و حاکمیت شرکتی نشان دادند بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی ارتباط منفی و معناداری وجود دارد؛ همچنین اندازه مؤسسه حسابرسی بر رابطه بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی اثر منفی می‌گذارد. درنهایت، اندازه هیئت‌مدیره بر رابطه بین تخصص کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی اثر مثبت می‌گذارد و استقلال هیئت‌مدیره بر رابطه بین اندازه کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی اثر منفی می‌گذارد. جعفری و همکاران (۱۳۹۹) در بررسی پیامدهای قابلیت مقایسه صورت‌های مالی از دیدگاه سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان با تأکید بر نقش مالکیت نهادی نشان دادند قابلیت مقایسه جریان‌های نقدی عملیاتی بر بازده سالانه سهام تأثیر مثبت و معناداری دارد و این ارتباط توسط مالکیت نهادی تعدیل می‌شود. همچنین قابلیت مقایسه سود خالص بر نوسان‌پذیری بازده سهام تأثیر منفی و معناداری دارد و این ارتباط توسط مالکیت نهادی تعدیل می‌شود. از طرفی قابلیت مقایسه سود خالص و قابلیت مقایسه جریان‌های نقدی عملیاتی بر اعتبار تجاری تأثیر معناداری دارند؛ اما نقش تعدیل‌کننده مالکیت نهادی در این رابطه‌ها به لحاظ آماری تأیید نشد. برزگرو و همکاران (۱۳۹۸) به بررسی اثر ویژگی‌های کمیته حسابرسی بر افشای مسئولیت

۱. IFRS

♦..... ارتباط بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی ◇ ۸۵

اجتماعی شرکت‌ها پرداختند. یافته‌های پژوهش نشان داد ویژگی‌های کمیته حسابرسی شامل استقلال، اندازه، تخصص مالی و تنوع جنسیتی اعضای کمیته حسابرسی بر افشای مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها تأثیر مثبت و معناداری دارند. سعادتمند و علوی (۱۳۹۸) در بررسی رابطه بین ویژگی‌های کمیته‌های حسابرسی و هزینه سرمایه سهام عادی به این نتیجه رسیدند بین اندازه کمیته حسابرسی و هزینه سرمایه سهام عادی رابطه منفی و معناداری وجود دارد. به عبارت دیگر، شرکت‌هایی که تعداد اعضای کمیته آن‌ها بیشتر هستند هزینه سرمایه سهام عادی کمتری دارند. این یافته‌ها هم‌چنین نشان می‌دهد بین میزان تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی و هزینه سرمایه سهام عادی رابطه معناداری وجود ندارد.

آزادی و ترکمندی (۱۳۹۷) در بررسی تأثیر ویژگی‌های کمیته حسابرسی بر ارزش شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران به این نتیجه رسیدند هیچ یک از متغیرهای تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی، اندازه کمیته حسابرسی و میزان تجربه اعضای کمیته حسابرسی بر ارزش شرکت تأثیر ندارند. محمدخانی (۱۳۹۷) در بررسی تأثیر معاملات با اشخاص وابسته بر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی با توجه به نقش تعدیل‌کنندگی مالکیت نهادی به این نتیجه رسید معاملات با اشخاص وابسته رابطه منفی و معناداری با قابلیت مقایسه صورت‌های مالی دارد و مالکیت نهادی به عنوان متغیر تعدیل‌کننده این رابطه منفی را تضعیف می‌کند. زینالی و همکاران (۱۳۹۶) به بررسی تأثیر مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی بر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی با تأکید بر مراحل چرخه عمر شرکت پرداختند. نتایج تحقیق نشان داد که مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی هیچ گونه تأثیری بر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی ندارند. هم‌چنین، مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی در مرحله افول تأثیر مثبت (مستقیم) و معنی‌داری بر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی دارند و در سایر مراحل تأثیری مشاهده نگردید. رحمانی و قشقای (۱۳۹۶) در بررسی رابطه قابلیت مقایسه حسابداری با مدیریت سود واقعی و تعهدی به

این نتیجه رسیدند بین ویژگی قابلیت مقایسه ارقام حسابداری و مدیریت سود واقعی و تعهدی، رابطه معناداری وجود ندارد.

زلقی و همکاران (۱۳۹۶) به بررسی عوامل مؤثر بر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی پرداختند. نتایج با استفاده از معیار دوم نشان داد که مدیریت سود و اندازه شرکت تاثیر معناداری بر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی دارند. با استفاده از معیار سوم، نتایج نشان داد که متغیرهای اندازه مؤسسه حسابرسی، دوره تصدی حسابرس، مدیریت سود و نوسانات بازده دارایی‌ها تاثیر معناداری بر میزان قابلیت مقایسه دارند. زارعی و قاسمی (۱۳۹۵) به بررسی اثر ویژگی‌های کمیته حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی پرداختند. نتایج نشان داد بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی همچون استقلال، تخصص اعضا، سابقه مدیریت اعضا و تعداد اعضای کمیته حسابرسی با مدیریت سود رابطه‌ای وجود ندارد.

با توجه به مبانی نظری و پیشینه آن به فرضیات به صورت زیر مطرح می‌شود:

- بین تخصص مالی رئیس کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی ارتباط وجود دارد؛

- بین تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی ارتباط وجود دارد؛

- مالکیت سهامداران نهادی بر ارتباط بین تخصص مالی رئیس کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی تاثیر دارد؛

- مالکیت سهامداران نهادی بر ارتباط بین تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی تاثیر دارد؛

روش شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از نوع تحقیقات کاربردی بوده و از آن جا که به دنبال یافتن ارتباط چند متغیر می باشد از نوع همبستگی و روش شناسی آن از نوع پس رویدادی می باشد. برای اجرای آزمون فرضیه ها با توجه به فرضیه های مطرح شده و تعریف عملیاتی متغیرهای مستقل و وابسته آزمون فرضیه ها (آزمون معنادار ارتباط متغیرهای مستقل با وابسته) از آزمون های همبستگی و رگرسیون چند گانه و آزمون های مربوط به بررسی مفروضات آنها استفاده شد. اطلاعات واقعی و حسابرسی شده شرکت ها از نرم افزار ره آورد نوین و سایت کدال استخراج شده است.

جامعه و نمونه پژوهش

جامعه آماری این تحقیق شامل کلیه شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد. در این پژوهش برای این که نمونه آماری یک نماینده مناسب از جامعه آماری مورد نظر باشد، از روش حذف سیستماتیک استفاده شده است. برای این منظور، ۴ معیار زیر در نظر گرفته شده و در صورتی که شرکتی کلیه معیارها را احراز کرده باشد به عنوان نمونه تحقیق انتخاب شده و مابقی حذف می شوند.

۱. شرکت می بایست قبل از سال ۱۳۹۲ در بورس پذیرفته شده و تا پایان سال ۱۳۹۸ در بورس فعال باشد؛

۲. به دلیل ماهیت خاص فعالیت شرکت های هلدینگ، بیمه، لیزینگ، بانکها، مؤسسات مالی و سرمایه گذاری و تفاوت قابل ملاحظه آنها با شرکت های تولیدی و بازرگانی، شرکت انتخابی جز شرکت های پدید شده نباشد؛

۳. سال مالی شرکت منتهی به ۲۹ اسفند باشد و طی بازه زمانی تحقیق تغییر سال مالی نداشته باشد؛

۴. اطلاعات مالی شرکت ها در دسترس باشد.

با توجه به شرایط ذکر شده تعداد ۱۲۱ شرکت در بازه زمانی ۱۳۹۲ الی ۱۳۹۸ به عنوان نمونه

آماري انتخاب شد. در مجموع تعداد ۸۴۷ مشاهده (سال - شرکت) مورد آزمون قرار گرفت.

متغیرهای پژوهش

متغیر مستقل: ویژگی‌های کمیته حسابرسی

تخصص مالی رئیس کمیته حسابرسی (Fec)

برای اندازه‌گیری این متغیر، چنانچه رئیس کمیته حسابرسی از اعضای دارای مدارک حرفه‌ای از قبیل عضویت در جامعه حسابداران رسمی ایران و انجمن حساب‌رسان داخلی و انجمن‌های حرفه‌ای بین‌المللی باشد، عدد ۱؛ در غیر این صورت ۰ در نظر گرفته می‌شود (اندریو و همکاران، ۲۰۱۸).

تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی (Fem)

برای اندازه‌گیری این متغیر، از نسبت اعضای دارای مدارک حرفه‌ای از قبیل عضویت در جامعه حسابداران رسمی ایران و انجمن حساب‌رسان داخلی و انجمن‌های حرفه‌ای بین‌المللی به کل اعضای کمیته حسابرسی محاسبه می‌شود (اندریو و همکاران، ۲۰۱۸).

متغیر وابسته: قابلیت مقایسه صورت‌های مالی (AComp)

مطابق تحقیقات اندریو و همکاران (۲۰۱۸) قابلیت مقایسه در این پژوهش با استفاده از نسخه‌ای که توسط دی فرانکو و همکاران (۲۰۱۱)، ارائه شده است برآورد می‌گردد. علاوه بر این ساختار موجود به ایده زیر نیز به این صورت اضافه می‌شود که سیستم‌های حسابداری انعکاسی از رویدادهای تجاری به صورت‌های مالی هستند. به این ترتیب می‌توان آن را با استفاده از رابطه (۱) نشان داد:

$$\text{Financial Statements}_i = f_i(\text{EconomicEvents}_i) \quad \text{رابطه (۱)}$$

که در آن $f_i(EE)$ نشان‌دهنده رویدادهای اقتصادی شرکت i است. دو شرکت سیستم‌های حسابداری قابل مقایسه خواهند داشت اگر انعکاس آنها مشابه باشد. معادله مذکور بیان می‌کند که صورت‌های مالی یک شرکت، تابعی از رویدادهای اقتصادی و حسابداری این رویدادها

است. با توجه به این منطق، مفهوم قابلیت مقایسه صورت‌های مالی به شرح زیر قابل تعریف است: "دو شرکت دارای سیستم‌های حسابداری قابل مقایسه خواهند بود، اگر برای یک مجموعه از رویدادهای اقتصادی، آنها صورت‌های مالی مشابهی را فراهم کنند."

برای اندازه‌گیری قابلیت مقایسه حسابداری (از این پس با عنوان ACOMP نامیده می‌شود) بر ارتباط بین سود و بازده تمرکز می‌شود و اینکه توابع حسابداری دو شرکت انعکاس رویدادهای اقتصادی مشابه در صورت‌های مالی را اندازه‌گیری می‌کند؛ به ویژه این مقیاس بر این ایده تأکید می‌کند که اگر شرکت‌ها قابلیت مقایسه داشته باشند، برای یک مجموعه از رویدادهای اقتصادی مشابه، شرکت‌ها باید سودی مشابه سود شرکت‌ها ارائه کنند. برای ایجاد مقیاس سال - شرکت از قابلیت مقایسه ($ACOMP_{i,t}$) با استفاده از رابطه (۲) برای دوره ۴ ساله $t-3$ تا t برآورد می‌شود:

$$NI_{i,t} = \beta_{.i} + \beta_{i,t} RET_{i,t} \quad \text{رابطه (۲)}$$

که در آن NI و RET به ترتیب سود خالص و بازده سالانه هستند که سود خالص از طریق تقسیم بر جمع دارایی‌ها همگن سازی شده است. ضرایب پیش بینی شده معادله بالا، $\beta_{.i}$ و $\beta_{i,t}$ هستند که باهم به عنوان یک معیاری برای عملکرد حسابداری شرکت‌ها استفاده می‌شوند. به همین ترتیب تابع حسابداری هر شرکت از ایجاد $\beta_{.j}$ و $\beta_{j,t}$ برآورد می‌شود. سپس از معاملات اقتصادی شرکت‌ها استفاده می‌شود تا سود مورد انتظار برای شرکت‌ها با استفاده از تابع حسابداری هر دو شرکت i و j را با استفاده از رابطه (۳ و ۴) محاسبه شود:

$$E(NI)_{i,t} = \hat{\beta}_{.i} + \hat{\beta}_{i,t} RET_{i,t} \quad \text{رابطه (۳)}$$

$$E(NI)_{j,t} = \hat{\beta}_{.j} + \hat{\beta}_{j,t} RET_{j,t} \quad \text{رابطه (۴)}$$

در این جا $E(NI)_{i,t}$ سود مورد انتظار شرکت i با توجه به تابع حسابداری شرکت i و $E(NI)_{j,t}$ سود مورد انتظار شرکت j با توجه به تابع حسابداری شرکت j است. سرانجام، قابلیت مقایسه حسابداری بین شرکت i و j به صورت منفی میانگین قدر مطلق تفاوت بین سود مورد

انتظار برای شرکت i تحت توابع حسابداری برآوردی شرکت i و z در طول دوره ۴ ساله $t-3$ تا t با استفاده از رابطه (۵) تعریف می‌شود:

$$ACOMP_{ijt} = -\frac{1}{4} \sum_{t=3}^t |E(NI)_{iit} - E(NI)_{ijt}| \quad \text{رابطه (۵)}$$

که در آن مقادیر بالای $ACOMP_{ijt}$ قابلیت مقایسه حسابداری بیشتری را منعکس می‌کند. قابل ذکر است در این پژوهش، در زمان اندازه‌گیری متغیر ۵ صنعت متفاوت در نظر گرفته شده است که به صورت مستقل یا جداگانه مورد اندازه‌گیری قرار گرفت. منتهی در زمان تحلیل آماری به صورت کلی مورد تحلیل قرار خواهد گرفت (اندریو و همکاران، ۲۰۱۸).

متغیر تعدیل گر یا تعدیل کننده: مالکیت نهادی (INS)

سهامداران نهادی به خاطر توانایی‌های فنی و مالی، منابع قابل ملاحظه‌ای را برای کنترل شرکت تخصیص می‌دهند و از دیدگاه‌های کارشناسان خبره مالی برای اداره شرکت استفاده می‌کنند و در نتیجه در انتخاب حسابرس و کیفیت کاری او نقش مهمی را بازی می‌کنند. نحوه محاسبه آن، درصد سهام نگهداری شده بوسیله سهامداران نهادی می‌باشد (اولاینکا^۱ و همکاران، ۲۰۱۷).

متغیرهای کنترلی

۱. اندازه شرکت (Size): اندازه شرکت که از طریق لگاریتم طبیعی کل دارایی‌ها محاسبه می‌شود؛
۲. اهرم مالی (Lev): اهرم که از طریق تقسیم کل بدهی‌ها بر کل دارایی‌ها محاسبه می‌شود؛
۳. نرخ بازده دارایی‌ها (ROA): برابر با سود خالص تقسیم بر کل دارایی‌ها؛
۴. سودآوری (ROE): در پژوهش حاضر، بازده حقوق صاحبان سهام نیز به عنوان سنجش سودآوری و یکی دیگر از متغیرهای کنترلی در نظر گرفته شده که از تقسیم سود خالص بر ارزش بازار حقوق صاحبان سهام محاسبه می‌شود.

۱. Olayinka

الگوی آزمون فرضیه‌ها

رابطه (۶)

$$AComp_{It} = \beta_0 + \beta_1 Fec_{It} + \beta_2 lev_{It} + \beta_3 roa_{It} + \beta_4 Roe_{It} + \beta_5 Size_{It} + \varepsilon$$

رابطه (۷)

$$AComp_{It} = \beta_0 + \beta_1 Fem_{It} + \beta_2 lev_{It} + \beta_3 roa_{It} + \beta_4 Roe_{It} + \beta_5 Size_{It} + \varepsilon$$

$$AComp_{It} = \beta_0 + \beta_1 Fec_{It} + \beta_2 INS_{It} + \beta_3 fec * INS_{It} + \beta_4 lev_{It} + \beta_5 roa_{It} + \beta_6 Roe_{It} + \beta_7 Size_{It} + \varepsilon$$

رابطه (۸)

$$AComp_{It} = \beta_0 + \beta_1 Fem_{It} + \beta_2 INS_{It} + \beta_3 Fem * INS_{It} + \beta_4 lev_{It} + \beta_5 roa_{It} + \beta_6 Roe_{It} + \beta_7 Size_{It} + \varepsilon$$

رابطه (۹)

یافته‌های پژوهش

آماره‌های توصیفی

نتایج تحلیل توصیفی مربوط به متغیرهای کمی و کیفی پژوهش در جداول (۱) و (۲) ارائه شده است. مجموع مشاهدات در این پژوهش برابر با ۸۴۷ سال شرکت (۱۲۱ شرکت طی سالهای ۱۳۹۲ الی ۱۳۹۸) می‌باشد. نتایج تحلیل توصیفی نشان می‌دهد که میانگین شاخص قابلیت مقایسه ۰/۰۲۲- بوده و کمینه و بیشینه داده‌ها در سطح این متغیر به ترتیب برابر با ۰/۱۶۶- و ۰/۰۰۰ می‌باشد. متوسط تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی شرکت‌های مورد مطالعه نیز برابر با ۰/۴۴۴ می‌باشد. این متغیر نیز نشان می‌دهد نصف شرکت‌های مورد مطالعه از ۶۱/۲۶ درصد اعضای متخصص مالی در قالب کمیته حسابرسی خود بهره‌گیری کرده‌اند. متوسط تخصص مالی رییس کمیته حسابرسی نیز برابر با ۰/۴۲۴ بوده. و متوسط تمرکز مالکیت سهامداران نهادی برای شرکت‌های مورد مطالعه برابر ۰/۷۵۶ می‌باشد. سایر مقادیر آماره‌های توصیفی در جداول (۱) و (۲) قابل مشاهده است.

جدول ۱. نتایج تحلیل توصیفی متغیرهای کمی پژوهش

متغیر	نماد	مشاهدات	میانگین	بزرگترین	کوچکترین	انحراف معیار
قابلیت مقایسه صورت‌های مالی	<i>AComp</i>	۸۴۷	-۰٫۰۲۲	۰٫۰۰۰	-۰٫۱۶۶	۰٫۰۲۵
تخصص مالی رئیس کمیته حسابرسی	<i>Fec</i>	۸۴۷	۰٫۴۲۴	۱	۰	۰٫۳۷۷
تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی	<i>Fem</i>	۸۴۷	۰٫۴۴۴	۱	۰	۰٫۴۱۴
تمرکز مالکیت سهامداران نهادی	<i>INS</i>	۸۴۷	۰٫۷۵۶	۰٫۹۸	۰٫۰۲۸	۰٫۲۳۷
اندازه شرکت	<i>Size</i>	۸۴۷	۱۴٫۰۷۹	۱۹٫۲۴۹	۱۰٫۱۶۶	۱٫۴۰۳
میزان بازده دارایی	<i>ROA</i>	۸۴۷	۰٫۱۱۶	۱٫۲۰۹	-۰٫۹۳۲	۰٫۱۸۳
اهرم مالی	<i>LEV</i>	۸۴۷	۰٫۶۲۶	۰٫۸۰۲	۰٫۰۹۰	۰٫۲۷۱
سودآوری	<i>Roe</i>	۸۴۷	۰٫۱۶۰	۱۰٫۰۴۵	-۷۲٫۶۹۵	۲٫۶۵۴

جدول ۲. نتایج تحلیل فراوانی متغیرهای کیفی پژوهش

نام متغیر	مشاهدات	علامت	اندازه‌گیری	فراوانی	درصد
تخصص مالی رئیس کمیته حسابرسی	۸۴۷	Fec	رئیس کمیته دارای تخصص مالی (۱)	۲۹۵	۳۴٫۸
			رئیس کمیته فاقد تخصص مالی (۰)	۵۵۲	۶۵٫۱
تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی	۸۴۷	Fem	اعضای کمیته دارای تخصص مالی (۱)	۳۲۹	۳۸٫۷
			اعضای کمیته فاقد تخصص مالی (۰)	۵۱۸	۶۱٫۲

نتایج آزمون فرضیه‌ها

برای آزمون فرضیه تحقیق از رگرسیون خطی چندگانه استفاده شده است. به منظور اطمینان از تفسیر روابط رگرسیونی، فرضیه‌های زیربنایی رگرسیون مورد استفاده در این تحقیق، مورد بررسی قرار گرفت. اولین شرط استفاده از رگرسیون این است که توزیع خطاها باید دارای توزیع نرمال با میانگین صفر باشد. بدین منظور از آزمون چارک - برا استفاده شده است. نتایج این آزمون بیانگر نرمال بودن توزیع داده‌هاست. برای بررسی عدم وجود خود همبستگی متغیرهای مستقل از آماره دوربین واتسون استفاده شده است. مقدار این آماره بین ۰ تا ۴ متغیر است. اگر همبستگی بین مانده‌های متوالی وجود نداشته باشد، مقدار آماره نزدیک به صفر شود، نشان‌دهنده همبستگی مثبت بین باقیمانده‌ها و اگر نزدیک به ۴ شود، نشان‌دهنده همبستگی منفی بین باقیمانده‌های متوالی است. به طور کلی اگر آماره دوربین واتسون بین ۱/۵ و ۲۰۵ قرار گیرد، می‌توان فرض عدم همبستگی بین خطاهای الگو را پذیرفت (افلاطونی و نیکبخت، ۱۳۸۹). برای انتخاب الگوی تحلیل داده، داده‌ها می‌توانند به صورت سری زمانی، مقطعی یا ترکیبی باشند. با توجه به اینکه داده‌های این تحقیق از نوع ترکیبی (پنل) هستند، باید مشخص شود که از نوع تابلویی هستند یا تلفیقی؟ بدین منظور از آزمون چاو استفاده می‌شود. برای مشاهداتی که سطح معنا داری آزمون آنها از ۵٪ بیشتر باشد، یا به عبارتی آماره آزمون آنها از آماره جدول کمتر باشد، از روش تلفیقی استفاده می‌شود و برای مشاهداتی که سطح معنی داری آزمون آنها از ۵٪ کمتر است، برای تخمین الگو از روش تابلویی استفاده خواهد شد. روش تابلویی خود با استفاده از دو الگوی اثرات تصادفی و اثرات ثابت می‌تواند انجام گیرد. برای تعیین اینکه از کدام الگو استفاده شود، از آزمون هاسمن استفاده شده است. مشاهداتی که احتمال آزمون آنها از ۵٪ کمتر است از الگوی اثرات ثابت و مشاهداتی که احتمال آنها از ۵٪ بیشتر است از الگوی اثرات تصادفی برای تخمین الگو استفاده می‌شود.

جدول ۳. نتایج آزمون F لیمر (چاو) و هاسمن

فرضیه‌ها	هاسمن		نوع داده‌ها	F لیمر	
	P	Chi – square		P	F
فرضیه اول	-	-	POOL	۰/۹۸۳	۰/۱۸۵
فرضیه دوم	-	-	POOL	۰/۹۹۰	۰/۱۴۲
فرضیه سوم	-	-	POOL	۰/۹۸۹	۰/۱۴۶
فرضیه چهارم	-	-	POOL	۰/۹۸۴	۰/۱۷۲

نتایج این آزمون‌ها در جدول (۳) ارائه شده است. همانطور که مشاهده می‌شود با توجه به سطح معنی داری به دست آمده و همچنین با توجه به سطح معناداری قابل قبول که از ۵٪ کمتر است، نتایج حاکی از آن است که برای الگوهای مربوط به فرضیه‌های اول الی چهارم از روش تلفیقی با در نظر گرفتن آثار ثابت استفاده می‌شود.

نتایج فرضیه اول در جدول (۴) ارائه شده است. با توجه به اینکه ضریب متغیر تخصص مالی رئیس کمیته حسابرسی معادل (۰/۰۴۹) و آماره t معادل (۲/۶۲۸) است که در سطح (۰/۰۰۸) معنادار است و از آن جا که از خطای پیش بینی شده (۵٪) کمتر است، معناداری متغیر مستقل در سطح اطمینان ۹۵٪ تأیید می‌شود و می‌توان گفت بین تخصص مالی رئیس کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی ارتباط مثبت و معنادار وجود دارد.

جدول ۴. نتایج آزمون فرضیه اول

متغیر وابسته: قابلیت مقایسه صورت‌های مالی (AComp)				
متغیر	نماد	ضریب	آماره t	$Prob$
مقدار ثابت	C	-۰/۲۴۴	-۴/۷۹۶	۰/۰۰۰
تخصص مالی رئیس کمیته حسابرسی	FEC	۰/۰۴۹	۲/۶۲۸	۰/۰۰۸
اندازه شرکت	$SIZE$	-۰/۰۰۳	-۰/۹۷۰	۰/۳۳۱
اهرم مالی	LEV	۰/۰۸۳	۳/۷۵۹	۰/۰۰۰
نرخ بازده دارایی‌ها	ROA	-۰/۰۸۹	-۳/۰۳۱	۰/۰۰۲
سودآوری	ROE	-۰/۰۰۲	-۳/۰۱۶	۰/۰۰۲
آماره F		۲۹۲/۸۳۵	ضریب تعیین	۰/۷۱۶
سطح معناداری ($F(Prob)$)			ضریب تعیین تعدیل شده	۰/۷۱۴
		۰/۰۰۰	آماره دورین واتسون	۲/۰۳۴

نتایج فرضیه دوم در جدول (۵) ارائه شده است. با توجه به اینکه ضریب متغیر تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی معادل (۰/۰۳۵) و آماره t معادل (۱/۸۳۷) است که در سطح (۰/۰۴۶) معنادار است و از آن جا که کمتر از خطای پیش بینی شده (۰/۵) است، معناداری متغیر مستقل در سطح اطمینان ۹۵٪ تأیید می‌شود و می‌توان گفت بین تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی ارتباط مثبت و معنادار وجود دارد.

جدول ۵. نتایج آزمون فرضیه دوم

متغیر وابسته: قابلیت مقایسه صورت های مالی (AComp)				
متغیر	نماد	ضریب	آماره t	Prob
مقدار ثابت	C	-۰/۱۶۳	-۱/۷۶۴	۰/۰۷۸
تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی	FEM	۰/۰۳۵	۱/۸۳۷	۰/۰۴۶
اندازه شرکت	SIZE	-۰/۰۰۶	-۰/۹۰۱	۰/۳۶۷
اهرم مالی	LEV	۰/۰۳۰	۰/۶۲۰	۰/۵۳۵
میزان بازده دارایی ها	ROA	۰/۰۳۶	۰/۸۱۸	۰/۴۱۳
سودآوری	ROE	-۰/۰۰۰	-۲/۹۲۶	۰/۰۰۳
آماره F		۲۹۳/۶۸۶	ضریب تعیین	۰/۷۱۷
سطح معنا داری (F(Prob)			ضریب تعیین تعدیل شده	۰/۷۱۴
		۰/۰۰۰	آماره دوربین واتسون	۲/۰۳۹

نتایج فرضیه سوم در جدول (۶) ارائه شده است. با توجه به اینکه ضریب متغیر تخصص مالی رئیس کمیته حسابرسی و مالکیت نهادی معادل (۰/۸۳۸) و آماره t معادل (۷/۶۲۹) است که در سطح (۰/۰۰۰) معنادار است و از آن جا که کمتر از خطای پیش بینی شده (۰/۵) است، معناداری متغیر مستقل در سطح اطمینان ۹۵٪ تأیید می شود و می توان گفت مالکیت سهامداران نهادی بر ارتباط بین تخصص مالی رئیس کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت های مالی تأثیر مثبت و معنادار دارد.

جدول ۶. نتایج آزمون فرضیه سوم

متغیر وابسته: قابلیت مقایسه صورت‌های مالی (AComp)				
متغیر	نماد	ضریب	آماره t	Prob
مقدار ثابت	C	-۰/۱۵۷	-۱/۸۲۱	۰/۰۶۹
تخصص مالی رئیس کمیته حسابرسی	FEC	۰/۰۲۳	۰/۵۶۶	۰/۵۷۱
مالکیت سهامدار نهادهی	INS	-۰/۰۰۲	-۰/۰۶۷	۰/۰۴۶
تخصص مالی رئیس * مالکیت نهادهی	FEC*INS	۰/۸۳۸	۷/۶۲۹	۰/۰۰۰
اندازه شرکت	SIZE	-۰/۰۰۶	-۰/۸۸۳	۰/۳۷۷
اهرم مالی	LEV	۰/۰۲۶	۰/۵۷۶	۰/۵۶۴
نرخ بازده دارایی‌ها	ROA	۰/۰۳۶	۰/۸۱۰	۰/۴۱۷
سودآوری	ROE	-۰/۰۰۰۶	-۱/۵۶۲	۰/۱۱۸
آماره F		۲۱۹/۰۱۴	ضریب تعیین	۰/۷۱۶
سطح معنی داری $F(Prob)$			ضریب تعیین تعدیل شده	۰/۷۱۳
		۰/۰۰۰	آماره دوربین واتسون	۲/۰۳۳

نتایج فرضیه چهارم در جدول (۷) ارائه شده است. با توجه به اینکه ضریب متغیر تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی و مالکیت نهادهی معادل (۰/۱۰۵) و آماره t معادل (۲/۰۷۶) است که در سطح (۰/۰۳۸) معنادار است و از آن جا که کمتر از خطای پیش بینی شده (۵٪) است، معناداری متغیر مستقل در سطح اطمینان ۹۵٪ تأیید می‌شود و می‌توان گفت مالکیت سهامداران نهادهی بر ارتباط بین تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی تأثیر مثبت و معنادار دارد.

جدول ۷. نتایج آزمون فرضیه چهارم

متغیر وابسته: قابلیت مقایسه صورت های مالی (AComp)				
متغیر	نماد	ضریب	آماره t	Prob
مقدار ثابت	C	-۰/۱۳۳	-۱/۴۲۳	۰/۱۵۵
تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی	FEM	-۰/۰۴۲	-۱/۰۳۵	۰/۳۰۱
مالکیت سهامدار نهادی	INS	-۰/۰۳۵	-۲/۱۱۴	۰/۰۳۴
تخصص مالی اعضا* مالکیت نهادی	FEM*INS	۰/۱۰۵	۲/۰۷۶	۰/۰۳۸
اندازه شرکت	SIZE	-۰/۰۰۶	-۰/۸۵۹	۰/۳۹۰
اهرم مالی	LEV	۰/۰۲۷	۰/۵۹۵	۰/۵۵۱
میزان بازده دارایی ها	ROA	۰/۰۳۶	۰/۸۲۲	۰/۴۱۱
سودآوری	ROE	-۰/۰۰۱	-۲/۰۶۱	۰/۰۳۹
آماره F		۲۲۲/۴۴۱	ضریب تعیین	۰/۷۱۹
سطح معنا داری $F(Prob)$			ضریب تعیین تعدیل شده	۰/۷۱۶
		۰/۰۰۰	آماره دوربین واتسون	۲/۰۲۵

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

هدف عمومی گزارشگری مالی فراهم کردن اطلاعات مالی درباره واحد گزارشگر است که برای تصمیم‌گیری‌های سرمایه‌گذاران، وام‌دهندگان و سایر اعتباردهندگان بالفعل و بالقوه درباره تامین منابع برای واحد تجاری سودمند می‌باشد. این هدف ایجاب می‌کند که اطلاعات مالی از خصوصیات کیفی برخوردار باشند. قابلیت مقایسه یک خصوصیت کیفی افزاینده سودمندی اطلاعات است و موجب می‌شود استفاده‌کنندگان هنگام ارزیابی فرصت‌های جایگزین، تصمیمات سرمایه‌گذاری بهتر و کارآمدی اتخاذ کنند. با توجه به اینکه موضوع پژوهش حاضر ارتباط بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی با تأکید بر نقش مالکیت سهامداران نهادی بود؛ نتایج نشان داد تخصص مالی رئیس کمیته حسابرسی و تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی با قابلیت مقایسه صورت‌های مالی ارتباط مثبت و معنی‌دار دارد. همچنین مالکیت سهامداران نهادی بر ارتباط بین تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی و تخصص مالی رئیس کمیته حسابرسی با قابلیت مقایسه صورت‌های مالی تأثیر مثبت و معنا دار دارد. که نتایج تحقیق حاضر با نتایج تحقیقات اندریو و همکاران (۲۰۱۸)، اولاینکا و همکاران (۲۰۱۷)، منصور^۱ و همکاران (۲۰۱۸)، وان ماسلیزا و همکاران (۲۰۱۸)، بوشلینک و همکاران (۲۰۱۳)، آزادی و ترکمنندی (۱۳۹۷)، زینالی و همکاران (۱۳۹۶) و زارعی و قاسمی (۱۳۹۵) همخوانی دارد. از دیدگاه نظری، با جدا شدن مالکیت و مدیریت، مدیران به عنوان نماینده مالکان (سهامداران)، شرکت را اداره می‌کنند. با شکل‌گیری رابطه نمایندگی، تضاد منافع بین مدیران و سهامداران ایجاد می‌گردد؛ بدان معنا که ممکن است مدیران دست به رفتارهای فرصت‌طلبانه زده، تصمیماتی اتخاذ کنند که در جهت منافع آنها و عکس منافع سهامداران باشد. به همین دلیل یکی از وظایف مدیران پاسخگویی به سهامداران می‌باشد. براساس شواهد تجربی کارآترین شکل پاسخگویی،

۱. Mansour

گزارشگری مالی می‌باشد. با رسوایی های اخیر و ورشکستگی شرکت های بزرگ، نظیر انرون، ورلدکام و غیره اعتبار اعداد و ارقام حسابداری که مهم ترین بخش گزارشگری مالی را تشکیل می‌دهند، به شدت زیر سوال رفته به طوری که سرمایه‌گذاران، اعتمادی به صورت های مالی تهیه شده توسط مدیریت ندارند. با توجه به این امر، توجه به نظام راهبری شرکت ها و کیفیت گزارش های حسابداری به طور روز افزون افزایش پیدا کرده است. نظام راهبری شامل معیارها و مکانیزم هایی می‌باشد که می‌تواند از قدرت مدیران در پیگیری منافع شخصی بکاهد. یکی از سازوکارهای راهبری شرکتی که دارای اهمیت فزاینده- ای است، ظهور سرمایه‌گذاران نهادی به عنوان مالکان سرمایه می‌باشد. از آن جا که مالکان نهادی بزرگ ترین گروه از سهامداران را تشکیل می‌دهند، نقش آنها در نظارت بر رویه های اتخاذ شده از سوی مدیران از اهمیت بالایی برخوردار است و انتظار می‌رود حضور این مالکان در ترکیب سهامداران بر رویه های شرکت مؤثر باشد. به عبارتی مالکان نهادی انگیزه های زیادی برای نظارت بر گزارشگری مالی دارند. صورت های مالی و به خصوص صورت سود و زیان، منبع مهمی از اطلاعات در مورد شرکت است. حضور سرمایه‌گذاران نهادی با واکنش بازار نسبت به انتشار سود رابطه مثبت دارد. سرمایه‌گذاران نهادی مشابه با یکدیگر نبوده و انگیزه های یکسانی برای نظارت بر رویه های اتخاذ شده از سوی شرکت ها ندارند (سرلک و کلوانی، ۱۳۹۴). کیفیت پایین گزارشگری مالی اغلب در شرکت هایی رخ می‌دهد که مکانیزم های باکیفیتی برای حمایت از منافع سرمایه‌گذاران و کنترل رفتار فرصت طلبانه مدیران وجود ندارد، از جمله این مکانیزم ها، ارتقای کیفیت حسابرسی و حسابرس مستقل می‌باشد و از سوی دیگر، موج اخیر رسوایی های شرکت های سهامی بزرگ دنیا موجب گردیده که شرکت ها توجه و اهمیت زیادی به لزوم بهبود ساز و کارهای حاکمیت شرکتی و افزایش شفافیت در اطلاعات حسابداری داشته باشند. ارائه به موقع اطلاعات صورت های مالی، اغلب بر پایه فرضیه علامت دهی^۱ مورد بررسی قرار گرفته است. براساس این فرضیه، مدیریت اطلاعات مختلفی درباره

۱. Signaling Hypothesis

◆..... ارتباط بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی ◇ ۱۰۱

عملکرد شرکت را برای بازار سرمایه افشاء می‌کند که این اطلاعات می‌تواند به عنوان علامت مورد استفاده سرمایه‌گذاران قرار گیرد. یکی از این اطلاعات، بندهای گزارش شده توسط حسابرس شرکت می‌باشد (چن و همکاران^۱، ۲۰۱۵). بنابراین، وجود کمیته‌ای مستقل در شرکت همانند کمیته حسابرسی، به عنوان یکی از ارکان نظام جاکمیت شرکتی، برای کنترل مداوم چنین فعالیت‌هایی ضروری است (بنسال و شارما^۲، ۲۰۱۶: ۱۰۳). صورت‌های مالی قابل مقایسه ارزیابی عملکرد شرکت و نظارت بر مدیران توسط سرمایه‌گذاران را آسان می‌کند و باعث می‌شود توانایی مدیران در پنهان کردن نتایج ناشی از جوه نقد مازاد خود شود (حبیب و همکاران، ۲۰۱۷). از آن جا که گزارش‌های مالی با قابلیت مقایسه بیشتر موجب می‌شود هنگام مقایسه و تجزیه و تحلیل صورت‌های مالی شرکت‌ها، نیاز به تعدیلات در اطلاعات و قضاوت کاهش یافته و استفاده‌کنندگان برون سازمانی میزان بیشتری از اطلاعات را با سهولت بیشتر و هزینه کمتر به دست آورند؛ می‌توان بیان کرد قابلیت مقایسه صورت‌های مالی، اصطکاک ناشی از عدم تقارن اطلاعاتی را کاهش می‌دهد و دستیابی به منابع مالی خارجی با هزینه‌های کمتر فراهم می‌آورد (پیترسون^۳ و همکاران، ۲۰۱۵). ساهن^۴ (۲۰۱۶) نشان داد که اطلاعات حسابداری قابل مقایسه، هزینه جمع‌آوری و پردازش اطلاعات را برای سرمایه‌گذاران و نهادهای قانونی کاهش داده و آنان را قادر می‌سازد با مقایسه اطلاعات مالی شرکت‌های مورد نظر با سایر شرکت‌های مشابه، دستکاری ارقام حسابداری شرکت توسط مدیران را بهتر شناسایی کنند. وجود اطلاعات مالی شفاف و قابل اتکا که محصول یک سیستم گزارشگری جامع و مناسب می‌باشد، از ارکان ارزیابی وضعیت و عملکرد یک شرکت و تصمیم‌گیری در مورد سرمایه‌گذاری در شرکت به حساب می‌آید. در هر رویداد اقتصادی، سرمایه‌گذاران برای تصمیم‌گیری نیازمند اطلاعات قابل اتکا

۱. Chen & Et al

۲. Bansal & .Sharma

۳. Peterson

۴. Sohn

هستند. از دیدگاه سرمایه‌گذاران، اطلاعاتی قابل اتکا هستند که یک سازمان مستقل بر فرایند گزارشگری، بر آنها نظارت کند.

این مهم موجب می‌شود اطلاعات قابل اتکاتر و گزارش‌های با کیفیت تر در اختیار مدیریت شرکت قرار گرفته و مدیر نیز بر اساس این اطلاعات تحلیل‌های بهتری ارائه و پیش‌بینی‌های دقیق‌تری را در اختیار استفاده‌کنندگان قرار دهد. با وجود اینکه کمیته حسابرسی قابل اتکاترین حفاظت‌ها را از منافع عمومی ارائه می‌کند؛ اما بررسی‌ها در زمینه کمیته حسابرسی هم تنوع بسیار زیادی را در تخصص و مهارت اعضای کمیته و هم فقدان تجربه و تخصص مالی کافی بسیاری از اعضای کمیته‌ها را در زمینه امور مالی نشان می‌دهند. بنابراین، کمیته حسابرسی در جهت افزایش منافع سهامداران و سرمایه‌گذاران شرکت به عنوان ساز و کار کنترلی با هدف کاهش عدم تقارن اطلاعاتی بین سهامداران و سایر ذینفعان تشکیل می‌شود. از طرفی، با ایجاد کمیته حسابرسی دقت و کیفیت اطلاعات مالی و حسابداری بهبود یافته و با تهیه و تأیید اطلاعات مالی شفاف، مسئولیت و پاسخگویی مدیریت شرکت جهت افشای کافی و مناسب و بهبود کیفیت گزارشگری مالی بیشتر تحت کنترل قرار می‌گیرد. گرچه ممکن است انتظار بر این باشد که کمیته حسابرسی بهتر، به بهبود فرایند گزارشگری مالی منجر می‌شود؛ اما ادبیات موجود اتفاق نظر در مورد اینکه کیفیت گزارشگری باید شامل چه مواردی باشد، وجود ندارد. این مطالعه نشان داد کمیته‌های حسابرسی با تخصص مالی و حسابداری بیشتر، توانایی نظارت بهتری در گزارشگری مالی دارند و از این رو به درجه بالاتری از قابلیت مقایسه منجر می‌شود. در مورد شرایط حاکمیت ضعیف که در آن مدیران اختیار بیشتری دارند و فرصت‌های بیشتری برای شرکت در حسابداری خلاقانه دارند، نظارت بیشتری از طرف کمیته حسابرسی لازم است تا نقش نظارت خود را انجام دهد و تکمیل کند. در صورتی که گزارشگری مالی شرکت‌ها از نظر ارتباط سود به طور متوسط بدتر از گزارش صنعت باشد، لذا قابلیت مقایسه شرکت‌های مزبور ضعیف در نظر گرفته می‌شود. این نتایج پیامدهای مهمی را برای تنظیم‌کننده‌های استانداردها ارائه می‌دهد تا نقش کمیته‌های حسابرسی را در شکل دادن به خصوصیات کیفی مختلف اطلاعات مالی در نظر بگیرند.

منابع

۱. افلاطونی، عباس؛ نیکبخت، لیلی. (۱۳۸۹). کاربرد اقتصاد سنجی در تحقیقات حسابداری، مدیریت مالی و علوم اقتصادی، تهران، انتشارات ترمه، چاپ اول.
۲. آزادی، مهدی؛ ترکمندی، شاهین. (۱۳۹۷)، بررسی تأثیر ویژگی‌های کمیته حسابرسی بر ارزش شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، دومین همایش بین‌المللی مدیریت، حسابداری و اقتصاد در توسعه پایدار، مشهد، مؤسسه تعاونی دانش بنیان کمرآوش.
۳. برزگر، قدرت‌اله؛ حسن نتایج کردی، محسن؛ ملکی، دنیا. (۱۳۹۸). بررسی اثر ویژگی‌های کمیته حسابرسی بر افشای مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکت‌ها، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، ۲۶(۱)، ۳۸-۱۹.
۴. جعفری، علی‌آبادی؛ گرگانلی، جمادوردی، اشرفی، مجید؛ نادریان، آرش. (۱۳۹۹). پیامدهای قابلیت مقایسه صورت‌های مالی از دیدگاه سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان با تأکید بر نقش مالکیت نهادی، پیشرفت‌های حسابداری، دوره ۱۲، شماره ۱، صص ۹۵-۱۲۸.
۵. حاجیها، زهره؛ آزادزاده؛ عادل. (۱۳۹۸). ویژگی‌های کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی با تأکید بر اندازه مؤسسه حسابرسی و حاکمیت شرکتی، دانش حسابداری مالی، دوره ۶، شماره ۳، صص ۹۵-۱۱۷.
۶. خزائی، مهدی؛ زلفی، حسن؛ افلاطونی، عباس. (۱۳۹۸). تأثیر توانایی مدیریت بر میزان قابلیت مقایسه صورت‌های مالی، دانش حسابداری، ۱۰(۲)، ۴۲-۲۱.

۱۰۴ ◇ فصلنامه علمی - تخصصی حسابداری و فناوری‌های نوین♦

۷. رحمانی، علی؛ قشقایی، فاطمه. (۱۳۹۶). رابطه قابلیت مقایسه حسابداری با مدیریت سود واقعی و تعهدی، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، ۲۴(۴)، ۵۵۰-۵۲۷.
۸. زارعی، علیرضا و قاسمی، معصومه. (۱۳۹۵). بررسی اثر ویژگی‌های کمیته حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی، بررسی‌های حسابداری، ۳(۱۲)، ۶۴-۴۳.
۹. زلقی، حسن؛ افلاطونی، عباس؛ خزائی، مهدی. (۱۳۹۶). بررسی عوامل مؤثر بر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی، حسابداری مالی، ۹(۳۵)، ۲۵-۱.
۱۰. زینالی، مهدی؛ خداداده‌ی شاملو، ناصر؛ کوشان، احد. (۱۳۹۶). بررسی تأثیر مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی بر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی با تأکید بر مراحل چرخه عمر شرکت، اولین کنفرانس ملی نقش حسابداری، اقتصاد و مدیریت، تبریز، مؤسسه آموزش عالی علم و فن آوری شمس.
۱۱. سرلک، نرگس و کلوانی، داود. (۱۳۹۴). رابطه بین انواع مالکیت نهادی و محافظه کاری در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پژوهش‌های تجربی حسابداری، ۴(۳)، ۱۶۴-۱۴۹.
۱۲. سعادت‌مند، روشنک و علوی، سید مصطفی. (۱۳۹۸). بررسی رابطه ویژگی‌های کمیته حسابرسی و هزینه سرمایه سهام عادی، پژوهش‌های تجربی حسابداری، ۸(۳۱)، ۲۵۲-۲۳۳.
۱۳. شیروانی، حامد؛ سروش یار، افسانه. (۱۳۹۸). بررسی تأثیر تمرکز مالکیت در شرکت‌های خانوادگی و غیرخانوادگی بر عملکرد شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، راهبرد مدیریت مالی، ۷(۱)، ۱۸۴-۱۶۵.
۱۴. ظفری، سبجان؛ فروغی، داریوش؛ کیانی، غلامحسین. (۱۳۹۸). تأثیر قابلیت مقایسه و ثبات رویه حسابداری بر عدم تقارن اطلاعاتی؛ رویکرد متن کاوی، حسابداری مدیریت، ۱۲(۴۱)، ۱۵۰-۱۳۳.

۱۵. فخاری، حسین؛ محمدی، جواد؛ حسن نتاج کردی، محسن. (۱۳۹۴). بررسی اثر ویژگی‌های کمیته حسابرسی بر مدیریت سود از طریق اقلام واقعی، مطالعات تجربی حسابداری مالی، ۱۲(۴۶)، ۱۴۶-۱۲۳.
۱۶. کیان؛ علیرضا؛ فقیه، محسن. (۱۳۹۸). تأثیر ویژگی‌های کمیته حسابرسی بر ریسک شرکت، دانش حسابداری، ۹(۳)، ۲۰۸-۱۷۷.
۱۷. محمدخانی، رضا. (۱۳۹۷). تأثیر معاملات با اشخاص وابسته بر قابلیت مقایسه صورتهای مالی با توجه به نقش تعدیل‌کنندگی مالکیت نهادی، دومین کنفرانس بین‌المللی تحولات نوین در مدیریت، اقتصاد و حسابداری، تهران، مؤسسه آموزش عالی علامه خویی (ره) - شرکت بین‌المللی کوش،
۱۸. مرادی رامز، زهرا؛ سهرابی، شهلا. (۱۳۹۷). بررسی رابطه سهامداران نهادی به عنوان مالک و مدیر بردرماندگی مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه اقتصاد مالی، ۱۲(۴۴)، ۱۰۲-۸۷.
۱۹. مهرورز، فاطمه؛ مرفوع، محمد. (۱۳۹۵). رابطه بین قابلیت مقایسه صورتهای مالی با آگاهی بخشی قیمت سهام در خصوص سودهای آتی، مطالعات تجربی حسابداری مالی، ۱۲(۴۹)، ۸۳-۱۱۰.

References

- Abernathy, J.L., Beyer, B., Masli, A., Stefaniak, C. (2014). *The association between characteristics of audit committee accounting experts, audit committee chairs, and financial reporting timeliness. Advances in Accounting*, 30(2), 283-297.
- Adebiyi N, Olowookere J (2016) *Ownership structure and the quality of financial reporting :Evidence from Nigerian deposit money banks. International Journal of Economics, Commerce and Management* 4: 541-553.
- Ahmad .I.Karajeh. Mohd .Y. B. (2017), *Impact of Audit Committee on the Association Between Financial Reporting Quality and Shareholder Value,International Journal of Economics and Financial Issues*, 2017, 7(3), 14-19
- Ali C, Trabelsi S, Summa M (2014) *Disclosure quality and ownership structure: Evidence from the French Stock Market. Review of Accounting* 1: 11-22.
- Al-Shaer. , H aly. , S. and Steven, T. (2017). *Audit committees and financial reporting quality: evidence from UK environmental accounting disclosures, Journal of Applied Accounting Research*, 18, 2-21. Beasley, M. S.
- Alsmady, A. A. (2018). *Ownership Structure and its Endogeneity Effect on the Quality of Financial Reporting. International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 8(3), 509–527.
- Appuhami, R., & Tashakor, S. (2017). *The impact of audit committee characteristics on CSR disclosure: An analysis of Australian firms. Australian Accounting Review*, 27(4), 400-420.
- Bansal. N, A, K.Sharma. (2016). *Audit committee, corporate governance and firm performance. International Journal of Economics and Finance; Vol .No. 3.*
- Beuselinck C, Blanco B, Garcia-Lara J (2013) *The role of foreign shareholders in disciplining financial reporting. Working paper series, IESEG School of Management, France.*
- Bhardwaj, M. N, & Rao. (2015). *Role of audit committee in corporate governance. International Journal of Management and Social Science Research Review*, 1(10): 61-67.

- Bryan, D., M. C. Liu, S. L. Tiras, and Z. Zhuang, 2013, *Optimal versus suboptimal choices of accounting expertise on audit committees and earnings quality*, *Review of Accounting Studies* 18(4), 1123–1158.
- Bukar A, Garba J, Mustapha N, Karaye Y (2016) *The impact of institutional ownership structure on earnings quality of listed food/beverages and tobacco firms in Nigeria*. *Journal of Arts, Science and Commerce* 4: 1-11.
- Chen, C., D. W. Collins, T. D. Kravet, and R. Mergenthaler, Jr. (٢٠١٥). *Financial Statement Comparability and the Efficiency of Acquisition Decisions*. Working paper, The University of Iowa and University of Connecticut.
- Choi, Y.K. Han, S.H., Lee, H. (2014). *Audit committees, corporate governance, and shareholder wealth: Evidence from Korea*. *Journal of Accounting Public Policy*, 33, 470-489.
- De Franco, G., Kothari, S. P., Verdi, R. S., (٢٠١١). *The benefits of financial statement comparability*. *Journal of Accounting Research* ٤٩(٤), ٨٩٥-٩٣١..
- De Vlaminc, N., Sarens, G. (2015). *The relationship between audit committee characteristics and financial statement quality: Evidence from Belgium*. *Journal of Management & Governance*, 19(1), 145-166.
- Endrawes, M, Fengb, Zh, Lua, M, Shan,Y.(2018), *Audit committee characteristics and financial statement comparability*, *Accounting & Finance*,4(19),1346–1392.
- Fang, X, Li, Y, Xin,B, Zhang, W.(2016), *Financial Statement Comparability and Debt Contracting: Evidence from the Syndicated Loan Market*, *Accounting horizons*, Vol. 30, No. 2. pp. 277–303.
- Financial Accounting Standards Board (FASB). (١٩٨٠). *Statement of Financial Accounting Concepts No. 2: Qualitative Characteristics of Accounting Information*. Norwalk, CT: FASB.
- Grougiou, V., Leventis, S., Dedoulis, E. and Owusu\$Ansah, S. (2014), “Corporate social responsibility and earnings management in U.S. banks”, *Accounting Forum*, Vol. 14, pp. 1\$15.
- Gugong B, Arugu L, Dandago K (2014) *The impact of ownership structure on the financial performance of listed insurance firms in Nigeria*. *International Journal of Accounting, Finance and Management* ٤: ٤٠٩-٤١٦.
- Guptaa, K, Krishnamurtia, C, Tourani, A (2018). *Financial development, corporate governance and cost of equity capital*, *Journal of Contemporary Accounting & Economics*: 14 (1) , 65–82.

- Habib, A. Hasan, M. M. & Alhadi, A. K. (2017). *Financial Statement Comparability and Corporate Cash Holdings*. *Journal of Contemporary Accounting & Economics* 13 (2017) 304-321.
- Hashim (2008) *Corporate governance ownership structure and earnings quality*. University of Malaysia.
- IASB,(2010), *Conceptual Framework for Financial Reporting 2010* (International Accounting Standards Board, London).
- Kabara, A. S., & Danyaro, K. U. (2016). *Impact of Ownership Concentration on Accounting Voluntary Disclosure Reporting: Evidence from Listed Firms in The Down-Stream Sector of the Nigerian Petroleum Industry*, *International Journal of Management and Applied Science*, ۲(۱۱), ۱۱-۱۴.
- Kim, J. B., L. Li, L. Y. Lu, and Y. Yu.(2016). *Financial statement comparability and expected crash risk*. *Journal of Accounting and Economics* 61 (2): 294-312.
- Kim,S. and S.C.Lim.(2016).*Earning Comparability and Informed Trading*. *Finance Research Letter*
- Li Huang, C., Chen, W., Lu, K. (2016). *Can the audit committee provide better oversight of listed companies? An efficiency of cash holdings perspective*. *Asian Journal of Finance & Accounting*, 8(1), 100-126.
- Mansour, Alaa. , Zalataa,b, Venancio, T. (2018). *Audit committee financial expertise, gender, and earnings management: Does gender of the financial expert matter?*,*International Review of Financial Analysis*: ۵۵, ۱۷۰-۱۸۳.
- Nakhodchari, F. S., & Garkaz, M. (2014). *Correlation Between Ownership Concentration, Voluntary Disclosure, and Information Asymmetry in Companies Listed in the Stock Exchange, Kuwait Chapter of Arabian Journal of Business and Management Review*, 4(1), 423-432 .
- Nassar LM, Uwuigbe OR, Uwuigbe U, Abuwa JT (2014) *IFRS Adoption and Its Integration into Accounting Education Curriculum in Nigerian Universities*. *Research Journal of Finance and Accounting* ۵: ۷۶-۸۲.
- Oktorina. M., Wedari, L.K. (2015). *An empirical investigation on ownership characteristics, activities of the audit committee, and audit fees in companies listed indonesia stock exchange*. *Applied Finance and Accounting*, 1(1), 20-29.

Olayinka, AE, Adedayo. E, Olubukola. RU, Ebeguki, EI, Jimoh, J, (2017), *the impact of ownership structure on financial disclosure quality of 75 firms listed on the Nigerian Stock Exchange*, *Journal of Internet Banking and Commerce*, June 2017, vol. 22, no. S8.

Pasandideh Parsa, B, Sarraf, F. (2018), *Financial Statement Comparability and the Expected Crash Risk of Stock Price*, *Advances in mathematical finance & applications*, 3 (3), , 77-93.

Peterson, K. Schmardebeck, R. Wilks, T.J. 2015. *The Earnings Quality and Information Processing Effects of Accounting Consistency*. *The Accounting Review*. 90, 2483–2514.

Poretia, C. , Schatt, A, and Bruynseels, A. (2018). *Audit committees' independence and the information content of earnings announcements in Western Europe*, *Journal of Accounting Literature*: 40 , 29–53.

Qaiser, R Yasser, A, Al Mamun, M H , (2017), " *The impact of ownership structure on financial reporting quality in the east* ", *International Journal of Organizational Analysis*, Vol. 25 Iss 2 pp.

Shik Kim, y, Sun, A, Kang Sang-Hun. Park (2019), *The effect of management style on financial statement comparability: evidence from Korean business groups*, *Asia-Pacific Journal of Accounting & Economics*.

Sohn, B. C. (2016). *The Effect of Accounting Comparability on the Accrual Based and Real Earnings Management*, *Journal of Accounting and Public Policy*, 35(5): 513 -539.

Song, B. , Chen. S. , Komal, B. (2018). *Audit committee financial expertise and earnings quality: A meta-analysis*, *Journal of Business Research*: 84 (c) , 253-270.

Uwuigbe U, Uwuigbe OR, Okorie B (2015) *Assessment of the effects of firms characteristics on earnings management of listed firms in Nigeria*, *Asian Economic and Financial Review* 5: 218-228.

Wan Masliza Wan Mohammad, Shaista Wasiuzzaman, Seyed Shahriar Morsali & Rapih Mohd Zaini (2018): *The Effect of Audit*

Committee Characteristics on Financial Restatements in Malaysia, Journal of Asia-Pacific Business, DOI:10.1080/10599231.2018.1419043

Xiao, Q. (2016). The audit committee, insurer's characteristics and cost of equity: Evidence from U.S. property-liability insurance companies, www.ssrn.com.

Yahya, M., Al-Sayani, M. N, Mohamad, N., Noor Afza, A., Collins, G. N.(2020).The influence of audit committee characteristics on impression management in chairman statement: Evidence from Malaysia, Journal Cogent Business & Management, 7(1).

Zalata, A. , Tauringanaa, V and Tingbanic, I (2018). Audit committee financial expertise, gender, and earnings management: Does gender of the financial expert matter?, International Review of Financial Analysis: 55,170-183.

انعطاف پذیری مالی و عملکرد شرکت‌ها طی شیوع کووید ۱۹

احمد محمدی^۱؛ مهرانگیز صفری^۲؛ فرخ وحدتی^۳؛ حمیده فیضی^۴

چکیده

”انعطاف‌پذیری مالی” را می‌توان پیوندی دانست که از طریق وجوه داخلی انباشته‌شده و ظرفیت وام‌گیری خارجی، شرکت را قادر می‌سازد در زمان مناسب و به‌طور رقابتی، گزینه‌های رشد را به اجرا رسانده و پروژه‌های با ارزش فعلی خالص مثبت را انجام دهند. عملکرد شرکت‌ها مبنای بسیاری از تصمیم‌گیری‌ها است. لذا هدف تحقیق حاضر بررسی تأثیر انعطاف‌پذیری مالی بر عملکرد شرکت‌ها در طی شیوع بیماری کووید ۱۹ می‌باشد. این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی بوده و از بعد روش‌شناسی از نوع تحقیقات علی (پس‌رویدادی) است. جامعه آماری پژوهش، شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد و با استفاده از روش حذف سیستماتیک ۱۴۳ شرکت به عنوان نمونه پژوهش در دوره زمانی بین سالهای ۱۳۹۶ الی ۱۳۹۹ انتخاب شد. نتایج پژوهش نشان داد انعطاف‌پذیری مالی بر عملکرد شرکت‌ها تأثیر دارد همچنین انعطاف‌پذیری مالی بر عملکرد شرکت‌ها در طی شیوع بیماری کووید ۱۹ تأثیر معنی‌داری دارد. **واژگان کلیدی:** انعطاف‌پذیری مالی، عملکرد شرکت و بیماری کووید ۱۹.

۱. استادیار گروه حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز.

۲. دانشجوی دکتری تخصصی حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز (نویسنده مسئول).

۳. دانشجوی دکتری تخصصی حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز.

۴. دانشجوی دکتری تخصصی حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز.

مقدمه

”انعطاف‌پذیری مالی”، درجه‌ای از ظرفیت شرکت است که می‌تواند منابع مالی را همسو با فعالیت‌های واکنشی تجهیز کند تا ارزش شرکت را به حداکثر برساند. انعطاف‌پذیری مالی معیاری برای سنجش توانایی شرکت به منظور رویارویی با وقایع غیرمنتظره در جریان وجوه نقد از طریق وام‌گیری از منابع مختلف، افزایش سرمایه، فروش دارایی‌ها و هدایت عملیات شرکت هنگام مواجه شدن با شرایط متغیر می‌باشد (شعری آنایز و قربانی، ۱۳۹۴). همچنین، انعطاف‌پذیری مالی را به صورت توانایی واحد تجاری در انجام اقدام مؤثر جهت تغییر زمان‌بندی جریان‌های نقدی به‌گونه‌ای که در قبال رویدادها و فرصت‌های غیرمنتظره، واکنش مناسب نشان دهد، تعریف می‌کنند. بنابراین، اطلاعات صحیح و کافی از جریان نقدی حال و آینده، عامل کلیدی در تعیین انعطاف‌پذیری مالی شرکت‌ها است. ارتباط عملکرد مالی شرکت‌ها با انعطاف‌پذیری مالی برای پوشش دادن مباحث مرتبط با وضعیت نقدینگی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. سرمایه‌گذاران تمایل دارند مازاد منابع خود را در شرکت با بهترین عملکرد سرمایه‌گذاری کرده و از منافع آن بهره‌مند گردند. در واقع سرمایه‌گذاران با ایجاد پل ارتباطی میان انعطاف‌پذیری مالی و عملکرد شرکت، می‌توانند به پیش‌بینی عملکرد پردازند. در ماه‌های اخیر، ویروس کووید ۱۹ ترس و اضطراب را در بین مردم گسترش داده و تأثیر شدیدی بر فعالیت‌های اقتصادی جهان گذاشته است (جورجیوا^۱، ۲۰۲۰؛ شریف^۲ و همکاران، ۲۰۲۰؛ شهزاد^۳ و همکاران، ۲۰۲۰). شاخص نوسانات مالی^۴ (VIX) به بالاترین سطح، رسیده است

۱. Georgieva

۲. Sharif

۳. Shehzad

۴. financial volatility index

(لیداک و لیو^۱، ۲۰۲۰). اگرچه تأثیرات طولانی مدت و دقیق کووید ۱۹ بر ثروت اقتصادی هنوز مشخص نیست (گودل^۲، ۲۰۲۰؛ مک کیبین و فرناندو^۳، ۲۰۲۰)، و بازارهای مالی قبلاً با حرکات چشمگیر به آنها پاسخ داده اند؛ با این حال باعث می‌شود پیش‌بینی‌های جریان نقدی آینده شرکت‌ها بسیار مشکل و پیچیده باشد. بنابراین، تغییر ناگهانی در الگوهای سرمایه‌گذاری و مصرف پدید آمده و گروه‌های خاصی از صنعت، به ویژه گروه‌هایی که با انعطاف‌پذیری مالی بیشتری همراه هستند، تأثیرات کمتری را نسبت به گروه‌های دیگر که دارای انعطاف‌پذیری عملکرد کمتری هستند، گزارش کرده اند. برخی از گروه‌های صنعتی عملاً فعالیت خود را متوقف کرده اند، در حالی که برخی دیگر از ظرفیت موجود برای دستیابی به تحول برای تأمین نیازهای اساسی استفاده می‌کنند (هائو^۴ و همکاران، ۲۰۲۱)؛ کوربت^۵ و همکاران (۲۰۲۰) نشان می‌دهد چگونه این انعطاف‌پذیری مالی شرکت‌ها آشکار می‌شود. اخیراً، مجموعه‌ای از مطالعات تجربی و نظری در حال رشد است که بر درک نقش انعطاف‌پذیری به عنوان تعیین‌کننده خطرات شرکت‌ها و بازده مورد انتظار متمرکز شده است (گو^۶ و همکاران، ۲۰۱۸). سازمان‌ها اغلب با بحران روبه‌رو هستند؛ اما همه‌گیری کووید ۱۹ با توجه به سرعت تغییر و مقیاس تأثیر آن بر بخشهای خصوصی و دولتی اقتصاد، ممکن است منحصر به فرد باشد (ماتر^۷، ۲۰۲۰، کلز^۸، ۲۰۲۰). در دنیای پویا و متلاطم امروز، تغییرات در محیط کسب و کار

۱. Leduc & Liu

۲. Goodell

۳. McKibbin & Fernando

۴. Hao

۵. Corbet

۶. Gu

۷. Mather

۸. Kells

یا استراتژی شرکت ممکن است نیاز به تجدید نظر در عملکرد خود را ایجاد کند این سوال که کدام شاخص‌ها و معیارها به طور مناسب تری عملکرد شرکت‌ها را در طی شیوع کووید ۱۹ منعکس می‌کنند، یک مسئله چالش برانگیز است؛ زیرا این بحران می‌تواند مجموعه‌ای جدید از عدم اطمینان برای شرکت‌ها باشد (کراوس^۱ و همکاران، ۲۰۲۰). همه گیر کووید ۱۹ یک سناریوی جالب توجه ارائه می‌کند که به موجب آن یک شوک غیرمنتظره باعث ایجاد تغییرات حاد در عملکرد شرکت‌ها نسبت به انتظارات مدیران می‌شود. در حال حاضر، مطالعات آکادمیک بسیار کمی وجود دارد که تأثیرات احتمالی سرایت کووید ۱۹ را بر عملکرد شرکت‌ها در نظر بگیرند. تعلیق عملیات، ایجاد اختلال در فعالیتهای تجاری و تعطیلی شرکت‌ها از جمله موارد گزارش شده است (لارکر^۲ و همکاران، ۲۰۲۰). هائو^۳ و همکاران (۲۰۲۱) به بررسی انعطاف پذیری مالی سطح شرکت بر عملکرد سهام در طی شیوع کووید ۱۹ در چین پرداختند. نتایج نشان داد انعطاف پذیری مالی سطح شرکت به طور قابل توجهی با بازده تجمع غیر عادی سهام که در طی رویداد اتفاق افتاده رابطه مثبت دارد و این رابطه مثبت در شرکت‌های که بیشتر تحت تأثیر این اپیدمی قرار دارند، بارزتر است. این رابطه مثبت همچنین در بنگاه‌هایی که دارایی‌های ثابت نسبتاً کمتری دارند؛ بیشتر مشهود است. بنابراین، نتایج ما شواهد تجربی مستقیمی را نشان می‌دهد که گزینه‌های واقعی جاسازی شده در انعطاف پذیری مالی در هنگام شیوع کووید ۱۹ نقش مهمی داشته اند. گلیبوا^۴ (۲۰۲۱) به بررسی تأثیر شاخص‌های خاص شرکت، امور مالی و کشور بر عملکرد شرکت‌های تحت شیوع کووید ۱۹ پرداخت. رویکرد این

۱. Kraus

۲. Larcker

۳. Hao

۴. Golubeva

مطالعه از یک مدل عملکرد رگرسیون برای بنگاه‌های اقتصادی در طول بحران کووید ۱۹ استفاده می‌کند. یافته‌های این مطالعه اهمیت چندین عامل برای عملکرد شرکت را تأیید می‌کند: بخش، اندازه، مشارکت در صادرات و تقاضای بازار برای محصولات شرکت‌ها. پارکر^۱ (۲۰۲۰) و رینالدی^۲ و همکاران (۲۰۲۰) تأثیر شاخص‌های خاص شرکت بر عملکرد شرکت‌های تحت شیوع کووید ۱۹ بررسی کرده و نشان دادند ویژگی‌های شرکت بر نرخ بازده حقوق صاحبان سهام شرکت‌ها در طول کووید ۱۹ تأثیر معنا داری دارد. شیوع ویروس کرونا یک محیط منحصر به فرد از عدم اطمینان شدید برای بررسی عملکرد شرکت‌ها است. این رویداد ویرانگر بیرونی، خود مناسب بودن اندازه‌گیری عملکرد فعلی را که معمولاً توسط شرکت‌ها اعمال می‌شود، زیر سوال می‌برد. بیماری همه گیر کووید ۱۹ آگاهی از اهمیت عوامل متعددی را که بر عملکرد شرکت‌ها تأثیر می‌گذارند افزایش داده است (گلیبوا^۳، ۲۰۲۱، کلز^۴، ۲۰۲۰). بارتیک^۵ و همکاران (۲۰۲۰) در بررسی خود نشان داد رکود اقتصادی مرتبط با کووید ۱۹ بر بسیاری از بنگاه‌های اقتصادی تأثیر منفی گذاشته است، شرکت‌های خاصی در طول بیماری همه گیر کووید ۱۹ توانسته‌اند به فعالیت خود ادامه دهند و حتی پیشرفت کنند. همچنین عملکرد شرکت‌ها از نظر درآمد عمیقاً تحت تأثیر قرار گرفته و پایداری آنها را زیر سوال می‌برد. برای استفاده از بازده غیرعادی تجمعی در یک بازه زمانی مشخص برای اندازه‌گیری تأثیر همه گیری کووید ۱۹ بر عملکرد سهام به نظر می‌رسد جست و جوی معیارهای جدید منعکس کننده ظرفیت مدل تجاری برای پایدار ماندن در چنین رویداد اجتناب ناپذیر باشد. بنابراین، تقریباً هر

۱. Parker

۲. Rinaldi

۳. Golubeva

۴. Kells

۵. Bartik

شرکتی در جهان به نوعی تحت تأثیر شیوع کووید ۱۹ قرار گرفته است (کراوس و همکاران، ۲۰۲۰). با وجود این، همه‌گیری‌ها ممکن است در بخشهای مختلف طیف اقتصادی را به درجات مختلف تحت تأثیر قرار دهند. بیماری همه‌گیر کووید ۱۹ بیش از بقیه بر بخشهای خاصی از اقتصاد تأثیر می‌گذارد (شن^۱ و همکاران، ۲۰۲۰؛ حسن^۲ و همکاران، ۲۰۲۰). بارتیک و همکاران (۲۰۲۰) دریافتند که مشاغل خرده‌فروشی به ویژه در برابر اختلالات مربوط به ویروس کرونا آسیب‌پذیر هستند. بین شاخص‌های اندازه و سودآوری رابطه مثبت وجود دارد. شرکت‌های بزرگ به دلیل سهم بیشتر بازار، دسترسی بهتر به سرمایه، تجربه و کارایی عملیاتی، قدرت رقابت بیشتری در مقایسه با شرکت‌های کوچک دارند. شرکت‌های کوچکتر ممکن است از جمله آنهایی باشند که بیشتر در معرض تأثیر همه‌گیر کووید ۱۹ هستند. لوی^۳ (۲۰۲۰) گزارش داد که محدودیت‌های مربوط به ویروس باعث افزایش درآمد شرکت‌های بزرگ فناوری و دارویی شده در حالی که بسیاری از شرکت‌های کوچکتر که به اقتصاد سنتی متکی هستند، آسیب دیده یا ورشکسته شده‌اند، کاهش فروش صادرات توسط صادرکنندگان موجود را می‌توان با مکانیسم‌های پشتیبانی، از جمله تسهیلات تأمین مالی تجارت کاهش داد (کارنیا^۴ و همکاران، ۲۰۱۹). لذا شرکتها باید توجه ویژه‌ای به مدیریت جریان وجوه نقد، تنظیمات بانکی و سرمایه‌گذاری مجدد داشته باشند. به دلیل اطلاعات نامتقارن، شرکت‌ها منابع داخلی و پس از آن وام را ترجیح می‌دهند. تئوری مبادله ایستا بیان می‌کند که یک شرکت برای حداکثر رساندن ارزش، نسبت بدهی هدف را در نتیجه معامله بین مزایای کسر مالیات پرداخت بهره و هزینه‌های مالی مورد ارزیابی قرار می‌دهد. نظریه نمایندگی، حاکی از آن است که بدهی روابط

۱. Shen

۲. Hassan

۳. Levy

۴. Carneya

بین مدیران و سهامداران را بهبود می‌بخشد؛ زیرا اختیار مدیران را برای سرمایه‌گذاری بیش از حد محدود می‌کند (زید^۱ و همکاران، ۲۰۲۰). شرکت‌ها می‌توانند از طریق ظرفیت بدهی اضافی یا مانده‌های نقدی قابل توجه به انعطاف‌پذیری مالی برسند؛ در حالی که بیماری همه گیر کووید ۱۹ باعث ایجاد اختلال در بازار شده است، شرکت‌هایی که هنوز توانایی گرفتن وام را دارند در مقایسه با سایر شرکت‌ها از مزیت رقابتی آشکاری برخوردار هستند (لارکر و همکاران، ۲۰۲۰). سهام و اوراق بهادار ممکن است منابع مالی مهم برای شرکت‌ها در طی شیوع کووید ۱۹ باشد. همچنین اگر تقاضاهای متعدد دولت برای کاهش سود سهام توسط سهامداران پذیرفته شود، موقعیت نقدی محتاطانه باقی مانده در یک شرکت ممکن است یک مزیت مهم در طول بحران باشد (پین^۲، ۲۰۲۰). انعطاف‌پذیری مالی بالا بر عملکرد شرکت تأثیر منفی دارد، قیمت سهام بنگاه‌های اقتصادی با قدرت اقتصادی بالاتر کمتر تحت تأثیر بحران کووید ۱۹ قرار گرفتند و به طور متوسط عملکرد ۱۰ درصدی کمتر از نظر مالی نسبت به قبل داشتند (احسان^۳ و همکاران، ۲۰۲۱). واعظ و همکاران (۱۴۰۰) در بررسی تأثیر انعطاف‌پذیری مالی بر شدت سرمایه‌گذاری و تقسیم سود با تأکید بر نقش تضاد مالکانه در شرکت‌های پذیرفته‌شده بورس اوراق بهادار تهران نشان دادند شاخص ترکیبی انعطاف‌پذیری مالی دارای تأثیرگذاری مثبت معنادار بر شدت سرمایه‌گذاری و سیاست تقسیم سود است و اثر تعاملی شاخص ترکیبی انعطاف‌پذیری مالی و شاخص ترکیبی تضاد مالکانه دارای اثر تعدیل-کنندگی بر شدت سرمایه‌گذاری و سیاست تقسیم سود بوده و سبب تأثیرگذاری منفی معنادار بر شدت سرمایه‌گذاری و سیاست تقسیم سود می‌شود باقربگی و دیگران در سال ۱۳۹۱ ارتباط

۱. Zaid

۲. Paine

۳. Ahsan

بین انعطاف‌پذیری مالی با فرصت‌های رشد و ارزش آتی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران را مورد بررسی قرار دادند. در این تحقیق ۵۶۷ شرکت از صنایع مختلف انتخاب شدند. نتایج نشان داد بین انعطاف‌پذیری مالی، سودآوری و اندازه شرکت‌ها با فرصت‌های رشد آن‌ها ارتباط معناداری وجود ندارد. ارسلان^۱ و همکاران در سال ۲۰۰۹، تأثیر انعطاف‌پذیری مالی بر سرمایه‌گذاری و عملکرد ۱۰۶۸ شرکت غیرمالی که به شدت تحت تأثیر بحران آسیا در سال‌های ۱۹۹۷ تا ۱۹۹۸ را بررسی کردند. تجزیه و تحلیل آن‌ها نشان می‌دهد شرکت‌هایی که پیش از بحران از نظر مالی انعطاف‌پذیر بوده‌اند، توانایی بیشتری در فرصت‌های سرمایه‌گذاری داشتند؛ کمتر روی موجود بودن وجوه داخلی به منظور سرمایه‌گذاری تکیه دارند و در بحران، بهتر از شرکت‌های با انعطاف‌پذیری کمتر عمل می‌کنند. مارچیکا و مورا^۲ در سال ۲۰۱۰ با بررسی انعطاف‌پذیری مالی، توانایی سرمایه‌گذاری و ارزش شرکت نشان دادند که سیاست اهرم محافظه‌کارانه‌ی اجرا شده برای حفظ انعطاف‌پذیری مالی می‌تواند توانایی سرمایه‌گذاری را افزایش دهد. تجزیه و تحلیل آن‌ها نشان می‌دهد که به دنبال یک دوره اهرم کوتاه‌مدت، شرکت‌ها هزینه‌های سرمایه‌ای بزرگ‌تری ایجاد می‌کنند و سرمایه‌گذاری غیرعادی را افزایش می‌دهند. از طرفی عملکرد شرکت‌ها مبنای بسیاری از تصمیم‌گیری‌ها است.

شاخص‌های مختلفی برای اندازه‌گیری عملکرد شرکت‌ها وجود دارد که یکی از این شاخص‌ها، معیار کیو تو بین می‌باشد. شاخص کیو تو بین نیز به عنوان یکی از معیارهایی که می‌تواند عملکرد شرکت را محاسبه نماید، مطرح شده است. این شاخص ارزش دارایی‌های نامشهود شرکت مانند امتیازات انحصاری، سرقتی، حضور مدیران با تجربه در شرکت و فرصت‌های رشد را نیز در ارزش کل شرکت محاسبه می‌کند (فانگ^۳ و همکاران، ۲۰۰۹).

۱. Arslan

۲. Marchica, & Mura

۳. Fang

تعیین رابطه بین انعطاف‌پذیری مالی و عملکرد شرکت‌ها و تأثیر شیوع بیماری کووید ۱۹ از اهمیت بسزایی برخوردار است. لذا هدف این تحقیق، پاسخ به این سوال است که شیوع بیماری کووید ۱۹ چه تأثیری بر ارتباط بین انعطاف‌پذیری مالی و عملکرد شرکت‌ها دارد؟

روش‌شناسی

از آن جا که این پژوهش به بررسی تأثیر انعطاف‌پذیری مالی بر عملکرد شرکت‌ها در زمان کووید ۱۹ در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌پردازد؛ این پژوهش از نظر روش‌شناسی از نوع تحقیقات همبستگی علی‌پس از وقوع است. همچنین این پژوهش از نظر هدف، در زمره پژوهش‌های کاربردی جای می‌گیرد. جامعه آماری این پژوهش تمام شرکت‌های پذیرفته شده در سازمان بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۹۵ الی ۱۳۹۶ می‌باشد. برای انتخاب جامعه آماری شرایطی به شرح زیر لحاظ می‌شود:

- از سال ۱۳۹۶ در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته شده باشند؛

- جزو شرکت‌های زیان ده نباشند؛

- اطلاعات آنها در دسترس باشد؛

- وقفه معاملاتی بیش از ۶ ماه نداشته باشند؛

- به دلیل قابلیت مقایسه دوره مالی آنها منتهی به پایان اسفند ماه باشد.

با در نظر گرفتن شرایط ذکر شده تعداد ۱۴۳ شرکت به عنوان نمونه انتخاب شدند. داده‌ها به کمک نرم‌افزار ره‌آورد نوین و اطلاعات منتشر شده شرکت‌ها در شبکه کدال گردآوری شدند. آزمون فرضیه‌ها نیز پس از جمع‌آوری داده‌ها با استفاده از نسخه ۹ نرم‌افزار Eviews اجرا شد.

متغیرها

متغیر وابسته: عملکرد مالی

برای اندازه‌گیری این متغیر از شاخص کیوتوبین استفاده می‌شود.

$$\text{نسبت } Q \text{ توبین} = \frac{\text{ارزش بازار حقوق صاحبان سهام} + \text{ارزش دفتری بدهی ها}}{\text{ارزش دفتری کل داراییها}}$$

متغیر مستقل: انعطاف پذیری مالی (ff)

نتایج تحقیقات مارچیکا و مورا (۲۰۱۰) بیانگر این بود که تحت یک سیاست محافظه کارانه بدهی، شرکت‌ها این قابلیت را خواهند داشت که یک ساختار سازمانی انعطاف پذیر داشته باشند. دارا بودن انعطاف پذیری مالی، شرکت‌ها را قادر می‌سازد تا در زمان شوک‌های مثبت بازار برای فرصت سرمایه‌گذاری، دسترسی بهتری به منابع داشته باشند و وجوه مورد نیاز خود را برای تامین مالی فرصت‌های سرمایه‌گذاری فراهم کنند. بعد از دوره محافظه کارانه بدهی، شرکت‌های دارای انعطاف پذیری مالی به شکل عمده‌ای مخارج سرمایه‌ای خود را نسبت به سال قبل افزایش داده‌اند و از طرف دیگر، افزایش زیادی در سرمایه‌گذاری آنها مشاهده گردیده است. تحقیقات انجام شده نشان‌دهنده این است که انعطاف پذیری مالی از طریق حفظ ظرفیت مازاد بدهی به دست می‌آید (پ مارچیکا و مورا، ۲۰۱۰، ارسالان و فلوراکیس، ۲۰۰۹). خطاهای برآورد شده را وقتی که منفی هستند جدا و این مقادیر منفی را با ۱۰ درصد اهرم مالی مقایسه می‌کنیم و مقادیری را که بزرگتر از این ده درصد اهرم مالی باشد را عدد ۱ و در غیر این صورت عدد صفر می‌دهیم برای اندازه‌گیری انعطاف پذیری مالی از ظرفیت مازاد بدهی شرکت استفاده می‌شود: در ابتدا از مدل فرانک و گوپال (۲۰۰۹) و مارچیکا و مورا (۲۰۱۰) به منظور شناسایی ظرفیت مازاد بدهی شرکت‌ها و به شرح رابطه (۳-۵) استفاده می‌شود:

$$\text{lev}_{i,t} = \alpha_1 \text{Lev}_{i,t-1} + \beta_1 \text{Lnd lev}_{i,t} + \beta_2 \frac{m}{B_{i,t}} + \beta_3 \text{Size}_{i,t} + \beta_4 \text{Tan}_{i,t} + \beta_5 \text{profitability}_{i,t} + \beta_6 \text{Inflation}_t + \varepsilon_{i,t}$$

که در آن:

Lev: نشان دهنده نسبت بدهی به جمع دارایی‌های شرکت؛

◆..... انعطاف پذیری مالی و عملکرد شرکت‌ها طی شیوع کووید ۱۹ ◇ ۱۲۱

Ind: میانه بدهی شرکت‌های حاضر در صنعت؛

M/B: نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری (نشان دهنده فرصت‌های رشد شرکت) که از طریق

مجموع بدهی و ارزش بازار سهام به جمع دارایی‌ها مورد سنجش قرار می‌گیرد.

Size: لگاریتم دارایی‌های شرکت (در نظر گرفتن تأثیر اندازه شرکت بر فرآیند تأمین مالی)؛

Tan: نسبت دارایی‌های ثابت به کل دارایی‌ها (قابلیت وثیقه گذاری دارایی‌ها)؛

Profitall: سود قبل از بهره و مالیات به جمع دارایی‌ها

Infla: نرخ تورم سال، براساس رشد شاخص مصرف کننده مطابق اعلام بانک مرکزی؛

EE: سایر عوامل (باقیمانده مدل)؛

متغیر تعدیل گر: دوران کووید ۱۹ (Co)

کووید ۱۹ در ایران از اواخر بهمن ماه سال ۱۳۹۸ مطرح شد. لذا تأثیر آن عمدتاً در سال ۱۳۹۹

بوده است. بنابراین، در این تحقیق برای سال ۱۳۹۹ که دوران کووید ۱۹ بوده عدد ۱ و برای

سالهای ۱۳۹۵ الی ۱۳۹۸ عدد ۰ در نظر گرفته شده است.

متغیرهای کنترل:

فرصت رشد (MB): این نسبت از تقسیم ارزش بازار حقوق صاحبان سهام بر ارزش دفتری

سهام در پایان هر سال مالی به دست می‌آید.

سود نقدی تقسیمی (DR): برابر با سود نقدی تقسیمی شرکت در پایان سال مالی می‌باشد.

بازده دارایی (ROA): بازده دارایی از تقسیم سود خالص بر کل دارایی‌ها به دست می‌آید.

تمرکز مالکیت (INS): تمرکز مالکیت برابر با مجموع درصد سهامداران عمده (بیش از ۵٪)

می‌باشد.

بازدهی سهام (RET): برابر با بازده سهام شرکت در پایان سال مالی می‌باشد.

اندازه شرکت (Size): به منظور برآورد اندازه شرکت از لگاریتم طبیعی کل دارایی‌ها در پایان سال مالی شرکت استفاده می‌شود.

مدل تحقیق

$$Q_{it} = \beta_0 + \beta_1 ff_{it} + \beta_2 mb_{it} + \beta_3 size_{it} + \beta_4 roa_{it} + \beta_5 dr_{it} + \beta_6 ret_{it} + \beta_7 ins_{it} + \beta_8 ret_{it} + \beta_9 ins_{it} + \varepsilon_{it}$$

یافته‌های پژوهش

آمار توصیفی

به منظور بررسی مشخصات عمومی متغیرها، همچنین برآورد مدل و تجزیه و تحلیل دقیق آنها، آشنایی با آمار توصیفی مربوط به متغیرها لازم است. نگاره (۱) و (۲) آمار توصیفی مربوط به متغیرهای کمی و کیفی مورد آزمون برای شرکت‌های مورد مطالعه نشان می‌دهد.

نگاره (۱): نتایج تحلیل توصیفی مربوط به داده‌های کمی پژوهش

متغیر	نماد	مشاهدات	میانگین	ماکزیمم	مینیمم	انحراف معیار
کیوتوبین (عملکرد)	<i>Q</i>	۵۷۲	۰.۱۹۸	۰.۹۸۷	۰.۰۰۱	۰.۱۴۵
فرصت رشد	<i>MB</i>	۵۷۲	۰.۲۹۳	۱.۴۶۸	-۰.۷۷۴	۰.۵۰۲
سود تقسیمی	<i>DR</i>	۵۷۲	۰.۶۵۱	۰.۷۱۴	۰.۰۰۳	۰.۱۷۹
سهامداران نهادی	<i>INS</i>	۵۷۲	۰.۷۳۳	۰.۹۸۹	۰	۰.۲۰۶
بازده سهام	<i>Ret</i>	۵۷۲	۰.۹۲۱	۰.۹۸۴	-۰.۰۰۰۵	۰.۶۷۲
نرخ بازده دارایی	<i>ROA</i>	۵۷۲	۰.۴۸۲	۰.۹۹۹	۰.۰۰۱	۰.۲۰۱
اندازه شرکت	<i>SIZE</i>	۵۷۲	۱۳.۷۹۷	۱۹.۰۶۶	۱۰.۰۳۱	۱.۴۰۱

نگاره (۲): نتایج تحلیل توصیفی مربوط به داده‌های کیفی پژوهش

نام متغیر	علامت	تعداد مشاهدات	پاسخ	فراوانی	درصد
انعطاف پذیری مالی	FF	۵۷۲	دارای انعطاف (۱)	۲۱۹	۳۷٫۴
			عدم انعطاف (۰)	۳۶۶	۶۲٫۶
دوران کووید	Co	۵۷۲	عدم کووید (۰)	۴۶۸	۸۰
			وجود کووید (۱)	۱۱۷	۲۰

آمار استنباطی

آزمون F لیمر و آزمون هاسمن

قبل از تخمین مدل‌های رگرسیونی برای آزمون فرضیه پژوهش، به انتخاب الگوی مناسب برای مدل رگرسیونی پرداخته می‌شود. ابتدا با استفاده از آزمون F لیمر به انتخاب مدل داده‌های تلفیقی در برابر داده‌های ترکیبی پرداخته می‌شود. چنانچه مقدار آماره F لیمر کمتر از سطح معناداری ۵٪ باشد، استفاده از روش‌های داده‌های تلفیقی متنفسی است. در غیر این صورت، اگر سطح معناداری از ۵٪ بیشتر باشد، استفاده از روش داده‌های تلفیقی مناسب است. اگر مدل داده‌های تلفیقی در برابر داده‌های ترکیبی انتخاب نشود، آزمون هاسمن به منظور انتخاب الگوی اثرات ثابت داده‌های ترکیبی در برابر الگوی اثرهای تصادفی داده‌های ترکیبی اجرا می‌شود. چنانچه مقدار آماره هاسمن کمتر از ۵٪ باشد، دلیل کافی برای رد الگوهای اثرهای ثابت نداریم و برای آزمون فرضیه مذکور باید از الگوی اثرهای ثابت استفاده کنیم. در غیر این صورت، استفاده از الگوی اثرهای تصادفی مناسب است. نتایج آزمون F لیمر در نگاره (۳) درج شده است. مقدار احتمال آماره F لیمر در نگاره (۳) برای فرضیه اول و دوم بیشتر از سطح معناداری ۵٪ می‌باشد، بنابراین برای آزمون فرضیه مورد نظر استفاده از روش تلفیقی مناسب است.

نگاره (۳): نتایج آزمون F لیمر و هاسمن برای مدل‌های تحقیق

مدل	مقدار آماره F	سطح معناداری	نتیجه
مدل (۱)	۱٫۱۳۷	۰٫۲۲۹	داده‌های تلفیقی
مدل (۲)	۱٫۱۳۶	۰٫۱۱۱	داده‌های تلفیقی

یافته های پژوهش

فرضیه اول: بین انعطاف پذیری مالی و عملکرد شرکت ها رابطه وجود دارد.

نگاره (۴): نتایج آزمون فرضیه اول

نام متغیر	نماد متغیر	متغیر وابسته : عملکرد شرکت	
		ضریب	آماره t
مقدار ثابت	C	۱٫۷۲۲	۱۱٫۱۹۳
انعطاف پذیری	FF	۰٫۰۵۸	۵٫۸۲۲
فرصت رشد	MB	۰٫۰۰۱	-۱٫۲۱۲
سود تقسیمی	DR	-۰٫۰۱۸	-۱۰٫۵۸۳
سهامداران نهادی	INS	-۰٫۱۱۳	-۰٫۰۶۱
بازده سهام	Ret	-۰٫۰۰۱	۰٫۸۲۲
نرخ بازده دارایی	ROA	۰٫۴۸۷	۵٫۸۰۲
اندازه شرکت	SIZE	۰٫۱۰۶	۶٫۰۴۳
کل مدل معنادار است	آماره F	۵٫۲۶۷	
	سطح معنی داری (Prob.)	۰٫۰۰۰	
باقیمانده های مدل مستقل هستند.	آماره دوربین واتسون	۱٫۹۹	
داده های تلفیقی پذیرش می شود.	آزمون F لیمر (چاو)	۱٫۱۳۷	
	سطح معنی داری (Prob.)	۰٫۲۲۹	
	آزمون H هاسمن	-	
	سطح معنی داری (Prob.)	-	
توانایی تبیین مدل	ضریب تعیین (R ^۲)	۰٫۵۲	
	ضریب تعیین تعدیل شده (AdjR ^۲)	۰٫۴۹	

مهم‌ترین هدف این جدول، ارائه آماره‌ای برای اندازه‌گیری نیکویی برازش است که این کار به وسیله ضریب تعیین انجام می‌گردد. ضریب تعیین، معیاری برای سنجش شدت رابطه بین x و y می‌باشد که مقدار آن در این جا $۰/۵۲$ است. یعنی ضریب تعیین قادر است ۵۲% از تغییرات متغیر وابسته (عملکرد شرکت) را توضیح دهد. همبستگی متوالی بین باقیمانده‌ها به معنای اثرگذاری مشاهدات بر هم است. ضریب تعیین تعدیل شده مدل نیز برابر با $۰/۴۹$ می‌باشد. با توجه به نتایج آزمون مدل رگرسیونی فرضیه اول اصلی پژوهش که در نگاره (۴) ارائه شده است؛ سطح معناداری آماره F لیمر (چاو) برابر با $(۰/۲۲۹)$ بوده و از سطح خطای مورد پذیرش بیشتر بوده و مدل داده‌های تابلویی (Pool) برای برازش رگرسیون انتخاب می‌شود. در تحلیل رگرسیون بخصوص زمانی که متغیرها در طول یک فاصله زمانی مورد مطالعه قرار می‌گیرند ممکن است تغییر داده‌ها در طول زمان از الگوی خاصی پیروی کند برای تشخیص این الگو از آزمون دوربین واتسون استفاده می‌شود. مفهوم مستقل بودن به این معنا است که نتیجه یک مشاهده تأثیری بر نتیجه مشاهدات دیگر نداشته باشد. در رگرسیون، بیشتر در مواقعی که رفتار متغیر وابسته در یک بازه زمانی مورد مطالعه قرار می‌گیرد ممکن است با مشکل مستقل نبودن خطاها برخورد کند. به این نوع ارتباط در داده‌ها "خود همبستگی" می‌گویند. در صورت وجود خود همبستگی در خطاها نمی‌توان از رگرسیون خطی استفاده کرد. برای بررسی این فرض به صورت شهودی می‌توان از نمودار کردن توالی متغیر استفاده کرد؛ اما راه مطمئن‌تر استفاده از دوربین واتسون بین ۰ تا ۴ می‌باشد. اگر بین باقی مانده‌ها، همبستگی متوالی وجود نداشته باشد؛ نشان‌دهنده همبستگی منفی می‌باشد. در مجموع اگر این آماره بین $۱/۵$ تا $۲/۵$ باشد، جای هیچ نگرانی نیست آماره دوربین واتسون نیز در دامنه قابل قبول ($۱/۵$ و $۲/۵$) قرار دارد، که نشان می‌دهد همبستگی بین اجزای خطای مدل وجود ندارد. سطح معناداری آماره فیشر (F) ($۰/۰۰۰$) از سطح خطای مورد پذیرش (۵%) کمتر بوده و کل مدل رگرسیونی به شکل خطی معنادار است. حال پس از بررسی اولیه و اینکه معناداری کل مدل با

استفاده از آماره F مورد قبول واقع شده، به بررسی معنا دار بودن ضرایب به دست آمده از آزمون t می پردازیم. جدول معنادار بودن ضرایب مدل رگرسیونی ذکر شده، به شرح زیر می باشد.

با توجه به بالا بودن سطح احتمال (Prob.) آماره t از سطح خطای مورد پذیرش برای ضریب β_1 نتایج آزمون نشان می دهد، انعطاف پذیری مالی بر عملکرد شرکت ها تأثیر دارد. بنابراین، فرضیه اول پژوهش را می توان در سطح اطمینان ۹۵٪ پذیرش کرد. همچنین نتایج آزمون نشان می دهد متغیرهای کنترلی مورد استفاده بر عملکرد شرکت تأثیر معناداری دارد.

فرضیه دوم: شیوع کووید ۱۹ بر ارتباط بین انعطاف پذیری مالی و عملکرد شرکت ها تأثیر دارد.

نگاره () : نتایج آزمون فرضیه ی دوم

نام متغیر	نماد متغیر	متغیر وابسته : عملکرد شرکت	
		ضریب	آماره t
مقدار ثابت	C	۳۲٫۰۱۶	۲٫۰۷۳
انعطاف پذیری	FF	۵٫۲۸۴	۱٫۵۱۰
دوران کووید ۱۹	Co	-۲٫۳۶۶	۰٫۴۵۹
انعطاف پذیری*دوران کووید	FF*CO	-۲٫۶۵۷	-
فرصت رشد	MB	۱۳٫۷۶۱	۱٫۶۱۹
سود تقسیمی	DR	۱٫۵۰۷	۰٫۳۶۹
سهامداران نهادی	INS	-۲٫۵۵۸	-۲۶۶۰
بازده سهام	Ret	۱۳٫۶۹۷	۱٫۶۱۱
نرخ بازده دارایی	ROA	۱٫۷۱۵	۱۱٫۱۳۳
اندازه شرکت	SIZE	۰٫۰۸۷	۵٫۸۴۵
آماره F		۹٫۵۸۷	
سطح معناداری (Prob.)		۰٫۰۰۰	
آماره دوربین واتسون		۱٫۹۰	
		باقی مانده های مدل مستقل هستند.	

داده‌های تلفیقی پذیرش می‌شود	۱/۱۳۶ ۰/۱۱۱	آزمون F لیمر (چاو) سطح معناداری (Prob.)
--	- -	آزمون H هاسمن سطح معناداری (Prob.)
توانایی تبیین مدل	۰/۲۹ ۰/۲۶	ضریب تعیین (R ^۲) ضریب تعیین تعدیل شده (AdjR ^۲)

مهم‌ترین هدف این جدول، ارائه آماره‌ای برای اندازه‌گیری نیکویی برآزش است که این کار به وسیله ضریب تعیین انجام می‌گردد. ضریب تعیین، معیاری برای سنجش شدت رابطه بین x و y می‌باشد که مقدار آن در این جا $۰/۲۹$ است؛ یعنی ضریب تعیین قادر است ۲۹% از تغییرات متغیر وابسته (ulg;vn شرکت) را توضیح دهد. همبستگی متوالی بین باقی مانده‌ها به معنای اثرگذاری مشاهدات بر هم است. ضریب تعیین تعدیل شده مدل نیز برابر $۰/۲۶$ می‌باشد. با توجه به نتایج آزمون مدل رگرسیونی فرضیه دوم پژوهش که در نگاره (۵) ارائه شده است، سطح معناداری آماره F لیمر (چاو) برابر با $(۰/۱۱۱)$ بوده و بیش تر از سطح خطای مورد پذیرش بوده و مدل داده‌های تابلویی (Pool) برای برآزش رگرسیون انتخاب می‌شود. آماره دوربین واتسون نیز در دامنه قابل قبول ($۱/۵$ و $۲/۵$) قرار دارد، که نشان می‌دهد همبستگی بین اجزای خطای مدل وجود ندارد. مسطح معناداری آماره فیشر (F) ($۰/۰۰۰$) از سطح خطای مورد پذیرش (۵%) کمتر بوده و کل مدل رگرسیونی به شکل خطی معنادار است. حال پس از بررسی اولیه و اینکه معناداری کل مدل با استفاده از آماره F مورد قبول واقع شده، به بررسی معنادار بودن ضرایب به دست آمده از آزمون t می‌پردازیم. جدول معنادار بودن ضرایب مدل رگرسیونی ذکر شده، به شرح زیر می‌باشد. با توجه به بالا بودن سطح احتمال (Prob) آماره t از سطح خطای مورد پذیرش برای ضریب β_1 نتایج آزمون نشان می‌دهد، با نقش تعدیلی دوران کووید ۱۹، انعطاف پذیری مالی بر عملکرد شرکت تأثیر دارد. بنابراین، فرضیه دوم پژوهش را میتوان در سطح اطمینان ۹۵% پذیرش کرد. همچنین نتایج آزمون نشان می‌دهد متغیرهای

کنترلی وارد شده به مدل بر عملکرد شرکت تأثیر معنا داری دارد. لذا انعطاف‌پذیری مالی بر عملکرد شرکت‌ها در طی شیوع کووید ۱۹ تأثیر دارد.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

نتایج فرضیه اول نشان داد بین انعطاف‌پذیری مالی و عملکرد شرکت‌ها رابطه وجود دارد همچنان شیوع کووید ۱۹ بر ارتباط بین انعطاف‌پذیری مالی و عملکرد شرکت‌ها تأثیر منفی دارد؛ به این صورت که باعث کاهش ارتباط بین انعطاف‌پذیری مالی و عملکرد شرکت‌ها می‌شود. نتایج تحقیق حاضر با نتایج تحقیقات گلیبوا^۱ (۲۰۲۱)، پارکر^۲ (۲۰۲۰) و رینالدی و همکاران (۲۰۲۰)، بارتیک^۳ و همکاران (۲۰۲۰)، هانو و همکاران (۲۰۲۱)، لارکر و همکاران (۲۰۲۰)، ماتر (۲۰۲۰)، احسان و همکاران (۲۰۲۱)، باقربیگی و همکاران (۱۳۹۱)، استابس و همکاران (۲۰۲۱) همخوانی دارد. به عبارت دیگر، شیوع بیماری کووید ۱۹ پیچیده شدن شرایط و عدم امکان پیش بینی آینده و افزایش احتمال رکود اقتصادی منجر شده و در نتیجه به تأثیر منفی بر رابطه بین متغیرهای مالی از جمله انعطاف‌پذیری مالی و عملکرد شرکت می‌انجامد. انعطاف‌پذیری مالی را می‌توان پیوندی دانست که از طریق وجوه داخلی انباشته شده و ظرفیت وام‌گیری خارجی، شرکت را قادر می‌سازد، در زمان مناسب و به‌طور رقابتی، گزینه‌های رشد را به اجرا رسانده و پروژه‌های با ارزش فعلی خالص مثبت را انجام دهند. عملکرد شرکت‌ها مبنای بسیاری از تصمیم‌گیری‌ها است. از عوامل مهمی که اغلب اعتبار دهندگان، سرمایه‌گذاران، مدیران و سایر فعالان اقتصادی می‌توانند به آن توجه کنند، عملکرد شرکت است. به عبارت دیگر، عملکرد شرکت، حاصل فعالیت‌ها و بازده سرمایه‌گذاری‌های آن در یک دوره معین است.

۱. Golubeva

۲. Parker

۳. Bartik

انگیزه‌های دستیابی به انعطاف‌پذیری مالی به توانایی برآورد نیاز آتی شرکت‌ها به منظور کسب درآمد از منابع خارج از شرکت و تامین مالی با صرف هزینه کم بستگی دارد. با توجه به تئوری علامت دهی مدیران شرکت‌ها که به اطلاعات دست اول دسترسی دارند؛ سعی می‌کنند از طریق ارقام مالی، نشانه‌هایی از عملکرد آتی شرکت‌ها در اختیار استفاده‌کنندگان از صورت‌های مالی قرار دهند. این علامت دهی می‌تواند از طریق رابطه بین اهرم و جریان‌های نقدی صورت پذیرد. از طرف دیگر، مطابق با تئوری سلسله مراتبی، به دلیل ریسک بالای اهرم، استفاده از آن به آخرین مرحله و در صورت عدم امکان استفاده از سایر روش‌های تامین مالی موقوف می‌گردد. این امر مؤید اثر معکوس جریان‌های نقدی بر اهرم است (وهیودی، ۲۰۱۱). مهم‌ترین هدف از سیاست‌های تعیین ساختار سرمایه، مشخص کردن ترکیب منابع مالی به منظور به حداکثر رساندن ثروت سهامداران است؛ گرچه این امر به عوامل متعددی بستگی دارد که ساختار سرمایه یکی از آن‌هاست. به عنوان مثال، اگر یک شرکت، اوراق قرضه بیشتری منتشر کند، نقطه سربه سر مالی و درجه اهرم مالی آن افزایش می‌یابد. اگر نرخ بازده از نرخ بهره بیشتر باشد، سود هر سهم به شدت افزایش خواهد یافت (اثر اهرم مالی). سیاست‌های تعیین ساختار سرمایه به مدیران مالی کمک می‌کند تا در مورد هر یک از برنامه‌های تأمین مالی مورد نظر، مبلغ سود قبل از بهره و مالیات لازم را برای جلوگیری از کاهش سود هر سهم تعیین کنند. همچنین، با محاسبه ریسک مالی متعلق به هر یک از برنامه‌های تأمین مالی، می‌توان روشی را انتخاب کرد که به مطلوب‌ترین ترکیب ریسک و بازده منجر شود (نعیم پور، ۱۳۹۱). با توجه به تئوری علامت دهی مدیران شرکت‌ها که به اطلاعات دست اول دسترسی دارند؛ سعی می‌کنند از طریق ارقام مالی نشانه‌هایی از عملکرد آتی شرکت‌ها در اختیار استفاده‌کنندگان از صورت‌های مالی قرار دهند. این علامت دهی می‌تواند از طریق رابطه بین اهرم و جریان‌های نقدی صورت پذیرد. از طرف دیگر مطابق با تئوری سلسله مراتبی، به دلیل ریسک بالای اهرم، استفاده از آن به آخرین

۱۳۰ ◇ فصلنامه علمی - تخصصی حسابداری و فناوری‌های نوین ◆

مرحله و در صورت عدم امکان استفاده از سایر روش‌های تامین مالی موکول می‌گردد. این امر
مؤید اثر معکوس جریان‌های نقدی بر اهرم است. (وهیودی، ۲۰۱۱).

منابع

۱. باقریگی، مریم، پورعلی لاکلایه، محمدرضا، افشین، آرمین. (۱۳۹۱). بررسی ارتباط بین انعطاف پذیری مالی با فرصت‌های رشد و ارزش آتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، اولین همایش ملی راهکارهای ارتقاء مباحث مدیریت، حسابداری و مهندسی صنایع در سازمان‌ها، گچساران،،،/https://civilica.com/doc/۲۱۳۳۷۱
۲. شعری آناقیز، صابر، محسنی رستاقی، بهرام، ۱۳۹۴، بررسی انعطاف پذیری مالی و تصمیمات ساختار سرمایه در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، مطالعات تجربی حسابداری مالی، دوره ۱۳، شماره ۶، ص ۹-۲۶.
۳. واعظ، سید علی؛ بنایی قدیم، ذحیم؛ قاسمی، ساناز. (۱۴۰۰). بررسی تأثیر انعطاف‌پذیری مالی بر شدت سرمایه‌گذاری و تقسیم سود با تأکید بر نقش تضاد مالکانه، راهبرد مدیریت مالی، دوره ۹، شماره ۱، صص ۱۳۳-۱۵۴.
۴. نعیم پور، رسول، علی نعمتی و معصومه علوی، (۱۳۹۱)، "علل ساختار متفاوت سرمایه در ایران در مقایسه با کشورهای جنوب شرقی آسیا"، پژوهشنامه حسابداری مالی و حسابرسی، شماره سیزدهم، سال چهارم، صص ۱۶۸-۱۴۵.

۱. Ahsan, T., Mirza, S.S., Al-Gamrh, B., Bin-Feng, C. and Rao, Z.U.R. (2021), "How to deal with policy uncertainty to attain sustainable growth: the role of corporate governance", *Corporate Governance: The International Journal of Business in Society*, Vol. 21 No. 1, pp. 78-91.
۲. Arslan, O. , Florackis, C. , Ozkan, A. (2009). *Financial Flexibility, corporate investment and performance. papers. SSRN. Com*
۳. Baker, S. Bloom, N. Davis, S.J. Kost, K. Sammon, M. and Viratyosin, T. (2020), "The unprecedented stock market reaction to COVID ۱۹", *The Review of Asset Pricing Studies* raaa008, online version.
۴. Bartik, A.W., Bertrand, M., Cullenc, Z., Glaeser, E.L., Luca, M. and Stanton, C. (2020), "The impact of COVID ۱۹ on small business outcomes and expectations", *Proceedings of the National Academy of Sciences*, Vol. 117 No. 30, pp. 17656-17666.
۱. Byoun, S. (2007). *Financial Flexibility, leverage, and Firm size. Finance. Baylor. edu.*
۲. Byoun, S. (2008). *Financial flexibility and capital structure decision, SSRN Working Paper.*
۳. Carneya, M., Estrin, S., Liang, Z. and Shapiro, D. (2019), "National institutional systems, foreign ownership and firm performance: the case of understudied countries", *Journal of World Business*, Vol. 54 No. 4, pp. 244-257.
۴. Corbet S., Hou Y., Hu Y., Lucey B., Oxley L. Aye Corona! The contagion effects of being named Corona during the COVID ۱۹ pandemic. *Financ. Res. Lett.* 2020 [PMC free article] [PubMed] [Google Scholar]
۵. DeAngelo, H. and DeAngelo, L. (2007). *Capital structure, payout policy, and financial flexibility. Working paper, University of Southern California, SSRN abstract no. 916093.*
۶. Fang V.W. Noe Thomas., T. Sheri ,(۲۰۰۹). *Stock market liquidity and firmvalue ,*"*Journal of Financial Economics*, ۱۵۰ ۹۴- ۱۶۹

۱. Georgieva, K. (2020). *IMF managing director Kristalina Georgieva's statement following a G20 ministerial call on the coronavirus emergency.*
۲. Golubeva, O. (2021), "Firms' performance during the COVID ۱۹ outbreak: international evidence from 13 countries", *Corporate Governance*, Vol. ahead-of-print No. ahead-of-print. <https://doi.org/10.1108/CG-09-2020-0405>
۳. Goodell J.W. *COVID ۱۹ and finance: Agendas for future research. Financ. Res. Lett.* 2020 [PMC free article] [PubMed] [Google Scholar]
۴. Goodell J.W., Huynh T.L.D. *Did congress trade ahead? Considering the reaction of US industries to COVID ۱۹. Financ. Res. Lett.* 2020 [PMC free article] [PubMed] [Google Scholar]
۵. Gu L., Hackbarth D., Johnson T. *Inflexibility and stock returns. Rev. Financ. Stud.* 2018;31(1):278–321. [Google Scholar]
۶. Hao, L, Xingjian, Y, Libo, Y.(2021). *The impact of operating flexibility on firms' performance during the COVID ۱۹ outbreak: Evidence from China, Financ Res Lett*, doi: 10.1016/j.frl.2020.101808
۷. Hassan, T.A., Hollander, S., Lent, L. and Tahoun, A. (2020), "Firm-level exposure to epidemic diseases COVID ۱۹, SARS, and H1N1", *Working paper, National Bureau of Economic Research*, No. 26971.
۸. Huo X., Qiu Z. *How does China's stock market react to the announcement of the COVID ۱۹ pandemic lockdown? Econ. Polit. Stud.* 2020 doi: 10.1080/20954816.2020.1780695. [CrossRef] [Google Scholar]
۹. Kells, S. (2020), "Impacts of COVID ۱۹ on corporate governance and assurance, international finance and economics, and non-fiction book publishing: some personal reflections", *Journal of Accounting & Organizational Change*, Vol. 16 No. 4, pp. 629-635.

۱۷. Kraus, S., Clauss, T., Breier, M., Gast, J., Zardini, A. and Tiberius, V. (2020), "The economics of COVID ۱۹: initial empirical evidence on how family firms in five European countries cope with the corona crisis", *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, Vol. 26 No. 5, pp. 1067-1092.
۱۸. Larcker, D.F. Lynch, B. Tayan, B. and Taylor, D.J. (2020), "The spread of COVID ۱۹ disclosure", *Stanford Closer Look Series*, June, pp. 1-15.
۱۹. Leduc S., Liu Z. *The uncertainty channel of the coronavirus*. FRBSF. *Econ. Lett.* 2020 forthcoming. [Google Scholar]
۲۰. Levy, D.L. (2020), "COVID ۱۹ and global governance", *Journal of Management Studies*, on-line version, p. 1-5.
۲۱. Marchica, M. T. & Mura. R. (2010). *Financial flexibility, investment ability, and firm value: Evidence from firms with spare debt capacity*, *Financial Management*, 1339-1368.
۲۲. Mather, P. (2020), "Leadership and governance in a crisis: some reflections on COVID ۱۹", *Journal of Accounting & Organizational Change*, Vol. 16 No. 4, pp. 579-585.
۲۳. McKibbin W.J., Fernando R. *CAMA Working paper; 2020. The global macroeconomic impacts of COVID ۱۹: seven scenarios*. No. 19/2020. [Google Scholar]
۲۴. Paine, L.S. (2020), "COVID ۱۹ is rewriting the rules of corporate governance", *Harvard Business Review*, pp. 2-11, October 06.
۲۵. Parker, L.D. (2020), "The COVID ۱۹ office in transition: cost, efficiency and the social responsibility business case", *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, Vol. 33 No. 8, pp. 1943-1967.
۲۶. Rinaldi, L., Cho, C.H., Lodhia, S.K., Michelon, G. and Tilt, C.A. (2020), "Accounting in times of the COVID ۱۹ pandemic: a forum for academic research", *Accounting Forum*, Vol. 44 No. 3, pp. 180-183.

۲۷. Sharif A., Aloui C., Yarovaya L. COVID ۱۹ pandemic, oil prices, stock market, geopolitical risk and policy uncertainty nexus in the US economy: Fresh evidence from the wavelet-based approach. *Int. Rev. Financ. Anal.* 2020 [Google Scholar]
۲۸. Shehzad K., Liu X., Kazouz H. COVID ۱۹'s disasters are perilous than global financial crisis: A rumor or fact? *Financ. Res. Lett.* 2020 [PMC free article] [PubMed] [Google Scholar]
۲۹. Shen, H., Fu, M., Pan, H., Yu, Z. and Chen, Y. (2020), "The impact of the COVID ۱۹ pandemic on firm performance", *Emerging Markets Finance and Trade*, Vol. 56 No. 10, pp. 2213-2230.
۳۰. Stubbs, T., Kring, W., Laskaridis, C., Kentikelenis, A. and Gallagher, K. (2021), "Whatever it takes? The global financial safety net, COVID ۱۹, and developing countries", *World Development*, Vol. 137, p. 105171.
۳۱. Wahyudi, I., (2011), *Analysis of Effect of Leverage and Cash Flow Today on Future Financial Performance of Indonesian Public Company: Signaling Theory vs. The Pecking Order Theory.* Available at SSRN.com
۳۲. Zaid, M.A.A., Wang, M., Abuhijleh, S.T.F., Issa, A., Saleh, M.W.A. and Ali, F. (2020), "Corporate governance practices and Capital structure decisions: the moderating effect of gender diversity", *Corporate Governance: The International Journal of Business in Society*, Vol. 20 No. 5, pp. 939-964.

بررسی تأثیر کیفیت حسابداری بر نوسانات ضمنی سهام در زمینه اعلامیه

علی امینی فتیده^۱؛ حمیدرضا کردلوئی^۲

چکیده

یک رابطه اطلاعاتی خطی بین اطلاعات حسابداری و ارزش بازار سهام، پویایی اطلاعات حسابداری و ارزش بازار سهام وجود دارد اعلامیه‌های سود شرکت، اطلاعات لازم را در اختیار تحلیل گران بازار قرار می‌دهد تا آنها به ارزیابی عملکرد شرکت مورد نظر بپردازند. هدف تحقیق حاضر بررسی تأثیر کیفیت حسابداری بر نوسانات ضمنی سهام در مورد اعلامیه سود می‌باشد. تحقیق حاضر از منظر هدف از نوع تحقیقات کاربردی و از نظر محتوا و ماهیت در زمره پژوهش‌های همبستگی، پس رویدادی است. جامعه آماری این پژوهش شرکت‌های پذیرفته شده در سازمان بورس اوراق بهادار تهران در فاصله زمانی ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۸ بود. که تعداد ۱۳۹ شرکت به عنوان نمونه انتخاب شدند. برای محاسبات آماری از نرم‌افزار EXCEL، EVIEWS و برای آزمون فرضیه‌ها از آزمون رگرسیون خطی استفاده شده است. نتایج نشان داد کیفیت حسابداری بر نوسانات ضمنی سهام در مورد اعلامیه سود تأثیر معنا داری دارد.

۱. کارشناس ارشد حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات (نویسنده مسئول)

۲. دانشیار گروه مدیریت مالی دانشگاه آزاد اسلامی واحد اسلامشهر.

.....♦ بررسی تأثیر کیفیت حسابداری بر نوسانات ضمنی سهام در زمینهٔ اعلامیه ◇ ۱۳۷

واژگان کلیدی: کیفیت حسابداری، نوسانات ضمنی سهام، اعلامیه سود، شرکت‌های پذیرفته

شده در بورس.

مقدمه

صورت‌های مالی مهم‌ترین اطلاعات بیرونی است که به منظور اطلاع‌رسانی در مورد وضعیت مالی یک شرکت جهت اطلاع‌رسانی تصمیمات سرمایه‌گذار کمک می‌کند. یکی از اهداف اصلی حسابداری، ارائه اطلاعات در مورد ارزش یک شرکت به منظور کمک به تصمیم سرمایه‌گذاری در سهام است که این امر نشان می‌دهد مفید بودن اطلاعات حسابداری تنها زمانی می‌تواند تعیین شود که بر تصمیمات اقتصادی تأثیر بگذارد (یوگب^۱ و همکاران، ۲۰۱۷). کیفیت اطلاعات حسابداری در دو دیدگاه قابل بررسی است: اول اینکه کیفیت اطلاعات حسابداری بر اساس سودمندی اطلاعات مالی به کاربران تعیین می‌شود. دوم، کیفیت اطلاعات حسابداری بر مفهوم محافظت از سهامداران / سرمایه‌گذاران تمرکز دارد. بنابراین، گزارشگری مالی، فرآیند برقراری ارتباط اندازه‌گیری اقتصادی، تعهد و اطلاعات حسابداری در مورد منابع و عملکرد گزارش‌دهنده برای کسانی است که دارای حقوق معقول برای چنین اطلاعات به منظور تسهیل قضاوت آگاهانه و تصمیم‌گیری. با ارائه صورت‌های مالی به منظور نشان دادن میزان اهداف سرمایه‌گذاران می‌باشند (بامیدل^۲ و همکاران، ۲۰۱۸).

اطلاعات حسابداری با کیفیت بالا با محدود کردن هزینه‌های مدیریت برای منافع خود و دیگران از بهبود تصمیم‌گیری در سرمایه‌گذاری حمایت می‌کند. علاوه بر این، اطلاعات حسابداری با کیفیت بالا می‌تواند درباره سرمایه‌گذاری اطلاعات مفیدی برای نظارت بر فعالیت‌های مدیریتی ارائه دهد (مانیجی و پردانا^۳، ۲۰۱۸). کیفیت اطلاعات حسابداری مربوط به زمانی است که می‌توان آن را برای پیش‌بینی ارزش سهام استفاده کرد، چهار دیدگاه برای ارزش‌گذاری وجود دارد: آنها عبارتند از دیدگاه تجزیه و تحلیل اساسی، دیدگاه پیش‌بینی،

۱. Uwuigbe

۲. Bamidele

۳. miaji & Perdana

♦..... بررسی تأثیر کیفیت حسابداری بر نوسانات ضمنی سهام در زمینهٔ اعلامیه ◇ ۱۳۹

دیدگاه اطلاعات و دیدگاه اندازه‌گیری. دیدگاه تجزیه و تحلیل اساسی، ارتباط ارزشی را به عنوان توانایی اطلاعات صورت‌های مالی برای جذب ارزش سهم ذاتی توضیح داده است. دیدگاه پیش بینی، ارزش ارتباطی را به عنوان توانایی اطلاعات مالی برای پیش بینی سود سهام در آینده، جریان نقدی آینده و سود آینده نشان می‌دهد. دیدگاه اطلاعات، ارزش مربوط به اطلاعات مالی و قیمت یا بازده را نشان می‌دهد و دیدگاه اندازه‌گیری توضیح ارزش مربوطه به توانایی اطلاعات صورت‌های مالی برای جمع آوری و یا خلاصه اطلاعات با ارزش سهام را توضیح می‌دهد (یوگب و همکاران، ۲۰۱۷). از طرفی نوسانات ضمنی حقوق صاحبان سهام یک اندازه‌گیری آینده نگر برای انتظارات سرمایه‌گذاران در مورد ریسک اقتصادی آینده شرکت‌ها می‌باشد تا اطلاعات جدید را زودتر از بازارهای سهام انعکاس و سهم زیادی در کشف قیمت داشته باشد. به طوری که اعلامیه سود شرکت‌ها سرشار از اطلاعات هستند، ریسک اطلاعات گزارش شده (شاخصی از کیفیت اطلاعات ارائه شده) انتظارات فعالان بازار را تحت تأثیر قرار می‌دهد و باعث عدم قطعیت در حقوق صاحبان سهام آتی شرکت است و زمانی آشکار می‌گردد که در آخرین سطح از نوسانات، سرمایه‌گذاران تمایل به خرید و فروش سهام شرکت در یک زمان مشخص در آینده را دارند. شرکت از طریق اعلان سود، عدم قطعیت ارزش بازار سهام خود را نشان می‌دهد و کیفیت اطلاعات حسابداری، عملکرد گذشته را برای سرمایه‌گذاران فاش کرده و به دنبال آن نوسانات سهام حول اعلان درآمد را برآورد و منتشر می‌سازد (صفاخواه و فاضلی، ۱۳۹۷). قیمت سهام تحت تأثیر عوامل مختلفی از جمله اطلاعات حسابداری در صورتهای مالی است (هونگ دانگ^۱ و همکاران، ۲۰۱۷). لذا قیمت سهام می‌تواند در پاسخ به اخبار بنیادی خاص شرکت، مانند اعلامیه سود حرکت کند. نظریه استاندارد نشان می‌دهد که قیمت سهام باید به سمت ارزش‌های اساسی همگرا شود. نقش

۱. Hung Dang

اصلی حسابداری شاید ارائه اطلاعات جدید به بازارهای سرمایه نباشد؛ ولی سود را به یک معیار مهمتر از عملکرد شرکت تبدیل می‌کنند. اطلاعات بنیادی شرکت در توضیح بازده سهام با گذشت زمان اهمیت کمتری پیدا کرده است. با این حال، همبستگی بین سود و بازده سهام ثابت نمی‌کند که سرمایه‌گذاران اصول شرکت را نادیده می‌گیرند. به طور شهودی، سه دلیل وجود دارد که بازده تاریخ اعلان، خلاصه‌ای بهتر از اخبار بنیادی محکم را ارائه می‌کند. اول، بازده اطلاعاتی با خطای اندازه‌گیری کمتر نسبت به تغییرات درآمدی و اشتباهات پیش بینی تحلیلگر باعث نیض بازار می‌شود. دوم، بازده اطلاعاتی شامل انواع مختلفی از اخبار اساسی است - هم اطلاعات مالی کمی و هم کیفی، و همچنین اخبار اساسی فعلی و آینده. سرانجام، رابطه بین بازده‌های سالانه و بازده اعلامیه در سراسر بنگاه‌ها نسبت به رابطه بین بازده سالانه و شگفتی‌های درآمدی یکسان است (شوآی و روبرت^۱، ۲۰۱۹). لذا ارزش واقعی دارایی از حرکت هندسی با نوسانات ثابت پیروی می‌کند، و در نتیجه، همه گزینه‌ها در یک دارایی مشابه باید نوسانات ضمنی یکسانی را ارائه کنند. با این حال، در عمل، نوسانات ناشی از قراردادهای مشاهده شده با تاریخ متفاوت بازتابی از ارزیابی بازار از عدم قطعیت بازار است. ساختار نوسانات ضمنی^۲ (TSIV) برای گزینه‌های سهام باید منعکس کننده انتظارات ریسک بلندمدت یا میان مدت (نسبت به کوتاه مدت) اطلاعات سرمایه‌گذاران در بازار با توجه به بازده سهام زیربنایی باشد. با توجه به ریسک اطلاعات، کیفیت سود یک شرکت با عدم اطمینان در مورد عملکرد اقتصادی و سودآوری در آینده مرتبط است. لذا انتظار می‌رود کیفیت حسابداری بر نوسانات بازده سهام بنگاه تأثیر بگذارد. ریسک اطلاعات یا عدم اطمینان اطلاعات، منعکس کننده این احتمال است که اطلاعات خاص شرکت برای تصمیمات سرمایه‌گذار دارای کیفیت پایین بوده یا بازتابی از ارزش شرکت با هزینه قابل قبول را توسط دانشمندان با دانش بالا ارزیابی

۱. Shuai, & Robert

۲. term structure of implied volatilities

کرد. بنابراین، ارزیابی کیفیت حسابداری رویه‌ها و انتظارات کوتاه مدت نسبت به سهام با ریسک بلند مدت را نشان می‌دهد. کیفیت پایین اطلاعات حسابداری قبل از روزهای اعلام سود، با میزان کارایی قابل توجه در نوسانات ضمنی^۱ (IV) همراه است و با وضوح بیشتر در نوسانات ضمنی بعد از اعلامیه سود همراه است. شیب تند منحنی نوسانات ضمنی، حاکی از انحراف قوی تر (ضعیف تر) کوتاه مدت نسبت به نوسانات بلند مدت است. در همین جهت، تغییر مثبت (منفی) در شیب نوسانات ضمنی در مورد اعلامیه سود^۲ (EA) حاکی از آن است که سرمایه‌گذاران در مورد سطح نسبی نوسانات سهام بلند مدت (کوتاه مدت) مطمئن نیستند. از کیفیت اعلام تعهدی به عنوان معیار ریسک اطلاعاتی بنگاه‌ها استفاده می‌شود. از آن جا که انتظار می‌رود کیفیت تعهدی، سرمایه‌گذاران را در مورد محتوای سود حسابداری به جریان نقدی آگاه سازد، در صورتی که سرمایه‌گذاران با ارزیابی جریان های نقدی آینده و خطرپذیری آنها، اوراق بهادار را ارزیابی کنند، پیش بینی می‌شود کیفیت تعهدی غیر مترقبه این محتوا را به طور قابل توجهی ضعیف کرده و به تبع آن ریسک اطلاعات را افزایش دهد. کیفیت حسابداری پایین با شیب منفی قابل توجهی مربوط به نوسانات ضمنی در روز اعلام سود همراه است. شرکت‌های با کیفیت حسابداری به طور قابل توجهی شیب منحنی بالاتر را در روز اعلام سود نسبت به سطح منفی تر سوق می‌دهند (سراینا و اندریانوس^۳، ۲۰۱۷). کرونل^۴ و همکاران (۲۰۱۷) اذعان داشتند که کیفیت گزارشگری مالی با کاهش مسائل نمایندگی، ریسک اطلاعاتی را کاهش داده و با کاهش ریسک اطلاعاتی، از هزینه‌های سرمایه کاسته شده و این کاهش‌ها بر تمایل سرمایه‌گذاران برای خرید و فروش یا نگهداری سهام شرکت تأثیر می‌گذارد که افزایش نرخ رشد

۱. implied volatilities

۲. Earnings Announcements

۳. Seraina & Andrianos .

۴. Cornell

شرکت‌ها را در پی خواهد داشت. ژئی و وانگ^۱ (۲۰۱۶) بیان داشتند، هر چه کیفیت اطلاعات حسابداری شرکت‌ها بالاتر باشد، مسئله سرمایه‌گذاری بیش از حد، کمتر به وجود می‌آید؛ زیرا ارتقای کیفیت اطلاعات حسابداری می‌تواند توان رقابت شرکت را در صنعت افزایش دهد و با رشد صنعت شرکت نیز از فرصت‌های پیش‌آمده در آن صنعت استفاده کند. کیفیت اطلاعات حسابداری اعتماد سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان را افزایش می‌دهد و شرکت هم‌جهت با صنعت می‌تواند سهم خود را در بازارهای مختلف از جمله بازار کالا و بازار سرمایه حفظ کند و رشدی هم‌جهت با صنعت به دست آورد. عدم لحاظ ریسک اطلاعات در محاسبه بازده مورد انتظار، موجب ایجاد بازده غیرعادی ناشی از خطای محاسباتی می‌شود (منطق‌گراها). (کالن^۲ و همکاران، ۲۰۱۳). این، در حالی است که عده‌ای دیگر از پژوهشگران مشاهده بازده غیرعادی در بازار را ناشی از رفتار غیرمنطقی (تصمیم احساسی) سرمایه‌گذاران دانسته و دلایل مختلفی چون: حسابداری ذهنی، ریسک‌گریزی، بیش اعتمادی، محافظه‌کاری، ذهنیت نماینده، هزینه‌های ریخته و لنگراندازی را در تشریح آن ذکر می‌کنند (رفتارگراها). نکته قابل توجه آن‌که، مشاهده بازده غیرعادی به هر یک از دو علت، از کیفیت اطلاعات اثر پذیرفته و می‌تواند به عنوان یکی از پیامدهای آن برای ارزیابی معیارهای سنجش کیفیت اطلاعات به‌کار رود (اثنی عشری و اسدی، ۱۳۹۴).

به طور معمول، استدلال می‌شود که کیفیت اطلاعات مالی نقش مهمی در کاهش مشکلات نمایندگی بین مدیران و سرمایه‌گذاران دارد؛ چرا که تئوری نمایندگی منبع مهمی از اطلاعات است که توسط سرمایه‌گذاران برای نظارت بر مدیران استفاده می‌شود. علاوه بر این، اطلاعات مالی نقش نظارت بر بازار سهام به عنوان منبع مهم اطلاعات خاص شرکت دارند. لذا اگر کیفیت اطلاعات مالی، مسائل نمایندگی بین مدیران و سرمایه‌گذاران را کاهش دهد، می‌تواند

۱. Zhai & Wang

۲. Callen

♦..... بررسی تأثیر کیفیت حسابداری بر نوسات ضمنی سهام در زمینهٔ اعلامیه ◇ ۱۴۳

پس از افزایش توانایی سهامداران برای نظارت بر مدیران، افزایش بهره‌وری سرمایه‌گذاری را بهبود (وانگ^۱ و همکاران، ۲۰۱۵). بنابراین، اگر کیفیت اطلاعات مالی بالاتر باعث افزایش توانمندی سهامداران در نظارت بر فعالیت‌های مدیریتی و تشخیص رفتارهای نامطلوب آن‌ها نظیر بیش سرمایه‌گذاری و یا کم سرمایه‌گذاری شود، می‌تواند به بهتر شدن کارایی مدیران منجر شود. کیفیت بالای اطلاعات مالی، ارتباط ارزشی اطلاعات را افزایش می‌دهد و موجب می‌شود اطلاعات مالی برای کاهش سرمایه‌گذاری‌های نامناسب کمتر شود (ابراهیمی راد^۲ و همکاران، ۲۰۱۶). اطلاعات حسابداری با کیفیت بالا، عدم تقارن اطلاعات بین مدیران و ارائه دهندگان سرمایه‌های خارجی را کاهش می‌دهد، و به این ترتیب بر رابطه بین بازده و اطلاعات حسابداری با کیفیت بالا تمرکز دارد، چرا که کیفیت بالاتر و اطلاعات شفاف فرصتی برای بازتاب در قیمت سهام می‌باشد. این، به نوبه خود، برخی سرمایه‌گذاران جدید را جذب می‌کند (مائجی و پردانا، ۲۰۱۸). در همین جهت، کیم و ژانگ^۳ (۲۰۱۴) ارتباط معناداری (از طریق استفاده از داده‌های حسابداری سالانه مربوط به اعلام سود) بین اختلاف صورت‌های مالی و تحت تأثیر نوع اخبار رسیده به بازار مشاهده کردند (تنها و دمپسی^۴، ۲۰۱۵). اطلاعات مالی با کیفیت بالاتر می‌تواند با کاهش ناهماهنگی‌های اطلاعاتی بهبود یابد. اطلاعات مالی توسط سهامداران برای نظارت بر مدیران مورد استفاده قرار می‌گیرند و منبع مهمی برای سرمایه‌گذاران در نظارت بر عملکرد شرکت‌ها هستند. بنابراین اگر کیفیت اطلاعات مالی بالاتر باعث افزایش توانمندی سهامداران در نظارت بر فعالیت‌های مدیریتی و تشخیص رفتارهای نامطلوب آن‌ها، نظیر بیش سرمایه‌گذاری و یا کم سرمایه‌گذاری شود، می‌تواند به بهتر شدن کارایی مدیران

۱. Wang

۲. Ebrahimi Rad

۳. Kim & Zhang

۴. Tamha & Dempsey

منجر شود. کیفیت بالای اطلاعات مالی، ارتباط ارزشی اطلاعات را افزایش می دهد و موجب می شود اطلاعات مالی برای کاهش سرمایه گذاری های نامناسب کمتر شود (ابراهیمی راد و همکاران، ۲۰۱۶). بیدل^۱ و همکاران (۲۰۰۹) استدلال می کنند که اطلاعات حسابداری با کیفیت بالا باعث کاهش فرصت های مدیریتی برای کارآیی و افزایش توانایی سرمایه گذاران برای نظارت بر عملکرد مدیران سرمایه می شود. در عین حال ممکن است قیمت سهام را با روش خاص خود تحت تأثیر قرار دهند (مائيجی و پردانا، ۲۰۱۸). ارتباط ارزشی اطلاعات حسابداری در رابطه با تصمیم گیری های سرمایه گذاران به کار می رود. و نظریه ارزش گذاری سهام برای ارائه اطلاعات در مورد مدل های ارزیابی سرمایه گذاران در ارزش گذاری ارزش سهام شرکت ها استفاده می شود. ارتباط ارزش اطلاعات حسابداری با توجه به قدرت توضیحی آنها ضوابط مالی را به دو قسمت اصلی تقسیم کند؛ یعنی صورت سود و زیان و صورت سود و زیان جامع و صورت وضعیت مالی (یوگب و همکاران، ۲۰۱۷). بنابراین، کیفیت اطلاعات مالی مربوط به وقتی است که گزارش های مالی گزارش شده از یک شرکت نشان دهنده عملکرد عملیاتی آن و نحوه مفید بودن آنها در پیش بینی جریان های نقدی آینده است. کیفیت اطلاعات حسابداری مستلزم استاندارد سازی تهیه و ارائه اطلاعات مالی و غیر مالی توسط مؤسسات مالی برای برنامه ریزی مؤثر و تصمیمات قابل اعتماد است. با این حال، هدف گزارشگری مالی، ارائه اطلاعاتی است که ممکن است برای ارزیابی اثربخشی مدیریت در استفاده از منابع تحت کنترل آن به اندازه کافی مفید باشد تا نیازهای کاربران را برآورده سازد. گزارش های مالی توسط سرمایه گذاران و طلبکاران در تصمیم گیری در مورد منابع محدود خود در یک سازمان خاص به کار می رود (بامیدل و همکاران، ۲۰۱۸). بنابراین، چنین شرایطی محققانی را که قصد دارند به بررسی اثر عوامل مختلف بر کیفیت اطلاعات و یا بررسی اثر کیفیت اطلاعات بر برخی

۱. Biddle

♦..... بررسی تأثیر کیفیت حسابداری بر نوسانات ضمنی سهام در زمینه اعلامیه ◇ ۱۴۵

متغیرها بپردازند، با مشکلاتی مواجه می‌نمایند؛ زیرا انتخاب معیار می‌تواند نتیجه پژوهش آن‌ها را تحت تأثیر قرار دهد. به بیان دیگر، چنین موضوعی نه تنها موجب پراکندگی نتایج پژوهش‌ها می‌شود، بلکه دستیابی به یک نتیجه‌گیری جامع در مورد عوامل اثرگذار بر کیفیت اطلاعات و یا اثرگذاری کیفیت اطلاعات بر متغیرهای مورد بررسی را مشکل می‌سازد. لذا در تحقیق حاضر به دنبال بررسی تأثیر کیفیت حسابداری بر نوسانات ضمنی سهام پیرامون اعلامیه سود هستیم.

پیشینه تجربی

شوآی و روبرت (۲۰۱۹) به بررسی قدرت اطلاعات حسابداری در توضیح بازده سهام پرداختند. در این مقاله، سود را با بازده اعلامیه سود جایگزین کرده؛ چرا که اخبار سود برای توضیح بیشتر قیمت در طول زمان آمده است. نتایج نشان داد در مجموع، بازده‌های مربوط به اطلاعیه‌های سود و تجدید نظرها ۱۵٪ بازده سالانه در دهه ۱۹۹۰ به ۳۵٪ در سال‌های ۲۰۱۰ رسیده است. همچنین افشای اطلاعات قبل از اعلان سود، تغییر در افشای پیشگیرانه و نه رویدادهای افشای همزمان اطلاعات به افزایش کیفیت اطلاعات حسابداری منجر می‌شود.

هونگ دانگ^۱ و همکاران (۲۰۱۷) به بررسی رابطه بین اطلاعات حسابداری در صورت‌های مالی و بازده سهام بورس اوراق بهادار در بورس ویتنام پرداختند. در این مطالعه با استفاده از مدل‌های رگرسیون OLS، FEM، REM، GLS و GMM، رابطه سود و نوسانات نرخ بازده، اندازه، نسبت‌های اهرمی و نرخ رشد با بازده سهام ۲۷۴ بنگاه در بازه زمانی ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۶ بررسی شده است. یافته‌های حاصل از مطالعه نشان داد نرخ بازده، تغییر در نرخ بازده، نسبت تغییرات فروش و نرخ رشد با بازده سهام رابطه مثبت دارد؛ در حالی که اندازه شرکت با بازده سهام ارتباط منفی دارد.

۱. Hung Dang

کنث^۱ و همکاران (۲۰۱۸) در پژوهش خود به بررسی تأثیر اطلاعات حسابداری بر میزان موفقیت شرکت های کوچک و متوسط پرداختند. این مطالعه بر اساس یک نظرسنجی در کشور زیمبابوه صورت گرفته است. انتخاب نمونه با استفاده از روش نمونه گیری تصادفی و قضاوت محققان انجام شد. این مطالعه بر اساس یک رویکرد کمی - کیفی و با انجام نظرسنجی از بین مدیران و صاحبان این شرکت ها صورت گرفته است. نتایج این مطالعه نشان می دهد که شرکت های کوچک و متوسط که در صنعت ناموفق هستند، از اطلاعات حسابداری برای تصمیم گیری استفاده نمی کنند و حتی قوانین تهیه این اطلاعات بی خبرند بنابراین، از دولت تقاضا داشتند که از طریق وزارتخانه های مربوط، آموزش های لازم را به صاحبان و مدیران شرکت ها ارائه دهد تا مهارت لازم را برای آن ها فراهم کند و آنان بتوانند کسب و کار خود را به طور مؤثر انجام دهند.

کرونل و همکاران (۲۰۱۷) در پژوهشی با عنوان اطلاعات حسابداری، تمایلات سرمایه گذاران و قیمت گذاری بازار به بررسی تأثیر کیفیت اطلاعات حسابداری بر تمایلات و تصمیمات سرمایه گذاران و نرخ بازده سهام پرداختند. در پژوهش حاضر تعداد ۸۳۶،۳۳۴ سال - شرکت به عنوان نمونه از مشاهدات موجود در پایگاه اطلاعاتی بین سال های ۱۹۷۳ تا ۲۰۱۴ انتخاب گردید. استدلال اصلی این محققان درباره اثر تعدیل کنندگی کیفیت اطلاعات حسابداری و عدم اطمینان اطلاعاتی این است که کیفیت اطلاعات حسابداری پایین و عدم اطمینان اطلاعاتی بالا، هزینه های سرمایه را افزایش می دهد و بر تمایلات سرمایه گذاران برای خرید و فروش یا نگهداری سهام شرکت تأثیر می گذارد و در نتیجه خطای قیمت گذاری و ابهام های مرتبط با قیمت سهام را افزایش می دهد و یافته های آنان نیز نشان داد که هر زمان کیفیت اطلاعات حسابداری پایین تر است، رابطه بین تمایلات سرمایه گذاران و نرخ بازده سهام قوی تر است.

۱. Kenneth

♦..... بررسی تأثیر کیفیت حسابداری بر نوسانات ضمنی سهام در زمینهٔ اعلامیه ◇ ۱۴۷

سراینا و اندریانوس (۲۰۱۷) به بررسی کیفیت حسابداری به عنوان معیار ریسک اطلاعات و نوسانات ضمنی سهام پیرامون اعلامیه سود پرداختند. با استفاده از نمونه بزرگی از شرکت‌های آمریکایی که در سالهای ۱۹۹۶ تا ۲۰۱۰ مورد آزمون قرار داد، نشان دادند که کیفیت حسابداری پایین تر (بالا تر) به طور قابل توجهی با تغییرات بالاتر (پایین تر) در نوسانات ضمنی بازده سهام حول اعلان درآمد مربوط می‌باشد. اطلاعات سود برای کنترل عواید ناشی از عدم اطمینان در مورد عملکرد آینده شرکت، بیشتر از ریسک کوتاه مدت نسبت به ریسک اطلاعات بالاتر است که نشانگر عدم اطمینان بیشتر در مورد عملکرد اقتصادی آینده است.

بهارمقدم و همکاران (۱۳۹۸) به بررسی رابطهٔ بین کیفیت اطلاعات حسابداری و کارایی سرمایه‌گذاری با اثر تعدیل‌کنندگی کیفیت حسابرسی پرداختند. بدین منظور، نمونه‌ای متشکل از ۸۶۴ سال - شرکت طی سال‌های ۱۳۸۷-۱۳۹۵ با استفاده از روش داده‌های پانل و نرم‌افزارهای Eviews و Stata بررسی شده است. نتایج پژوهش نشان داد حسابرسی مستقل و باکیفیت مکانیزیمی است که از طریق بهبود کیفیت اطلاعات حسابداری می‌تواند مشکلات ناشی از انتخاب نامطلوب و هزینه‌های نمایندگی را کاهش دهد و بدین ترتیب، به افزایش کارایی سرمایه‌گذاری منجر شود. همچنین نتایج پژوهش حاکی از آن است که تأثیر کاهش سرمایه‌گذاری بیش از حد و کمتر از حد از طریق بهبود کیفیت اطلاعات حسابداری در شرکت‌هایی که از کیفیت حسابرسی بالاتری برخوردار هستند، به مراتب بیشتر است.

اثنی عشری و اسدی (۱۳۹۷) به بررسی معیارهای سنجش کیفیت اطلاعات حسابداری و بازده اضافی مطلق پرداختند. در این زمینه، اطلاعات ۶۷ شرکت (۱۱۳۹ شرکت - سال) پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در بازه زمانی ۱۳۷۵ الی ۱۳۹۰ و با در نظر گرفتن برخی ویژگی‌ها، جمع‌آوری و مورد بررسی قرار گرفت. به منظور سنجش متغیرهای مستقل از روش‌های رگرسیون حداقل مربعات و همبستگی (سری زمانی و ترکیبی) و جهت آزمون فرضیه‌های پژوهش از روش پرتفوی هجینگ و آزمون مقایسه زوجی استفاده شد. نتایج نشان

داد شاخص بازده اضافی مطلق توانایی ارزیابی معیارهای سنجش کیفیت اطلاعات از بُعد دقت (پایداری، پیش‌بینی‌پذیری، هموارسازی، مربوط‌بودن، آگاهی‌دهندگی، بهنگام‌بودن، محافظه‌کاری و شفافیت) را داراست. به علاوه، معیار آگاهی‌دهندگی، در مقایسه با سایر معیارهای سنجش مورد بررسی، توان بیشتری (مثبت و معنا دار)، در کسب بازده اضافی مطلق داشت. کنترل عوامل ناهنجاری بر رفتار متغیر وابسته و کنترل مدل تجاری، ریسک و محیط عملیاتی بر رفتار متغیرهای مستقل نیز بر نتایج پژوهش اثرگذار نبود.

نادری و همکاران (۱۳۹۷) به بررسی رابطه بین کیفیت اطلاعات حسابداری و همبستگی نرخ رشد شرکت با صنعت پرداختند. فرضیه‌های پژوهش بر مبنای یک نمونه آماری متشکل از ۱۱۱ شرکت و بر اساس مدل رگرسیونی چند متغیره و روش داده‌های ترکیبی با استفاده از نرم‌افزار اقتصادسنجی Eviews مورد آزمون قرار گرفته است. نتایج آزمون فرضیه‌ها نشان داد که کیفیت بالای اطلاعات حسابداری باعث به سرمایه‌گذاران اطمینان می‌دهد که سرمایه‌گذاری انجام شده توسط آنان در فعالیت اصلی شرکت سرمایه‌گذاری شده است.

بهار مقدم و جوکار (۱۳۹۷) به بررسی تأثیر کیفیت اطلاعات حسابداری و عدم اطمینان اطلاعاتی بر تمایلات سرمایه‌گذاران پرداختند. بدین منظور نمونه‌ای متشکل از ۵۶۰ سال - شرکت طی دوره زمانی ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۴ با استفاده از رگرسیون چند متغیره بررسی شد. نتایج پژوهش نشان داد کیفیت اطلاعات حسابداری با تمایلات سرمایه‌گذاران دارای رابطه منفی و معنادار و عدم اطمینان اطلاعاتی با تمایلات سرمایه‌گذاران دارای رابطه مثبت و معنادار است. همچنین نتایج پژوهش نشان داد افزایش کیفیت اطلاعات حسابداری و کاهش عدم اطمینان اطلاعاتی، شدت رفتارهای احساسی سرمایه‌گذاران در قیمت‌گذاری سهام را کاهش می‌دهند. علاوه بر این، نتایج تحلیل بیشتر نشان داد در دوره‌هایی که سرمایه‌گذاران خوش‌بین‌تر هستند؛ تمایل دارند پیش‌بینی‌های خوش‌بینانه‌تری برای قیمت سهام با کیفیت اطلاعات پایین‌تر و عدم اطمینان اطلاعات بیشتر داشته باشند.

♦..... بررسی تأثیر کیفیت حسابداری بر نوسانات ضمنی سهام در زمینهٔ اعلامیه ◇ ۱۴۹

صفاخواه و فاضلی (۱۳۹۷) به بررسی ارتباط بین کیفیت حسابداری و نوسانات ضمنی بازده سهام حول اعلان درآمد در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. نمونه مشتمل بر ۱۰۹ شرکت در دوره زمانی ۳ ساله ۱۳۹۱-۱۳۹۳ به صورت میان دوره‌ای انتخاب شد. این پژوهش از نوع توصیفی-همبستگی بوده و برای آزمون فرضیه از مدل رگرسیون ترکیبی در سطح اطمینان ۹۵٪ به کمک نرم‌افزارهای Eviews و Excel استفاده شده است. نتایج حاکی از آن است که بین کیفیت حسابداری، به طور خاص کیفیت اقلام تعهدی و نوسانات ضمنی بازده سهام حول اعلان درآمد رابطه معکوس معناداری وجود دارد. متغیرهای کنترلی چون اهرم مالی در روزهای -10 ، -1 ، 0 ، $+1$ ، $+10$ و $[0, +10]$ تأثیر مستقیم و نسبت ارزش دفتری به بازار در همان مقاطع و $[0, +1]$ ، $[0, +10]$ و $[0, +10]$ تأثیر معکوس بر متغیر وابسته دارند.

ابراهیم زاده و جابرزاده (۱۳۹۶) به بررسی ارتباط کیفیت اطلاعات حسابداری و ریسک اطلاعات در نوسانات ضمنی اعلان سود پرداختند. در این تحقیق اطلاعات مالی ۱۵۸ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در طی بازه زمانی ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۴ بررسی شده است و برای اجرای این تحقیق از روش رگرسیون چند متغیره و با استفاده از داده‌های تابلویی استفاده شده است. تحقیق حاضر دارای دو فرضیه می‌باشد که نتایج تجزیه و تحلیل فرضیه اول تحقیق بیانگر تأیید آن بوده است. بنابراین، بین کیفیت حسابداری و ریسک اطلاعات بر نوسانات ضمنی تاریخ اعلان سود ارتباط منفی و معناداری وجود دارد. نتایج تجزیه و تحلیل فرضیه دوم تحقیق بیانگر تأیید آن بوده، بنابراین بین کیفیت اطلاعات حسابداری و نوسانات ضمنی تاریخ اعلان سود ارتباط منفی و معناداری وجود دارد.

هاشمی و همکاران (۱۳۹۳) به بررسی تأثیر کیفیت اطلاعات حسابداری بر انعکاس به موقع اطلاعات در قیمت سهام شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. از این رو برای آزمون فرضیه‌های این پژوهش، تعداد ۷۱ شرکت در بازه زمانی ۱۳۸۱-۱۳۹۰ با استفاده از روش حذف سیستماتیک از بین شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق

بهادار تهران انتخاب شده و برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از مدل رگرسیونی چند متغیره و داده‌های ترکیبی استفاده شده است. نتایج آزمون فرضیه‌ها نشان داد که بین کیفیت ارقام تعهدی و هموار سازی سود با انعکاس به موقع اطلاعات در قیمت سهام شرکت‌ها رابطه مثبت و معنا دار وجود دارد؛ لیکن هر چقدر کیفیت اطلاعات حسابداری بالاتر باشد، این اطلاعات با سرعت بیشتری در قیمت سهام تأثیر می‌گذارد. هم چنین شواهد حاکی از آن است که بین اندازه شرکت و حاکمیت شرکتی با انعکاس به موقع در قیمت سهام به ترتیب؛ رابطه مثبت و منفی وجود دارد.

روش‌شناسی پژوهش

تحقیق حاضر از منظر هدف از نوع تحقیقات کاربردی و از نظر محتوا و ماهیت در زمره پژوهش‌های همبستگی، پس رویدادی است. جامعه آماری این پژوهش شرکت‌های پذیرفته شده در سازمان بورس اوراق بهادار تهران در فاصله زمانی ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۸ بود. که تعداد ۱۳۹ شرکت به عنوان نمونه انتخاب شدند. برای محاسبات آماری از نرم‌افزار EXCEL، EVIEWS و برای آزمون فرضیه‌ها از آزمون رگرسیون خطی استفاده شده است.

مدل و متغیرها

مدل اصلی تحقیق طبق رابطه زیر تعریف می‌گردد:

$$R_{it} = \beta_1 + \beta_2 AQ_{i,t} + \beta_3 \log(sale_{i,t}) + \beta_4 lev_{i,t} + \beta_5 (SGR_{i,t}) + \beta_6 \left(\frac{CFO_{i,t}}{TA_{i,t}} \right) + \beta_7 \left(\frac{BV_{i,t}}{MV_{i,t}} \right) + \beta_8 \log Ta_{i,t} + \varepsilon$$

$$Sueaf_{i,t} = \beta_1 + \beta_2 AQ_{i,t} + \beta_3 \log(sale_{i,t}) + \beta_4 lev_{i,t} + \beta_5 (SGR_{i,t}) + \beta_6 \left(\frac{CFO_{i,t}}{TA_{i,t}} \right) + \beta_7 \left(\frac{BV_{i,t}}{MV_{i,t}} \right) + \beta_8 \log Ta_{i,t} + \varepsilon$$

متغیر مستقل: کیفیت حسابداری

برای اندازه‌گیری کیفیت حسابداری می‌باشد که به وسیله تأثیر ارقام تعهدی سرمایه در گردش ناشی از جریان نقد جاری، گذشته و آینده براساس مدل پیشنهاد شده مطابق با تحقیقات (سراینا و اندریانوس (۲۰۱۷) بر طبق رابطه زیر مورد آزمون قرار می‌گیرد:

$$\Delta WC_{it} = \alpha_1 + \alpha_2 DLoss_{it} + \alpha_3 CFO_{i,t-1} + \alpha_4 CFO_{i,t-1} * DLoss_{it} + \alpha_5 CFO_{it} + \alpha_6 CFO_{it} * DLoss_{it} \\ + \alpha_7 CFO_{i,t-1} * DLoss_{it} + \alpha_8 \Delta Sales_{it} + \alpha_9 GPPE_{it} + \varepsilon_{it}$$

که

$$\Delta WC_{it} = \Delta CA_{i,t} - \Delta CL_{i,t} - \Delta Cash_{i,t} + \Delta STD_{i,t}$$

ΔWC_{it} : تغییرات در سرمایه در گردش شرکت ادر ۶ ماهه t؛

$\Delta CA_{i,t}$: تغییرات در دارایی‌های جاری شرکت ا بین ۶ ماهه t۱ و ۶ ماهه t؛

$\Delta CL_{i,t}$: تغییرات در بدهی‌های جاری شرکت ا بین ۶ ماهه t۱ و ۶ ماهه t؛

$\Delta Cash_{i,t}$: تغییرات در وجه نقد شرکت ا بین ۶ ماهه t۱ و ۶ ماهه t؛

$\Delta STD_{i,t}$: تغییرات در بدهی‌های کوتاه مدت شرکت ا بین ۶ ماهه t۱ و ۶ ماهه t؛

$\Delta Sales_{i,t}$: تغییرات در فروش‌های شرکت ا بین ۶ ماهه t۱ و ۶ ماهه t؛

$GPPE_{it}$: اموال (دارایی) ناخالص، امکانات و تجهیزات شرکت ا در ۶ ماهه t.

در این رابطه DLOSS به عنوان یک متغیر مصنوعی که اگر درآمدها قبل از ارقام غیر مترقبه منفی باشند، برابر یک و در غیر این صورت صفر می‌باشد. باقی مانده از رگرسیون منعکس کننده ارقام تعهدی هستند که به جریان نقدی تخصیص یافته ارتباط ندارند. انحراف استاندارد این باقیمانده برای اندازه‌گیری کیفیت ارقام تعهدی در سطح شرکت‌ها می‌باشد که در آن انحراف استاندارد بالاتر نشان‌دهنده کیفیت پایین تر است.

متغیر وابسته: نوسانات ضمنی سهام پیرامون اعلامیه سود

۱. نوسانات بازده سهام (برای اندازه‌گیری بازده سهام از انحراف معیار بازده ماهانه سهام به شرح

ذیل استفاده شده است: $\sigma_{i,t} = \sqrt{\frac{\sum^n (R_{i,t} - \bar{R}_t)^2}{n-1}}$ که: $\sigma_{i,t}$: انحراف استاندارد بازده سهام (میزان

نوسان پذیری بازده سهام)، $R_{i,t}$: بازده سهام ا در دوره t، R_t : میانگین بازده کل سهام نمونه طی

دوره t، n: تعداد شرکت‌های نمونه)

۲. نوسانات ضمنی اعلان سود: به شرح رابطه زیر سنجیده می‌شود:

$$sueaf_{IT} = \frac{eibes_{IT} - fibes_{IT}}{p_{IT}}$$

که در مدل مذکور $sueaf_{IT}$ سود غیر منتظره، $eibes_{IT}$ سود قبل از بهره و مالیات، $fibes_{IT}$ سود پیش بینی شده و p_{IT} قیمت سهام است. در نهایت برای سنجش نوسان ضمنی اعلان سود از انحراف معیار ۸ ساله سود غیر منتظره استفاده می شود.

متغیرهای کنترلی:

LogTA: لگاریتم طبیعی مجموع دارایی ها؛

Log Sales: لگاریتم طبیعی فروش ها؛

SGR: درصد رشد فروش ها؛

Lev: اهرم مالی شرکت (تقسیم کل بدهی بر کل دارایی)؛

CFO/TA: وجه نقد عملیاتی بر مجموع دارایی ها (که از صورت جریان وجوه نقد شرکت i در پایان

سال t استخراج می شود. به منظور استانداردسازی، محاسبات بر جمع دارایی ها تقسیم می شود)؛

BV/MV: ارزش دفتری به ارزش بازار .

یافته های پژوهش

آمار توصیفی

جدول ۱. تحلیل توصیفی داده های کمی پژوهش

متغیر	لگاریتم فروش	تغییر فروش	جریان نقد	نوسان ضمنی	کیفیت اطلاعات	لگاریتم دارایی	رشد	بازده (نوسان)	اهرم مالی
نماد	LOGSALE	SGR	CFOTA	SUEAF	AQ	LOGTA	BVMV	R	LEV
میانگین	۱۳/۷۱۹	۰/۱۸۰	۰/۱۱۷	۰/۲۷۹	۰/۰۸۵	۱۳/۹۴۱	۰/۷۹۵	۰/۰۴۱	۰/۵۸۹
بیشترین	۱۹/۵۶۶	۱/۷۴۲	۰/۷۲۳	۰/۶۹۰	۰/۵۳۲	۱۹/۰۶۶	۱/۵۲۷	۰/۴۶۰	۰/۹۹۶
کمترین	۸/۸۹۹	۰/۷۳۹	-۰/۳۸۸	۰/۰۰۰۹	۰/۰۰۰۱	۱۰/۲۲۶	۰/۶۳۴	۰/۰۰۲	۰/۰۰۱
انحراف استاندارد	۱/۳۸۶	-	۰/۱۲۵	۰/۲۱۴	۰/۰۷۵	۱/۳۶۱	۰/۶۸۸	۰/۰۴۶	۰/۲۰۱

مشاهدات	۱۱۱۲	۱۱۱۲	۱۱۱۲	۱۱۱۲	۱۱۱۲	۱۱۱۲	۱۱۱۲	۱۱۱۲	۱۱۱۲
---------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

مطابق جدول متوسط کیفیت اطلاعات برای شرکت‌های نمونه $۰/۰۸۵$ و کمترین و بیشترین مقدار این متغیر برابر $۰/۰۰۰۱$ و $۰/۰۵۳۲$ می‌باشد. همچنین مقدار میانگین نوسان ضمنی اعلان سود برای متغیر نوسان بازده برابر $۰/۰۴۱$ و برای متغیر نوسان برابر $۰/۲۷۹$ می‌باشد که نشان می‌دهد $۰/۰۴۱$ درصد و $۰/۲۷۹$ درصد شرکت‌ها نوسان در هنگام تا اعلام سود دارند. از طرفی مقدار متوسط لگاریت فروش و دارایی به ترتیب برابر $۱۳/۷۱۹$ و $۱۳/۹۴۱$ می‌باشد.

بررسی پایایی (مانایی) متغیرهای پژوهش در سطح کل شرکت‌ها

پایایی متغیرها به معنای ثابت بودن میانگین و واریانس متغیرها در طول زمان و کواریانس متغیرها بین سال‌های مختلف است. به کارگیری روش‌های معمول اقتصادسنجی در برآورد مدل بر این فرض استوار است که متغیرهای الگو پایا هستند. اگر متغیرهای الگو ناپایا یا دارای ریشه واحد باشند، در این صورت آزمون‌های t و F معمول از اعتبار لازم برخوردار نخواهند بود. برای بررسی پایایی متغیرها، از آزمون‌های ریشه واحد از نوع آزمون‌های لین، لیون و چو استفاده شده است. نتایج پایایی متغیرهای پژوهش در سطح کل شرکت‌ها در جدول (۲) ارائه شده است. برای تعیین پایایی متغیرهای پژوهش از آزمون لوین، لین و چو استفاده شده است. نتایج این آزمون گویای این موضوع است که متغیرها طی دوره پژوهش در سطح ۲ پایا بوده‌اند؛ چرا که مقدار احتمال برای آزمون مذکور کم‌تر از ۰.۰۵ بوده است. پایایی بدین معنا است که میانگین و واریانس متغیرها در طول زمان و کواریانس متغیرها بین سال‌های مختلف ثابت بوده است.

۱. Levin, Lin & Chu

۲. Level

عبارتی تمامی متغیرهای پژوهش مانا هستند و لذا به بررسی مانایی بلند مدت متغیرها نیازی نمی باشد.

جدول ۲. آزمون مانایی متغیرهای پژوهش

متغیر	لگاریتم فروش	تغییر فروش	جریان نقد	نوسان ضمنی	کیفیت اطلاعات	لگاریتم دارایی	رشد	بازده (نوسان)	اهرم مالی
نماد	LOGSALE	SGR	CFOTA	SUEAF	AQ	LOGTA	BVMV	R	LEV
آماره لوین لین چو	-۲۹.۵۱۰	-۴۹.۵۸۰	-۳۴.۹۵۲	-۲۹.۴۲۹	-۳۰.۶۹۱	-۲۴.۶۴۲	-۲۷.۶۱۹	-۱.۳۶۳	-۳۲.۴۵۱
احتمال	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰
مشاهدات	۱۱۱۲	۱۱۱۲	۱۱۱۲	۱۱۱۲	۱۱۱۲	۱۱۱۲	۱۱۱۲	۱۱۱۲	۱۱۱۲

آزمون چاو و هاسمن

جدول ۳. نتایج آزمون هاسمن و F لیمر

فرضیه ها	هاسمن		نوع داده ها	F لیمر	
	P	Chi - square		P	F
فرضیه اول	-	-	Pool	۰.۹۰۷	۰.۳۹۲
فرضیه دوم	-	-	Pool	۰.۷۱۰	۰.۶۵۵

براساس نتایج آزمون مانایی در جدول (۳)، در سطح اطمینان ۹۵٪ تمام متغیرها در آزمون های لوین لین و چو در سطح مانا هستند. این نتایج با توجه به مقدار عددی آماره های لوین، لین و چو و همچنین سطح احتمال مربوط به این آماره ها استخراج شده اند. به عنوان نمونه برای متغیرها با توجه به اینکه (سطح بحرانی بین ۲ و ۲- است) و همچنین سطح احتمال برای تمام متغیرها معادل صفر شده است ($prob < 0.05$)، در نتیجه این متغیر در سطح مانا است و به تفاضلگیری نیاز ندارد. همین تحلیل برای سایر متغیرها نیز برقرار است. و بنابراین، همگی متغیرهای پژوهش در دوره مورد بررسی در سطح پایا هستند

نتیجه آزمون فرضیه اول

فرضیه اول به دلیل اینکه نوسانات ضمنی اعلام سود از دو روش اندازه‌گیری می‌شود لذا از دو فرضیه تشکیل شده است:

کیفیت حسابداری بر نوسانات ضمنی سهام پیرامون اعلامیه سود تأثیر دارد.

جدول ۴. نتیجه آزمون فرضیه اول

متغیر وابسته: اعلامیه سود				
متغیر	نماد	ضریب	آماره t	$Prob$
مقدار ثابت	C	۰.۰۴۰	۲.۱۱۳	۰.۰۳۴
کیفیت حسابداری	AQ	۰.۱۱۳	۶.۸۰۸	۰.۰۰۰
اهرم مالی	LEV	-۰.۰۰۲	-۰.۵۲۴	۰.۶۰۰
تغییرات فروش	SGR	۰.۰۰۸	۲.۳۱۰	۰.۰۲۱
لگاریتم دارایی	LOGTA	-۰.۰۰۴	-۲.۶۹۵	۰.۰۰۷
فرصت رشد	BVMV	۰.۰۰۶	۱.۹۵۳	۰.۰۵۱
جریان نقد عملیاتی	CFOTA	۰.۱۰۵	۷.۰۱۶	۰.۰۰۰
لگاریتم فروش	LOGSALE	۰.۰۰۱	۰.۷۷۴	۰.۴۳۹
آماره F			۳۱.۹۱۵	۰.۲۶۸
سطح معنی داری $F(Prob)$				۰.۲۳۳
			آماره دوربین واتسون ($D.W$)	۲.۳۳۰
			ضریب تعیین (R^2)	
			ضریب تعیین تعدیل شده (R^2A)	

با توجه به جدول میزان ضریب تعیین مدل برابر $(۰/۲۶۸)$ می‌باشد که نشان می‌دهد $۲۶/۸$ درصد تغییرات متغیر نوسانات ضمنی اعلام سود توسط کیفیت حسابداری و سایر متغیرهای کنترلی قابل توضیح است. در تحلیل رگرسیون؛ بخصوص زمانی که متغیرها در طول یک فاصله زمانی مورد مطالعه قرار می‌گیرند ممکن است تغییر داده‌ها در طول زمان از الگوی خاصی پیروی کند. برای تشخیص این الگو از آزمون دوربین واتسون استفاده می‌شود. مفهوم مستقل بودن، به این است که نتیجه یک مشاهده بر نتیجه مشاهدات دیگر تأثیری نداشته باشد. در رگرسیون، بیشتر در مواقعی که رفتار متغیر وابسته در یک بازه زمانی مورد مطالعه قرار می‌گیرد، ممکن است با مشکل مستقل نبودن خطاها برخورد کنیم. به این نوع ارتباط در داده‌ها خود همبستگی می‌گویند. در صورت وجود خود همبستگی در خطاها نمی‌توان از رگرسیون خطی استفاده کرد. برای بررسی این

فرض به صورت شهودی می توان از نمودار کردن توالی متغیر استفاده کرد؛ اما راه مطمئن تر استفاده از دوربین واتسون بین ۰ تا ۴ می باشد. اگر بین باقیمانده ها، همبستگی متوالی وجود نداشته باشد نشان دهنده همبستگی منفی می باشد. در مجموع اگر این اماره بین ۱/۵ تا ۲/۵ باشد، جای هیچ نگرانی نیست. از آن جا که میزان آماره دوربین واتسون برابر (۲/۳۳۰) می باشد که این ضریب بین ۱/۵ تا ۲/۵ قرار دارد. بنابراین، نشان می دهد همبستگی بین اجزای خطای مدل وجود ندارد. سطح معناداری آماره F برابر (۰/۰۰۰) کمتر از سطح خطای مورد پذیرش (۵%) بوده و کل مدل رگرسیونی معنا دار است. نتایج نشان می دهد کیفیت حسابداری با ضریب (۰/۱۱۳) و معنی داری (۰/۰۰۰) تأثیر مثبت و معنا دار بر نوسان ضمنی در زمان اعلام سود دارد. همچنین از بین متغیرهای کنترلی وارد شده به مدل، رشد شرکت، لگاریتم دارایی، تغییرات فروش و جریان نقدی بر نوسان ضمنی در زمان اعلام سود تأثیر دارد. لذا فرضیه حاضر با توجه به اینکه مقدار معنا داری در سطح اطمینان ۹۵% کمتر از خطای مورد پذیرش (۰/۰۵) می باشد مورد تأیید بوده و با اطمینان ۹۵% می توان گفت کیفیت حسابداری بر نوسانات ضمنی سهام پیرامون اعلامیه سود تأثیر دارد.

کیفیت حسابداری بر نوسانات ضمنی سهام پیرامون اعلامیه سود تأثیر دارد.

جدول ۵. نتیجه آزمون فرضیه دوم

متغیر وابسته: اعلامیه سود				
متغیر	نماد	ضریب	آماره t	Prob
مقدار ثابت	C	۰.۲۶۸	۴.۹۰۸	۰.۰۰۰
کیفیت حسابداری	AQ	-۰.۱۵۸	-۱.۲۵۴	۰.۰۱۰
اهرم مالی	LEV	-۰.۰۲۳	-۰.۷۲۵	۰.۴۶۸
تغییرات فروش	SGR	۰.۰۸۳	۲.۵۴۰	۰.۰۱۱
لگاریتم دارایی	LOGTA	۰.۰۸۳	۳.۹۰۱	۰.۰۰۰
فرصت رشد	BVMV	-۰.۰۱۶	-۱.۹۰۷	۰.۰۵۶
جریان نقد عملیاتی	CFOTA	۰.۱۲۸	۲.۷۸۱	۰.۰۰۵
لگاریتم فروش	LOGSALE	-۰.۰۸۲	-۴.۴۳۰	۰.۰۰۰
آماره F		۹.۲۲۲	ضریب تعیین (R^2)	۰.۴۵۵
سطح معناداری $F(Prob)$		۰.۰۰۰	ضریب تعیین تعدیل شده (R^2A)	۰.۴۱۹
			آماره دوربین واتسون ($D.W$)	۲.۰۷۵

با توجه به جدول میزان ضریب تعیین مدل برابر (۰/۴۵۵) می‌باشد که نشان می‌دهد ۴۵/۵ درصد تغییرات متغیر نوسان ضمنی اعلام سود توسط کیفیت حسابداری و سایر متغیرهای کنترلی قابل توضیح است. از آن جا که میزان آماره دوربین واتسون برابر (۲/۰۷۵) می‌باشد که این ضریب بین ۱/۵ تا ۲/۵ قرار دارد؛ بنابراین نشان می‌دهد همبستگی بین اجزای خطای مدل وجود ندارد. سطح معنا داری آماره F برابر (۰/۰۰۰) کمتر از سطح خطای مورد پذیرش (۵%) بوده و کل مدل رگرسیونی معنا دار است. نتایج نشان می‌دهد که کیفیت حسابداری با ضریب (۰/۱۵۸-) و معنا داری (۰/۰۱۰) تأثیر منفی و معنی دار بر نوسان ضمنی در زمان اعلام سود دارد. همچنین از بین متغیرهای کنترلی وارد شده به مدل، تغییرات فروش، لگاریتم دارایی، فرصت رشد، جریان نقد عملیاتی، لگاریتم فروش بر نوسان ضمنی در زمان اعلام سود تأثیر دارد. لذا فرضیه حاضر با توجه به اینکه مقدار معنی داری در سطح اطمینان ۹۵% کمتر از خطای مورد پذیرش (۰/۰۵) می‌باشد مورد تأیید بوده و با اطمینان ۹۵% می‌توان گفت کیفیت حسابداری بر نوسانات ضمنی سهام پیرامون اعلامیه سود تأثیر دارد.

بحث و نتیجه گیری

اطلاعات حسابداری باکیفیت می‌تواند گامی مهم در جهت سرمایه‌گذاری بهینه برداشته و مدیران را در این وظیفه خطیر یاری کنند. ارزیابی مالی طرح‌های سرمایه‌گذاری، بر عهدهٔ مدیران است (بیدل و هیلاری، ۲۰۰۶). اما مسئلهٔ مهمی که در این بین مطرح است، انتخاب طرح‌ها و تصمیم‌گیری راجع به فرصت‌های سرمایه‌گذاری به وسیلهٔ مدیران واحدهای تجاری است که عمدتاً بر اساس منافع شخصی خود عمل می‌کنند. استفاده از اطلاعات حسابداری باکیفیت در تصمیم‌گیری‌ها نقش فراوانی در کاهش عدم تقارن اطلاعاتی و تضاد نماینده - مدیر دارد. عدم تقارن اطلاعاتی ناشی از روابط نمایندگی بین سرمایه‌گذاران آگاه و ناآگاه، تقاضا برای افشای اطلاعات را ضروری می‌کند. طبق تئوری اقتصادی عدم تقارن، افشای اطلاعات، عدم

تقارن و هزینه سرمایه را کاهش می‌دهد (یعقوب نژاد و ذبیحی، ۱۳۹۰). اطلاعات حسابداری باکیفیت بالا به سهامداران کمک می‌کند که بتوانند از طریق نظارت بر عملکرد مدیریت به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم، برای به دست آوردن درک بهتر از سرمایه شرکت و عملکرد کسب‌وکار و در نتیجه اثر گذاشتن بر انتخاب سرمایه‌گذاری سرمایه عمل کنند. گزارشگری مالی، اطلاعات خاص یک شرکت را از دیدگاه مدیریت دسته‌بندی می‌کند و آن را به‌صورت معنادار برای استفاده‌کنندگان ارائه می‌کند و سرمایه‌گذاران، اعتباردهندگان بالقوه و مشاوران آن‌ها، از آن به‌عنوان مبنا و اساسی برای تصمیم‌گیری جهت تخصیص سرمایه استفاده می‌کنند (حیدر پور و زارع، ۱۳۹۳). اما بدون تردید در تئوری حسابداری مالی، نامتقارن بودن اطلاعات یکی از مهم‌ترین موضوعات موردبحث است. عدم تقارن اطلاعاتی زمانی پدیدار می‌شود که یک یا چند سرمایه‌گذار به اطلاعات محرمانه‌ای در مورد ارزش شرکت دسترسی دارند و این، در حالی است که مابقی سرمایه‌گذاران، تنها به اطلاعات عمومی دسترسی داشته باشند (وریسای^۱، ۲۰۱۳). هنگامی که چنین وضعی وجود داشته باشد، به اصطلاح می‌گویند که بازار دارای ویژگی خاصی است که آن را "نامتقارن بودن اطلاعات" می‌نامند (ابراهیمی و همکاران، ۱۳۹۵). نتایج نشان می‌دهد کیفیت حسابداری تأثیر مثبت و معنا دار بر نوسان ضمنی در زمان اعلام سود دارد. همچنین از بین متغیرهای کنترلی وارد شده به مدل، رشد شرکت، لگاریتم دارایی، تغییرات فروش و جریان نقدی بر نوسان ضمنی در زمان اعلام سود تأثیر دارد. لذا فرضیه حاضر با توجه به اینکه مقدار معنا داری در سطح اطمینان ۹۵٪ کمتر از خطای مورد پذیرش (۰/۰۵) می‌باشد مورد تأیید بوده و با اطمینان ۹۵٪ می‌توان گفت کیفیت حسابداری بر نوسانات ضمنی سهام پیرامون اعلامیه سود تأثیر دارد. همچنین نتایج نشان داد کیفیت حسابداری تأثیر منفی و معنا دار بر نوسان ضمنی در زمان اعلام سود دارد. نتایج تحقیق حاضر با نتایج

تحقیقات شوآی و روبرت (۲۰۱۹)، هونگ دانگ^۱ و همکاران (۲۰۱۷)، کنث^۲ و همکاران (۲۰۱۸)، سراینا و اندریانوس (۲۰۱۷)، بهارمقدم و همکاران (۱۳۹۸)، صفاخواه و فاضلی (۱۳۹۷)، ابراهیم زاده و جابرزاده (۱۳۹۶) و هاشمی و همکاران (۱۳۹۳) هم جهت می‌باشد. از دیدگاه نظری اطلاعات حسابداری دارای دو وظیفه ارزش‌گذاری و نظارتی است. نقش اطلاعات حسابداری در کاهش عدم تقارن اطلاعاتی، به‌طور عمده ناشی از وظیفه ارزش‌گذاری است؛ اطلاعات حسابداری با کیفیت بالا باعث می‌شود اطلاعاتی را برای سرمایه‌گذاران جهت کمک به آن‌ها در ارزش‌گذاری صحیح‌داری‌ها و تصمیمات سرمایه‌گذاری، فراهم آورد و زیان‌های ناشی از ارزش‌گذاری یا تصمیم‌گیری ناصحیح در سرمایه‌گذاری را کاهش دهد. نقش اطلاعات حسابداری در کاهش تضاد نماینده - مدیر بیش‌تر ناشی از وظیفه نظارتی اطلاعات حسابداری است. وظیفه‌ی نظارتی اطلاعات حسابداری، به معنای داده ورودی حسابداری و مالی نسبت به مکانیسم‌های حاکمیت شرکتی است تا کارایی حاکمیت شرکتی را تقویت کند و هزینه نمایندگی را کاهش دهد.

۱. Hung Dang

۲. Kenneth

منابع

۱. ابراهیم زاده، هادی؛ جابرزاده، فرهاد. (۱۳۹۶). بررسی ارتباط کیفیت اطلاعات حسابداری و ریسک اطلاعات در نوسانات ضمنی اعلان سود، دومین کنفرانس سالانه اقتصاد، مدیریت و حسابداری، اهواز، دانشگاه شهید چمران - سازمان صنعت، معدن و تجارت خوزستان.
۲. اثنی عشری، حمیده؛ اسدی، غلامحسین. (۱۳۹۷). بررسی معیارهای سنجش کیفیت اطلاعات حسابداری و بازده اضافی مطلق، دانش حسابداری مالی، دوره ۲، شماره ۴، صص ۷۰-۴۷.
۳. اثنی عشری، حمیده؛ حجازی، رضوان؛ مجتهد زاده، ویدا. (۱۳۹۳). طراحی مدل سنجش کیفیت اطلاعات حسابداری، پژوهش‌های حسابداری مالی، دوره ۶، شماره ۲، صص ۹۴-۷۵.
۴. بهار مقدم، مهدی؛ جوکار، حسین. (۱۳۹۷). بررسی تأثیر کیفیت اطلاعات حسابداری و عدم اطمینان اطلاعاتی بر تمایلات سرمایه‌گذاران، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، دوره ۲۵، شماره ۱، صص ۵۰-۲۱.
۵. بهارمقدم، مهدی؛ جوکار، حسین؛ شمس‌الدینی، کاظم؛ حمزه نژاد، سجاد. (۱۳۹۸). بررسی رابطه بین کیفیت اطلاعات حسابداری و کارایی سرمایه‌گذاری با اثر تعدیل‌کنندگی کیفیت حسابرسی، پژوهش‌های تجربی حسابداری، دوره ۲۵، شماره ۱، صص ۵۰-۲۱.
۶. حجازی، رضوان، حمیده اثنی عشری و ویدا مجتهد زاده، (۱۳۹۳)، طراحی مدل سنج کیفیت اطلاعات حسابداری، پژوهش‌های حسابداری مالی، سال ۶، شماره ۲، صص ۹۴-۷۵.
۷. حساس یگانه، یحیی؛ امید، الهام. (۱۳۹۲). بررسی رابطه کیفیت اطلاعات حسابداری، تأخیر واکنش قیمت و بازدهی آتی سهام، مطالعات تجربی حسابداری مالی، دوره ۱۱، شماره ۴۲، صص ۵۸-۳۱.

♦..... بررسی تأثیر کیفیت حسابداری بر نوسات ضمنی سهام در زمینهٔ اعلامیه ◇ ۱۶۱

۸. صفاخواه، وحید؛ فاضلی، تقی. (۱۳۹۷). تأثیر کیفیت حسابداری بعنوان شاخصه‌ای از ریسک اطلاعات ورودی بر نوسانات ضمنی بازده سهام حول اعلان درآمد با استفاده از مدل پراکش (۲۰۰۹)، دانش حسابرسی، دوره ۱۸، شماره ۷۳، صص ۱۶۶-۱۳۹.
۹. نادری، سعید؛ حیدرپور، فرزانه؛ یعقوب نژاد، احمد. (۱۳۹۷). بررسی رابطه بین کیفیت اطلاعات حسابداری و همبستگی نرخ رشد شرکت با صنعت، پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، دوره ۱۰، شماره ۳۹، صص ۲۱۸.
۱۰. هاشمی، سید عباس؛ دستگیر، محسن؛ شریفی، داود. (۱۳۹۳). بررسی تأثیر کیفیت اطلاعات حسابداری بر انعکاس به موقع اطلاعات در قیمت سهام شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، حسابداری مالی، دوره ۶، شماره ۲۴، صص ۱۴۲-۱۲۱.

۱. Anaja . B and Emmanuel E.A (2015) *The Role of Financial Statements on Investment Decision Making A Study of UBA Plc European Journal of Business ,Economics and Accountancy* (3)2; 12-37
۲. Bamidele M. M1, Ibrahim J Omole I.(2018). *investigated the effects of financial reporting quality on investment decision making by Deposit Money Banks in reference to Zenith Bank Plc, Nigeria, European Journal of Accounting, Auditing and Finance Research* Vol.6, No.4, pp.23-34
۳. Bao, S. R., & Lewellyn, K. B. (2017). *Ownership structure and earnings management in emerging markets An institutionalized agency perspective. International Business Review.*
۴. Biddle, G., Hilary, G. and Verdi, R.S. (2009) *How Does Accounting Information Quality Relate to Investment Efficiency? Journal of Accounting and Economics*, 48, 11۲-۱۳۱.
۵. Callen L. J, Mozzafar, Kh, Hai, L. (2013). *Accounting Quality, Stock Price Delay and Future Stock Returns, Contemporary Accounting Research, Vol 30, Issue 1, Pp 269-295.*
۶. Cornell, B., Landsman, W., & Stubben, S, (2017), "Accounting Information, Investor Sentiment and Market Pricing", *Journal of Law, Finance, and Accounting*, 2 (2), PP. ۳۳۵-۳۴۵.
۷. Dechow ,P, Weili Ge, Catherine S. (2010). *Understanding Earnings Quality: A Review of the Proxies, Their Determinants and Their Consequences, Journal of Accounting and Economics.*Vol 50, Pp 344 -401.
۸. Demirkan, S., Radhakrishnan, S., Urcan, O.(20۰2). *Discretionary accruals quality cost of capital, and diversification. J. Account. Audit. Finance* 27 (4), 496-526.
۹. Ebrahimi Rad, S. S, Embong,Z, Norman ,M.S, Romlah , J.(2016), *examine the association between financial information quality and investment efficiency among firms in Malaysia, inancial Information Quality and Investment Efficiency, Vol. 12, No. 1, 129-151.*
۱۰. Hung Dang, N, Viet Ha Hoang,T, Dung Tran, M.(2017), *The Relationship Between Accounting Information in the Financial Statements and the Stock Returns of Listed Firms in Vietnam Stock Exchange, International Journal of Economics and Finance; Vol. 9, No. 10.*
۱۱. Jacoby ,G , Gemma, L, Alexander, P, Yan, W .(2011). *IQCAPM Asset pricing with information quality risk, available at <https://secure.northernfinance.org>*
۱۲. Kenneth. A. Nyathi, Thabani Nyoni, Munyaradzi Nyoni, Wellington. G. Bonga, (2018), "The Role of Accounting Information in the Success of Small & Medium Enterprises (SMEs) in Zimbabwe: A Case of Harare", *Journal of Business and Management (DRJ-JBM)*, Vol. 1, No. 1, PP. 01-15.
۱۳. Kim, I., Miller, S., Wan, H., & Wang, B. (2016). *Drivers behind the monitoring effectiveness of global institutional investors: Evidence from earnings management. Journal of Corporate Finance*, 40, pp. 24-46.
۱۴. Kim, J.-B., and Zhang, L. (2014). *Financial reporting opacity and expected crash risk: Evidence from implied volatility smirks, Contemporary Accounting Research, Vol. 31 No. 3, 851-875.*

۱۵. Mahmoud I (2017) *Financial Reporting Quality Reported By Oil Listed Firms in Nigeria; An Empirical investigation. International Journal of Science Research in Educational Studies and Social Development (1)1; 150- 162*
۱۶. Miaji, K, Perdana, D,(2018), *Accounting Information Quality and Capital Investment Choice in the Governance Perspective an Indonesian Evidence ,*
۱۷. Ren, C.Y. (2016) *The Approach of Accounting Information Quality on Investment Efficiency– Empirical Evidence from Chinese Listed Companies. Theoretical Economics Letters, 6, 330 337. <http://dx.doi.org/10.4236/tel.2016.62037>*
۱۸. Seraina C. A, Andrianos ,E. T.(2017). *Accounting quality, information risk and the term structure of implied volatility around earnings announcements, Journal of International Financial Markets, Institutions and Money, 34. pp. 188-207.*
۱۹. Shuai, Sh ,Robert, S.(2019). *The power of accounting information in explaining stock returns, Columbia Business School Research Paper No. 18-7.*
۲۰. Tanha, H., and Dempsey, M. (2015). *The asymmetric response of volatility to market changes and the volatility smile: Evidence from Australian options, Research in International Business and Finance, Vol. 34, 164–176.*